

**ANALÝZA VĚKOVÉ, VZDĚLANOSTNÍ A MZDOVÉ
STRUKTURY PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ČR
V ROCE 2011**

ZPRÁVA Z PRŮZKUMU

Mgr. Zlata Houšková
Mgr. Vladana Pillerová

Praha 2013
Národní knihovna ČR

OBSAH

1 SHRnutí VÝSLEDKŮ	4
2 ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PRŮZKUMU	5
2.1 Rozsah průzkumu a návratnost dotazníku	6
2.2 Základní statistické údaje	7
3 ZAMĚSTNANECKÁ ZÁKLADNA KNIHOVEN V ROCE 2011, POČET PRACOVNÍKŮ A JEJICH STRUKTURÁLNÍ ROZLOŽENÍ	8
3.1 Struktura pracovníků	8
3.2 Průměrný počet zaměstnanců a výkonnostní parametry	9
4 VĚKOVÁ A VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN	11
4.1 Věková skladba	11
4.2 Kvalifikační skladba	12
4.3 Odborní knihovničtí pracovníci s více než desetiletou praxí v konkrétní instituci	15
4.4 Zastoupení dle pohlaví	16
5 ÚROVEŇ DOVEDNOSTÍ A ZNALOSTÍ KNIHOVNÍKŮ PŘI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČOVÉHO SOFTWARE A INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ	16
5.1 Automatizovaný knihovní systém	17
5.2 Textový editor	19
5.3 Tabulkový procesor	20
5.4 Grafické programy	22
5.5 Prezentáční programy	23
5.6 Tvorba databází	25
5.7 Tvorba webových stránek	26
5.8 Rešerše z databází a elektronických informačních zdrojů	28

6 NEJČASTĚJŠÍ ZDROJE ZÍSKÁVÁNÍ POČÍTAČOVÉ GRAMOTNOSTI	29
7 PROBLÉMY V NABÍDCE VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT	31
8 JAZYKOVÉ VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN A JEHO HODNOCENÍ	32
8.1 Jazykové vybavení knihovníků	32
8.2 Hodnocení jazykového vybavení knihovníků	33
9 PODPORA ROZŠÍŘOVÁNÍ/ ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE V KNIHOVNÁCH	34
9.1 Profesní vzdělávání	35
9.2 Vzdělávání v oblasti informačních technologií	35
9.3 Jazykové vzdělávání	36
10 PRIORITY VE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN	37
10.1 Základní knihovnické činnosti	37
10.2 Management	38
10.3 Informační technologie	39
11 ROZSAH ABSOLVOVANÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ROCE 2011	40
12 e-LEARNING	41
12.1 e-Learning absolvovaný v posledních třech letech	41
12.2 e-Learning jako vítaná forma vzdělávání blízké budoucnosti	42
13 PLATOVÉ PODMÍNKY PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ROCE 2011	42
13.1 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – knihovníci (18 A)	42
13.2 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – ostatní pracovníci (18 B)	50
13.3 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – knihovníci jako pracovníci úřadů veřejné správy (18 C)	52
14 ZÁVĚRY A NÁVRHY NA OPATŘENÍ	55
PŘÍLOHY	57
FORMULÁŘ DOTAZNÍKU	
GRAFY	

1. SHRUNUTÍ VÝSLEDKŮ

- 1. Po stabilizaci počtu pracovníků v knihovnách dochází k opětovnému poklesu, a to v rozporu se stoupajícími požadavky na kvantitu i kvalitu požadovaných a poskytovaných služeb knihoven.*
- 2. V knihovnách pracují především ženy (88 %) ve věku 40–60 let (55,4 %), středoškolsky vzdělané (68,8 % ve veřejných a 50,7 % ve specializovaných knihovnách); trvale však roste počet vysokoškolsky vzdělaných pracovníků (29 % ve veřejných a 47,9 % ve specializovaných knihovnách).*
- 3. Pracovníci knihoven vykazují dlouhodobě stále větší zaměstnaneckou stabilitu; déle než 10 let setrvává v instituci více než 50 % pracovníků.*
- 4. Počítačová gramotnost knihovníků se zlepšuje, její úroveň je přímo úměrná velikosti knihovny. Zejména v náročnějších oblastech (práce s databázemi, rešeršní činnost) je však dosud situace nevyhovující.*
- 5. Motivace a podpora vzdělávání pracovníků ze strany zřizovatelů je nedostatečná. Vzdělávání věnují knihovníci ročně v průměru 34 hodin ve veřejných a 40 hodin ve specializovaných knihovnách; standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS), tj. 48 hodin, dosahují knihovny výjimečně.*
- 6. Hlavní bariérou vzdělávání knihovníků ve veřejných knihovnách je časová náročnost vzdělávacích aktivit (39 %); ve specializovaných knihovnách je to absence nabídky vzdělávacích aktivit v místě (31,2 %).*
- 7. Zlepšují se jazykové kompetence knihovníků, zejména v angličtině (43 % pracovníků ve veřejných, 55 % ve specializovaných knihovnách), klesají naopak kompetence v ruštině (28 % pracovníků ve veřejných, 20 % ve specializovaných knihovnách). Úroveň jazykových dovedností roste s velikostí sídla, spokojenost se situací je však větší v knihovnách v sídlech malých. Za nedostatečnou považuje jazykovou výbavu pracovníků jen 24 % veřejných a 11 % specializovaných knihoven.*
- 8. Pracovníci knihoven mají zatím malé zkušenosti s oborovým e-learningem (25,9 %), považují jej však za perspektivní formu vzdělávání (91 %).*
- 9. Pracovníci veřejných knihoven jsou nejčastěji zařazeni v platové třídě 9 (32,5 %). Jejich platy jsou nadále hluboko pod celostátním průměrem.*

2. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PRŮZKUMU

Hlavní devizou a limitním faktorem veřejných knihovnických a informačních služeb jsou lidé, kteří tyto služby poskytují, knihovníci – jejich kvalifikace, osobnostní charakteristiky, jejich motivace. Národní knihovna České republiky dlouhodobě sleduje vývoj personální situace v knihovnách v ČR především z hlediska kvalifikace, ale také věku, finančního ohodnocení i z hledisek dalších. V nepravidelných intervalech realizuje průzkumy v této oblasti.

V roce 1999 (sběr dat za rok 1998) proběhl první rozsáhlý průzkum. Jeho výsledky přispěly k formulování principů mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti informačních technologií (IT), které bylo/je naplňováno zejména v rámci programu Ministerstva kultury ČR VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání knihovníků a Programu podpory výkonu regionálních funkcí knihoven. Byly dále využity při přípravě katalogu prací, konkrétně knihovnických profesí. V období září a října 2004 byl průzkum opakován, aby se podařilo zjistit trendy ve vývoji knihovnických profesí a také výsledky zařazování pracovníků rozpočtových a příspěvkových organizací do nových platových tříd dle nového katalogu prací. Reálný obraz personální situace v českém knihovnictví byl výchozím bodem k mnoha dalším krokům ve vlastní činnosti knihoven, v koncepční práci, celoživotním vzdělávání (např. projekt Unie zaměstnavatelských svazů „Zvýšení adaptability zaměstnanců podniků v profesních oborových a odvětvových sdruženích“) atp.

Třetí průzkum byl realizován v průběhu května – června 2012. Jeho výsledky přináší tato zpráva. Průzkum byl zaměřen na stejné oblasti, došlo ovšem k dílčí aktualizaci sledovaných témat, aby bylo na jedné straně umožněno srovnání získaných dat a současně bylo možné reflektovat nové trendy a skutečnosti. Shromážděována byla data z těchto oblastí:

- Základní statistické údaje o knihovním fondu, počtu výpůjček, registrovaných čtenářů a počtu návštěvníků za rok 2011
- Počet pracovníků k 31. 12. 2011 a jejich strukturální rozložení
- Věková a vzdělanostní skladba pracovníků knihoven, jejich stabilita v instituci (setrvání déle než 10 let), genderové složení
- Počítačová gramotnost a nejčastější zdroje jejího získávání
- Jazyková vybavenost pracovníků knihoven a její hodnocení
- Formy podpory při zvyšování a rozšiřování kvalifikace zaměstnanců ze strany zaměstnavatele v oblasti profesního vzdělání, jazykových kompetencí a práce s informačními technologiemi
- Využívání e-learningu ke vzdělávání knihovníků
- Současné priority ve vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti:
  - základních knihovnických činností
  - managementu knihoven
  - informačních technologií
- Platové podmínky pracovníků knihoven za rok 2011

Knihovny všech typů a velikostí poskytující veřejné knihovnické a informační služby dle knihovního zákona č. 257/2000 Sb. byly osloveny prostřednictvím elektronických konferencí, některé z nich také individuálním elektronickým dopisem, případně též prostřednictvím krajských knihoven a profesních sdružení. Preferovanou skupinou byly knihovny

s profesionálním pracovníkem, zpracována však byla i relevantní data z knihoven vedených tzv. dobrovolnými knihovníky (knihovny s pracovním úvazkem knihovníka do 15 hodin týdně).

Realizaci průzkumu zajišťovala Národní knihovna ČR; financování průzkumu bylo zabezpečeno z jejího rozpočtu.

Cílem průzkumu bylo zejména analyzovat stávající věkovou a kvalifikační strukturu pracovníků v knihovnách v ČR i situaci v oblasti platů, porovnat údaje s daty z předchozích průzkumů, na základě srovnávací analýzy vyhodnotit trendy vývoje a získat podklady pro formulaci koncepce dalšího vzdělávání knihovníků a práci na prioritě 20 (Lidské zdroje) v Koncepci rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2015¹.

Metodou sběru dat byl formalizovaný dotazník, který vyplňovali podle podrobných metodických pokynů vedoucí pracovníci knihoven. Dotazník byl k dispozici v podobě webového formuláře, který umožňoval uložení dat i vtištění v papírové podobě. Shromažďovány byly obě formy – elektronická i papírová. V případě dodání pouze papírové verze byla data z ní dodatečně uložena též do elektronické báze pracovníků Knihovnického institutu NK ČR.

2.1 Rozsah průzkumu a návratnost dotazníků

(Příloha: grafy č. 1–3)

Response ve vymezeném časovém období dodalo **862 knihoven, z toho 676 veřejných knihoven a 186 knihoven specializovaných**. Přestože v absolutních číslech je to o **41** respondentů **méně** než v průzkumu z roku 2004, kdy bylo získáno 903 vyplněných dotazníků, jsou informace plně **reprezentativní** zejména v kategorii veřejných knihoven, neboť knihoven měst a obcí odpovědělo významně více než v předchozím průzkumu. Velké knihovny (krajské, ústřední specializované, knihovny v městech s počtem obyvatel nad 100 000), zaměstnávající více než polovinu všech pracovníků, za něž byly údaje vyplněny, odevzdaly dotazníky ve stejném počtu jako v předchozím ročníku; z velkých knihoven dotazník nevyplnila pouze Jihočeská vědecká knihovna.

Nižší počet odpovědí bohužel dodaly specializované knihovny: vysokoškolské, lékařské, knihovny AV ČR. Významně méně odpověděly také knihovny vojenské a školní; nicméně vzhledem k tomu, že veřejně přístupné vojenské knihovny byly téměř všechny zrušeny a většina školních knihoven nemá profesionální zaměstnance, je nižší počet jejich odpovědí pro průzkum nevýznamný. Ve stejném rozsahu jako v průzkumu předchozím odpověděly ústřední specializované knihovny. Téměř stejný počet dotazníků (pouze o dva méně) dodaly knihovny muzejní.

Z evidovaných profesionálních veřejných knihoven v ČR se průzkumu zúčastnilo 59 %.

Údaje byly poskytnuty celkem za **6455 pracovníků** knihoven v ČR, resp. za **5060 knihovnic/knihovníků**.

¹ ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNICKÁ RADA. *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015* [online]. Praha, 2012 [cit. 2012-10-04]. Dostupné z: <http://www.ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015-/>

Druh knihovny	odpovědělo	počet pracovníků
Obecní knihovny	320	313
Městské knihovny do 5 000 obyvatel	143	224
Městské knihovny 5 001–20 000 obyvatel	142	819
Městské knihovny 20 001–100 000 obyvatel	53	1204
Městské knihovny nad 100 000 obyvatel	4	422
Krajské knihovny	14	1951
Veřejné knihovny celkem	676	4934
Ústřední specializované knihovny	6	361
Vysokoškolské knihovny	42	685
Knihovny ústavu AV ČR	25	161
Lékařské knihovny	35	87
Muzejní knihovny	63	137
Ostatní specializované knihovny	15	90
Specializované knihovny celkem	186	1521
Celkem	862	6455

Národní knihovna ČR děkuje všem spolupracujícím knihovnám.

Použité zkratky:

AKS – automatizovaný knihovní systém

AV ČR – Akademie věd ČR

IT – informační technologie

NK ČR – Národní knihovna České republiky

VISK – Veřejné informační služby knihoven – dotační program Ministerstva kultury ČR

2.2 Základní statistické údaje

Jako orientační údaj byla zjišťována základní statistická data o knihovnách. Získané údaje umožňují ověřit relevanci a vypovídací schopnost dosažených výsledků pro jednotlivé kategorie knihoven. Obecně lze konstatovat, že údaje získané z veřejných knihoven a ústředních specializovaných knihoven, vysokoškolských knihoven, knihoven Akademie věd ČR, lékařských a muzejních knihoven mají velmi dobrou vypovídací schopnost a reprezentativně vystihují situaci v těchto kategoriích knihoven. Výsledky z knihoven kategorie „Ostatní specializované“ je třeba považovat spíše za orientační, protože objem získaných dat neumožňuje jejich zobecnění.

U **všech tabulek uvedených v textu zprávy** je třeba sledovat údaj o počtu odpovědí na konkrétní otázku, neboť otázky nebyly vždy zodpovězeny všemi knihovnami. Při srovnávání údajů s průzkumy z roku 1998 a 2004 je také nezbytné si uvědomit, že **objektem průzkumů nebyly vždy počtem a složením zcela identické skupiny knihoven, a že tudíž velké rozdíly (mnohem více i mnohem méně odpovědí) pak znemožňují porovnání v čase, a tudíž stanovení vývoje či trendů pro konkrétní skupinu knihoven. U některých skupin knihoven to však možné je; tam jsou tyto vývojové trendy uvedeny.**

Ilustrační grafy k jednotlivým otázkám a tématům jsou obsaženy v příloze za textovou zprávou. Pro větší přehlednost se v řadě z nich pracuje se zaokrouhlenými čísly.

Druh knihovny	Počet	Počet knihovnických jednotek	Výpůjčky/rok	Čtenáři/rok	Návštěvníci/rok
Obecní (místní) knihovny	320	2 131 817	1 848 147	45 636	654 007
MK do 5 000 obyvatel	143	2 874 637	2 999 288	58 471	1 262 588
MK 5 001–20 000 obyvatel	142	7 379 173	11 311 962	218 984	4 913 969
MK 20 001–100 000 obyvatel	53	7 824 403	16 010 076	289 477	7 574 379
MK nad 100 000 obyvatel	4	2 202 353	5 799 076	135 243	2 485 754
Krajské knihovny	14	23 822 169	15 129 522	358 856	10 113 748
Veřejné knihovny	676	46 234 552	53 098 071	1 106 667	27 004 445
Ústřední specializované knihovny	6	7 113 249	347 625	30 313	480 586
Vysokoškolské knihovny	42	8 251 843	2 839 208	298 713	3 750 240
Knihovny ústavu AV ČR	25	2 219 106	42 037	10 048	36 471
Lékařské knihovny	35	468 133	202 580	22 344	61 702
Muzejní knihovny	63	3 365 755	85 290	9 774	18 924
Ostatní specializované knihovny	15	1 039 563	133 029	13 220	99 177
Specializované knihovny	186	22 457 649	3 649 769	384 412	4 447 100
Celkem	862	68 692 201	56 747 840	1 491 079	31 451 545

3. ZAMĚSTNANECKÁ ZÁKLADNA KNIHOVEN V ROCE 2011, POČET PRACOVNÍKŮ A JEJICH STRUKTURÁLNÍ ROZLOŽENÍ

3.1 Struktura pracovníků

(Příloha: grafy č. 4–6)

V 862 knihovnách zúčastněných v průzkumu bylo k 31. 12. 2011 zaměstnáno **6455 zaměstnanců** (uváděn je vždy přepočtený stav), z toho **5060 na odborných knihovnických místech, což je 78 %** z celkového počtu zaměstnanců. Další **technicko-hospodářští pracovníci** tvoří **13,5 %** zaměstnanců a **ostatní** pracovníci (především manuální profese) **8,2 %**. V kategorii obecních knihoven i nejmenších městských knihoven (města do 5000 obyvatel) není pravděpodobně knihovník vždy zařazen na místě odborného knihovnického pracovníka; zřizovatelé jej často vykazují v kategorii ostatních technicko-hospodářských pracovníků, případně v kategoriích manuálních (ostatních) pracovníků. Jde o nežádoucí jev. Tyto skutečnosti rovněž mírně zkreslují (zvyšují) výše uvedená procenta.

Druh knihovny	Počet knihoven	Počet prac. celkem	Průměr/ knihovna	Knihovníci	Průměr/ knihovna	THP	Průměr/ knihovna	Ostatní pracov.	Průměr/ knihovna
Obecní (místní) knihovny	320	313	1,0	223	0,7	31	0,1	59	0,2
MK do 5 000 obyvatel	143	224	1,6	196	1,4	12	0,1	16	0,1
MK 5 001–20 000 obyv.	142	819	5,8	660	4,6	87	0,6	72	0,5
MK 20 001–100 000 obyv.	53	1204	22,7	926	17,5	163	3,1	116	2,2
MK nad 100 000 obyvatel	4	422	105,4	333	83,4	39	9,9	49	12,2
Krajské knihovny	14	1951	139,4	1455	103,9	329	23,5	168	12,0
Veřejné knihovny	676	4934	7,3	3793	5,6	661	1,0	480	0,7
Ústřední spec. knihovny	6	361	60,2	276	46,0	80	13,3	5	0,8
Vysokoškolské knihovny	42	685	16,3	629	15,0	43	1,0	14	0,3
Knihovny ústavu AVČR	25	161	6,4	119	4,8	31	1,2	11	0,4
Lékařské knihovny	35	87	2,5	75	2,1	11	0,3	1	0,0
Muzejní knihovny	63	137	2,2	114	1,8	18	0,3	5	0,1
Ostatní spec. knihovny	15	90	6,0	54	3,6	24	1,6	12	0,8
Specializované knihovny	186	1521	8,2	1267	6,8	206	1,1	48	0,3
Celkem	862	6455	7,5	5060	5,9	867	1,0	528	0,6

Pokud srovnáme vývoj struktury zaměstnanců knihoven od roku 1990 do roku 2012, zjistíme, že procento odborných pracovníků knihoven se nemění (78 % v roce 1990 a 78 % v roce 2011), dochází pouze k výměně proporcí u technicko-hospodářských pracovníků a ostatních pracovníků – v roce 1990 podíl THP 6 % a ostatních pracovníků 16 %, v roce 2011 už tomu bylo naopak – podíl THP byl 14 % a ostatních pracovníků 8 %.

Rok	knihovníci	%	THP	%	ostatní	%
1990	3912	78	297	6	795	16
1998	4172	78	462	9	705	13
2004	5199	80	777	12	528	8
2011	5060	78	867	14	528	8

3.2 Průměrný počet zaměstnanců a výkonnostní parametry

Ze zjištěných hodnot lze vypočítat průměrnou velikost knihovny z hlediska počtu zaměstnanců a základní výkonnostní parametry. U skupin knihoven s relevantními daty uvádíme v závorce kurzivou výsledky předchozího průzkumu, umožňující porovnat změny od předchozího průzkumu. Připomínáme upozornění z kapitoly 1.2 o (ne)možnosti časového srovnávání v některých skupinách.

Z hodnot, které určují knihovny jako zaměstnavatele ve veřejných službách, je patrné, že:

- **Obecní knihovny** zajišťují svou činnost v průměru 1 pracovním místem. Velikost knihovního fondu dosahuje téměř 6662 knihovních jednotek, počet registrovaných čtenářů je 143, ti uskuteční ročně téměř 5775 výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 5898

výpůjček. V této kategorii větší počet responsí znemožnil porovnání s předchozím průzkumem. Vyšší počet odpovědí z nejmenších knihoven snížil některé průměrné parametry oproti předchozímu průzkumu až o polovinu.

- **Městské knihovny v malých městech do 5000 obyvatel** s průměrným počtem 1,6 (1,5) zaměstnance nepatří mezi významnější zaměstnavatele. Jedná se většinou o knihovny s průměrnou velikostí knihovního fondu 20 244 (19 000) knihovních jednotek, s průměrným počtem 409 (440) zapsaných čtenářů, kteří ročně uskuteční 20 974 (16 000) výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 13 377 (16 000) výpůjček.
- **Městské knihovny ve městech s 5 až 20 tisíci obyvatel** zaměstnávají v průměru cca 5,8 (5,2) zaměstnance. Jejich knihovní fond obsahuje cca 51 966 (49 000) knihovních jednotek a knihovna obsluhuje v průměru 1542 (1500) čtenářů, kteří zde ročně realizují cca 79 662 (80 000) výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 13 814 (15 000) výpůjček.
- **Městské knihovny ve městech s 20 až 100 tisíci obyvatel** lze zařadit mezi významnější zaměstnavatele. V průměru je v tomto typu knihoven zaměstnáno 22,7 (24,5) zaměstnanců při průměrné velikosti knihovního fondu 147 630 (100 až 200 000) knihovních jednotek, s počtem 5 462 (5–6000) zapsaných čtenářů, kteří ročně realizují 302 076 (344 000) výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 13 293 (14 000) výpůjček.
- **Městské knihovny ve velkých městech s počtem nad 100 tisíc obyvatel** jsou již i velkými zaměstnavateli. Zaměstnávají v průměru 105,4 (107) zaměstnanců; lze sledovat mírně klesající trend. Disponují knihovním fondem o průměrné velikosti cca 550 000 knihovních jednotek (600 000), i v tomto ukazateli lze sledovat pokles. Uživatelský okruh je cca 34 000 (28 000) registrovaných čtenářů; v tomto parametru lze naopak konstatovat významnější nárůst. Tito čtenáři ročně uskuteční necelých 1,5 milionu výpůjček (*pokles cca o 50 000 výpůjček*). Na jednoho pracovníka velké městské knihovny připadá ročně 13 751 výpůjček (*velmi mírný pokles z 14 000*). V této kategorii je možné relevantní srovnání s předchozím obdobím, neboť jde o kategorii identickou. Při rostoucím počtu registrovaných uživatelů dochází v těchto knihovnách k poklesu výpůjček, poklesu fondu i počtu pracovníků. Registrovaní uživatelé chodí do knihovny jistě i za jinými službami, přesto je možné spekulovat, zda snížení objemu fondů nepůsobí neschopnost knihoven realizovat výpůjčku a zda snižování počtu pracovníků nebude mít vliv na kvalitu/rozsah poskytovaných služeb.
- **Krajské knihovny** patří rovněž mezi velké zaměstnavatele. Zaměstnávají v průměru 111,9 (100) zaměstnanců, jde tedy téměř o 12% nárůst. Disponují knihovním fondem o průměrné velikosti 1,3 mil. knihovních jednotek (*mírný nárůst oproti 1,2 mil.*) s uživatelským okruhem cca 25 tis. registrovaných čtenářů (*pokles oproti 27 000*), kteří ročně uskuteční až 1,1 mil. výpůjček (*mírný nárůst oproti 1 mil.*). Na jednoho pracovníka krajské knihovny připadá ročně 9900 výpůjček (10 000). V této kategorii se objevují velké rozdíly kvantitativních údajů mezi knihovnami, které jsou dány historickým vývojem, velikostí města, kde knihovna působí, a také ne/existencí další samostatné městské knihovny ve městě. (Do těchto údajů nebyly zahrnuty údaje o Národní knihovně ČR, jež by mohly průměrné výkony zkreslit.) Ve skupině lze konstatovat mírný nárůst fondů a výpůjček, výrazný nárůst pracovníků a pokles čtenářů. Krajské knihovny mají výrazně méně výpůjček na 1 pracovníka než městské knihovny všech kategorií; oproti těmto knihovnám ovšem plní celou řadu dalších funkcí.
- **Ústřední specializované knihovny** lze rovněž zařadit mezi významnější zaměstnavatele. V průměru je v tomto typu knihoven zaměstnáno 60 zaměstnanců (*pokles proti 67,5*) při průměrné velikosti knihovního fondu cca 1,2 mil. knihovních jednotek, s počtem 5 tisíc registrovaných uživatelů (*téměř 43% nárůst proti 3,5 tisícům z předchozího průzkumu*),

kteří ročně realizují 57 938 výpůjček (16% pokles proti 69 000 z předchozího průzkumu). Na jednoho pracovníka připadá ročně 963 výpůjček, což je srovnatelný počet s předchozím průzkumem.

- Vysokoškolské knihovny zaměstnávají v průměru cca 16 zaměstnanců. Jejich knihovní fond obsahuje cca 196 472 jednotek, knihovna obsluhuje v průměru 7112 čtenářů, kteří zde ročně realizují cca 67 600 výpůjček (mírný pokles proti předchozím 69 tisícům).
- Ostatní specializované knihovny patří mezi malé zaměstnavatele: knihovny Akademie věd ČR zaměstnávají v průměru 6,4 pracovníka; lékařské knihovny zaměstnávají v průměru 2,5 pracovníka; muzejní knihovny zaměstnávají v průměru 2,2 pracovníka a ostatní specializované knihovny zaměstnávají v průměru 6 pracovníků. S ohledem na různorodost funkcí dosahují také velmi odlišných výkonnostních parametrů, podrobně viz tabulka.

Druh knihovny	Počet	Průměrný počet k.j.	Průměr. počet výp./rok	Průměrný počet registr. čtenářů/rok	Průměrný počet návštěvníků/rok	Pracovní úvazky/knihovnu	Počet výpůjček/1 pracovníka
Obecní (místní) knihovny	320	6 662	5 775	143	2 044	1,0	5 898
MK do 5 000 obyvatel	143	20 102	20 974	409	8 829	1,6	13 377
MK 5 001–20 000 obyvatel	142	51 966	79 662	1 542	34 605	5,8	13 814
MK 20 001–100 000 obyvatel	53	147 630	302 077	5 462	142 913	22,7	13 293
MK nad 100 000 obyvatel	4	550 588	1 449 769	33 811	621 439	105,4	13 751
Krajské knihovny	13	1 313 726	1 108 459	25 229	746 477	111,9	9 904
Veřejné knihovny	675	58 504	77 598	1 594	39 400	6,6	11 803
Ústřední specializované knihovny	6	1 185 542	57 938	5 052	80 098	60,2	963
Vysokoškolské knihovny	42	196 472	67 600	7 112	89 291	16,3	4 144
Knihovny ústavu AV ČR	25	88 764	1 681	402	1 459	6,4	261
Lékařské knihovny	35	13 375	5 788	638	1 763	2,5	2 342
Muzejní knihovny	63	53 425	1 354	155	300	2,2	622
Ostatní specializované knihovny	15	69 304	8 869	881	6 612	6,0	1 476
Specializované knihovny	186	120 740	19 622	2 067	23 909	8,2	2 400
Celkem	861	71 949	65 074	1 696	36 053	6,9	9 402

4. VĚKOVÁ A VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

4.1 Věková skladba

(Příloha: grafy č. 7–10)

Údaje o věkové skladbě svých pracovníků poskytlo 616 (91,1 %) veřejných a 180 (96,8 %) specializovaných knihoven účastnících se průzkumu. **Dominantní věkovou skupinou ve veřejných knihovnách byli pracovníci ve věku 41–60 let** (v předchozím průzkumu 30–50 let), kterých bylo celkem 2491 (tj. 56,45 %), přičemž převažuje skupina 51–60 let (1297, tedy 29,4 %). Třetí nejčetnější skupinou jsou pracovníci ve věku 31–40 let (996, tedy 22,6 %). Téměř 10 % však tvoří zaměstnanci nad 60 let, tedy v těsně předdůchodovém nebo již důchodovém věku. Zaměstnanci ve věku 18–30 let tvoří necelých 12 % z celkového počtu.

Situace není lepší ani ve skupině specializovaných knihoven. I zde byla **dominantní složkou věková skupina 41–60 let** (52 %), zaměstnanci ve věku nad 60 let tvořili ještě vyšší

podíl než ve veřejných knihovnách (10,3 %); nejmladší věková skupina 18–30 let byla zastoupena mírně výrazněji – 14,3 %. Oproti předchozímu průzkumu není ve specializovaných knihovnách tak výrazný celkový věkový posun; pracovníci do 40 let tvoří 37,7 % (v r. 2004 to bylo cca o 2,5 % méně).

„Nejstarší“ jsou obecní knihovny (50,9 % knihovníků ve věku nad 50 let a pouze 8,8 % mladých do 30 let), **knihovny lékařské** (48,7 % pracovníků nad 50 let a 10,3 % do 30 let) a **ostatní specializované knihovny** (49,1 % pracovníků nad 50 let). **„Nejmladší“ jsou městské knihovny v sídlech nad 100 000 obyvatel** (15,1 % pracovníků do 30 let a jen 34,3 % pracovníků nad 50 let) a **knihovny vysokoškolské** (16,1 % pracovníků do 30 let a 40,5 % nad 50 let).

Druh knihovny	18–30 let		31–40 let		41–50 let		51–60 let		nad 60 let		Celkem
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
Obecní knihovny	25	8,8	38	13,3	77	27,0	86	30,2	59	20,7	285
MK do 5 000 obyvatel	46	10,0	102	22,1	104	22,6	112	24,3	97	21,0	461
MK 5 001–20 000 obyvatel	72	9,9	153	21,1	228	31,4	235	32,4	37	5,1	725
MK 20 001–100 000 obyvatel	117	11,8	228	23,1	308	31,1	296	29,9	40	4,0	989
MK nad 100 000 obyvatel	52	15,1	77	22,4	97	28,2	85	24,7	33	9,6	344
Krajské knihovny	194	12,1	398	24,8	380	23,6	483	30,0	153	9,5	1608
Veřejné knihovny	506	11,5	996	22,6	1194	27,1	1297	29,4	419	9,5	4412
Ústřední specializované knihovny	42	14,8	55	19,4	67	23,6	95	33,5	25	8,8	284
Vysokoškolské knihovny	105	16,1	171	26,3	111	17,1	198	30,4	66	10,1	651
Knihovny AV ČR	14	11,1	28	22,2	25	19,8	36	28,6	23	18,3	126
Lékařské knihovny	8	10,3	11	14,1	21	26,9	31	39,7	7	9,0	78
Muzejní knihovny	13	10,1	36	27,9	35	27,1	37	28,7	8	6,2	129
Ostatní specializované knihovny	7	12,7	9	16,4	12	21,8	20	36,4	7	12,7	55
Specializované knihovny	189	14,3	310	23,4	271	20,5	417	31,5	136	10,3	1323
Celkem	695	12,1	1306	22,8	1465	25,5	1714	29,9	555	9,7	5735

Shrnutí

Věkovou skladbu zaměstnanců knihoven nelze považovat za příznivou. Nepříznivý je zejména poměr mezi zaměstnanci v nejmladší skupině a skupině blízké se věku odchodu do důchodu, resp. v důchodovém věku. Ve srovnání s předchozími průzkumy je situace horší – početně vzrostla nejstarší skupina a v průměru došlo k poklesu skupiny nejmladší. Lze tedy konstatovat, že knihovny, pokud jde o zaměstnance, stárnou.

4.2 Kvalifikační skladba

(Příloha: grafy č. 13–15)

Otázku kvalifikační skladby zodpovědělo 612 (90,5 %) z celku veřejných knihoven a 182 (97,8 %) ze souboru specializovaných knihoven zúčastněných v průzkumu.

V celku veřejných knihoven mělo největší procento odborných pracovníků – knihovníků ukončeno středoškolské, resp. vyšší vzdělání neknihovnického typu (střední všeobecné či odborné nebo vyšší odborné) – 35,2 %.

Druhou nejčastěji zastoupenou skupinou byli pracovníci se **středním, resp. vyšším vzděláním knihovnického zaměření 33,6 %**. V této skupině došlo k největšímu poklesu oproti poslednímu průzkumu (o 12,9 %), tehdy tvořila 46,5 % celku.

Vysokoškolsky vzdělaných pracovníků bylo v získaném souboru údajů z veřejných knihoven celkem **29 %, tedy téměř 1/3**. Úplné vysokoškolské vzdělání magisterské mělo **21,3 %**, z toho **11,7 %** s vysokou školou **knihovnického a 9,6 %** s vysokou školou **neknihovnického** zaměření. Bakalářskou úroveň vysokoškolského vzdělání knihovnického mělo 5 % a neknihovnického 2,7 % knihovníků. I vysokoškoláků s neknihovnickým vzděláním na místech knihovníků ve veřejných knihovnách v posledních letech významně přibylo.

Kvalifikační skladbu doplňovali **knihovníci se základním vzděláním či středoškolským vzděláním bez maturity**. V souboru veřejných knihoven tvořili podíl **2,3 %** oproti 4,5 % v předchozím průzkumu.

Nárůst vzdělání knihovníků je pozitivním trendem. Z veřejných knihoven jsou „nejvzdělanější“ krajské knihovny (44 % pracovníků s vyšším vzděláním). Naopak nejnižší vzdělání mají pracovníci knihoven ve městech do 5000 obyvatel (jen 17 % knihovnic/knihovníků má vyšší než středoškolské vzdělání) a knihovnách obecních (22 % pracovníků s vyšším vzděláním).

U **specializovaných knihoven** byla kvalifikační skladba poněkud jiná. Převažovalo středoškolské, resp. vyšší odborné **vzdělání knihovnické (28,2 %) proti neknihovnickému (22,5 %)**; celkový podíl pracovníků s **vysokoškolským vzděláním** byl významně vyšší – **téměř polovina (47,9 %)**. Z toho **neknihovnického** typu **18,5 % na magisterské a 2,2 % na bakalářské úrovni a knihovnického 21 % na magisterské a 6,2 % na bakalářské úrovni**. Ve specializovaných knihovnách jako celku převažují tedy knihovnický vzdělání vysokoškoláci nad vysokoškoláky s jiným typem vzdělání.

„Nejvzdělanější“ jsou knihovny AV ČR (60 % pracovníkům s vyšším než středoškolským vzděláním), ústřední specializované knihovny (56 % pracovníků s vyšším než středoškolským vzděláním), knihovny vysokoškolské a muzejní (52 % s vyšším než středoškolským vzděláním). Pokleslo také procento knihovníků se základním či středoškolským vzděláním bez maturity (ve specializovaných knihovnách 1,4 %). Tento trend je pozitivním jevem v obou skupinách knihoven (veřejné i specializované). Ale **pouze v lékařských knihovnách a největších městských knihovnách** v sídlech nad 100 000 obyvatel **nepracuje na pozici odborného knihovníka žádný takový pracovník**. Ve všech ostatních typech knihoven takoví pracovníci jsou, nejčastěji v knihovnách obecních (5 %). Právě v těchto knihovnách je to však často jediný zaměstnanec, tudíž pak jde o velmi nepříznivý kvalifikační ukazatel.

	ZŠ	SŠ všeobecné	SŠ knihovnické	SŠ neknihovnické	VOŠ knihovnické	VOŠ neknihovnické	VŠ bakalářské knihovnické	VŠ bakalářské neknihovnické	VŠ magisterské knihovnické	VŠ magisterské neknihovnické	CELKEM
Obecní knihovny	14	48	50	117	6	6	4	4	2	40	291
MK do 5 000 obyvatel	2	30	83	67	4	3	6	2	11	10	218
MK 5 001–20 000 obyvatel	23	72	277	181	19	12	21	15	48	49	717
MK 20 001–100 000 obyvatel	17	119	364	246	16	9	62	35	80	60	1008
MK nad 100 000 obyvatel	0	5	144	91	4	0	32	4	27	35	342
Krajské knihovny	38	128	366	300	39	7	79	49	310	197	1513
Veřejné knihovny	94	402	1284	1002	88	37	204	109	478	391	4089
Ústřední specializované knihovny	3	24	48	50	5	0	21	5	71	51	278
Vysokoškolské knihovny	12	35	171	93	29	3	48	16	138	116	661
Knihovny AV ČR	1	17	24	9	6	1	5	4	30	29	126
Lékařské knihovny	0	5	31	16	6	0	4	0	11	7	80
Muzejní knihovny	1	21	29	12	4	2	4	4	18	35	130
Ostatní specializované knihovny	1	5	22	6	1	1	0	0	11	8	55
Specializované knihovny	18	107	325	186	51	7	82	29	279	246	1330
Celkem	112	509	1609	1188	139	44	286	138	757	637	5419

Shrnutí

Oproti předchozímu průzkumu je zřejmý nárůst vysokoškolského vzdělání pracovníků knihoven, což je trend nesporně pozitivní. Knihovnickou profesí ovšem vykonává vysoké procento pracovníků bez odborného knihovnického vzdělání a zvláště ve veřejných knihovnách počet osob s jinou kvalifikací roste. Tento trend klade velké nároky na koncepci a rozvoj mimoškolního vzdělávání, zejména pak rekvalifikace v oboru. Je také pro knihovny negativní zprávou o tom, že absolventi oborových škol nastupují pravděpodobně spíše do jiných oblastí.

4.3 Odborní knihovničtí pracovníci s více než desetiletou praxí v konkrétní instituci (Příloha: grafy č. 16–19)

Otázka byla zodpovězena 435 knihovnami veřejnými (64,3 % respondentů) a 148 knihovnami specializovanými (79,6 % respondentů).

Typ knihovny	% pracovníků nad 10 let
Obecní (místní) knihovny	51,2
MK do 5 000 obyvatel	26,8
MK 5 001–20 000 obyvatel	56,7
MK 20 001–100 000 obyvatel	59,2
MK nad 100 000 obyvatel	53,5
Krajské knihovny	48,4
Veřejné knihovny celkem	50,5
Ústřední specializované knihovny	48,6
Vysokoškolské knihovny	52,4
Knihovny ústavu AV ČR	48,4
Lékařské knihovny	69,2
Muzejní knihovny	53,5
Ostatní specializované knihovny	65,5
Specializované knihovny celkem	52,8
Celkem	51,0

Průzkum opět potvrdil **vysokou věrnost knihovníků zaměstnavatelské instituci** (setrvání v instituci po dobu delší než 10 let), kterou nepochybně v současné době ještě zvyšuje rostoucí nezaměstnanost ve společnosti a nejistota na trhu práce. Zdá se také, že rozdíly mezi jednotlivými typy knihoven, které byly výrazné v předchozích průzkumech, se stírají a věrnost instituci osciluje kolem 50 %; pro rok 2011 se dvěma výkyvy – více než 60 % je to u knihoven lékařských a ostatních specializovaných a naopak pouhých 26,8 % u malých městských knihoven (sídla do 5000 obyvatel). Zejména tento výkyv „směrem dolů“ je anomální jednak vzhledem k ostatním typům knihoven, jednak k výsledkům z předchozích let, kdy tato skupina vykazovala hodnotu cca 60 % (v r. 1998 pak ještě více).

V roce 2011 se nepotvrdil výsledek předchozích průzkumů, tj. že délka praxe v jedné instituci negativně koreluje s velikostí knihovny, i když lze souhrnně říci, že (s jedinou výše uvedenou výjimkou) v knihovnách ve velkých městech je „věrnost instituci“ menší. Lze spekulovat, že jde o větší nabídku pracovních příležitostí v těchto místech.

Ve veřejných knihovnách setrvávají déle než 10 let **zejména ženy (více než z 50 %)**, a to v krajských, všech typech městských i obecních. Výjimku tvoří knihovny nejmenších měst (do 5000 obyvatel), kde je věrnost instituci u žen pouze 30%. **Nejvyšší procento setrvávajících žen je v knihovnách ve městech s 20 000–100 000 obyvateli (61,2 %).**

Muži setrvávají ve veřejných knihovnách déle než 10 let méně často, s výjimkou **obecních knihoven. Zde naopak zůstává v knihovnách dlouhodobě více než 62 % mužů.** V ostatních typech veřejných knihoven nelze vysledovat žádný jednoznačný trend. **V nejmenších městských knihovnách (města do 5000 obyvatel) nebyl u mužů ani jeden**

výskyt; v ostatních kategoriích se věrnost instituci pohybuje od 17,4 % (knihovny v největších městech) po 35,8 % v knihovnách měst s 20 000–100 000 obyvateli. Souvislost lze mimo jiné jistě hledat opět i v úrovni adekvátní pracovní nabídky v lokalitách různých velikostí.

Ve skupině specializovaných knihoven mají **nejvyšší podíl knihovníků s více než desetiletou praxí v jedné instituci lékařské knihovny (ženy – 72,2 %)** a ostatní specializované knihovny (ženy 68,1 %). Ve všech ostatních typech knihoven osciluje věrnost žen instituci kolem 50 %. Pokud jde o muže, **nejvíce setrvávají v institucích knihovníci „ostatních“ specializovaných knihoven (50 %) a knihoven AV ČR (47,1 %)**, nejméně pak muzejní knihovníci (23 %). V ostatních typech knihoven se věrnost instituci u knihovníků pohybuje mezi 30 a 40 %.

Shrnutí

Knihovnice a knihovníci jsou stabilní zaměstnanci, většina jich zůstává instituci dlouhodobě věrna.

4.4 Zastoupení dle pohlaví

(Příloha: grafy č. 11–12)

Z hlediska genderového zastoupení **ve veřejných knihovnách** nadále převažovaly vysoce ženy (88,9 %), **muži tvořili v průměru lehce nad 11 %**. **Největší podíl mužů** vykázaly **krajské knihovny**, kde jejich zastoupení dosáhlo hodnoty **17,4 %**, a knihovny v nejmenších městech do 5000 obyvatel: 13,2 %. V ostatních typech veřejných knihoven se procento knihovníků-mužů pohybuje mezi 4 a 8,2 %.

Ve specializovaných knihovnách je **feminizace nižší**. V **ústředních specializovaných knihovnách pracuje 22,2 % mužů (téměř ¼)**, ve **vysokoškolských knihovnách 15,2 %**; nejvyšší feminizaci vykázaly knihovny lékařské – 7,7 % mužů. Zajímavé je, že právě lékařské knihovny měly v předchozím průzkumu ze specializovaných knihoven feminizaci nejmenší. Na tento výsledek může mít vliv i menší počet responsí oproti předchozímu průzkumu. Ostatní specializované knihovny vykázaly procento mužů mezi 10,1–15,2 %.

Shrnutí

Knihovnictví zůstává vysoce feminizovaným oborem; lze však sledovat řadu let trvajících, byť velmi mírný růst počtu knihovníků-mužů, zejména v některých typech knihoven. V celku všech knihoven je tento nárůst vidět v časové řadě: 7 % (1998) – 9 % (2004) – 12 % (2011). Nakolik jde o jev setrvalý, či pouze reakci na neutěšenou nabídku pracovního trhu, ukážou výsledky průzkumů v budoucnu.

5. ÚROVEŇ DOVEDNOSTÍ A ZNALOSTÍ KNIHOVNÍKŮ PŘI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČOVÉHO SOFTWARE A INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

V průzkumu bylo zjišťováno (otázka č. 8), jaké procento knihovníků je v knihovně schopno rutinně pracovat s jednotlivými typy počítačového softwaru, resp. IT. Jednalo se o:

- automatizovaný knihovní systém

- některý druh textového editoru
- některý druh tabulkového procesoru
- některý druh grafického editoru
- některý prezentační program
- tvorbu databází
- tvorbu webových stránek
- rešerše z databází a elektronických informačních zdrojů

Oproti předchozím průzkumům byly vypuštěny dotazy týkající se některých segmentů počítačové gramotnosti, které jsou již běžnou součástí obecných kompetencí odborných pracovníků knihoven (elektronická pošta, využívání internetu ad.).

Cílem bylo zjistit, kolik procent knihovníků výše jmenované segmenty softwaru běžně ovládá, resp. využívá. Pro zjednodušení jsme vytvořili 4 kategorie:

1. knihovny, kde příslušný software dosud knihovníci neovládají
2. knihovny, kde příslušný software rutinně ovládá do 50 % knihovníků
3. knihovny, kde příslušný software ovládá a používá 50–90 % knihovníků
4. knihovny, kde příslušný software ovládají všichni knihovníci

5.1 Automatizovaný knihovní systém

(Příloha: grafy č. 20, 21)

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	84	37	10	189	37 %	79 %	74 %
MK do 5000 obyvatel	143	3	16	4	120	55 %	92 %	98 %
MK 5001–20 000 obyvatel	142	1	17	21	103	82 %	100 %	99 %
MK 20 001–100 000 obyvatel	53	0	2	33	18	90 %	100 %	100 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	0	3	1	67 %	100 %	100 %
Krajské knihovny	14	0	0	12	2	100 %	100 %	100 %
Veřejné knihovny	676	88	72	83	433	64 %	91 %	87 %
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	4	2	80 %	100 %	100 %
Vysokoškolské knihovny	42	0	5	6	31	94 %	93 %	100 %
Knihovny ústavu AVČR	25	0	4	2	19	100 %	98 %	100 %
Lékařské knihovny	35	4	3	5	23	82 %	68 %	89 %
Muzejní knihovny	63	4	7	3	49		86 %	94 %
Ostatní specializované knihovny	15	0	0	0	15	100 %	79 %	100 %
Specializované knihovny	186	8	19	20	139	94 %	83 %	96 %
Celkem	862	96	91	103	572	69 %	88 %	89 %

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Automatizovaný knihovní systém je využíván knihovníky ve všech knihovnách (100 %) tohoto typu. Ve 12 knihovnách nadpoloviční většinou knihovníků (50–90 %), ve dvou prakticky všemi knihovníky (90–100 %). Trvale stoupající trend.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Stejná situace je u největších městských knihoven (100 %), kde ve třech knihovnách využívá AKS nadpoloviční většina knihovníků a v jedné prakticky všichni knihovníci. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

V tomto typu knihoven je AKS využíván rovněž ve všech knihovnách (100 %), z toho ve 2 knihovnách jej ovládá necelá polovina knihovníků (do 50 %), v 33 knihovnách nadpoloviční většina (50–90 %) a v 18 knihovnách prakticky všichni knihovníci (90–100 %). Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

V jedné knihovně není AKS využíván (využívá 99 % knihoven), v 17 knihovnách jej ovládá necelá polovina knihovníků, v 21 nadpoloviční většina a ve 103 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Mírný pokles oproti předchozímu průzkumu (o 1 %) je dán pravděpodobně větším počtem respondentů ve skupině.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

AKS je využíván ve všech knihovnách s výjimkou 3 (98 %), z toho v 16 knihovnách jej ovládá méně než polovina knihovníků, ve 4 knihovnách nadpoloviční většina a ve 120 knihovnách téměř všichni knihovníci. Trvale stoupající trend.

Obecní (místní) knihovny (320)

AKS nepoužívá 84 obecních knihoven (více než 1/4), 74 % AKS využívá. Ve 37 knihovnách ovládá AKS necelá polovina knihovníků, v 10 knihovnách více než polovina a ve 189 knihovnách 90–100 % knihovníků.

(Pro dovednosti v práci s tímto i všemi dalšími typy softwaru **je třeba upozornit, že v posledních dvou kategoriích se jedná o malé knihovny většinou s 1–2 pracovníky, údaj může tedy také uvádět např. úroveň znalosti AKS jednoho pracovníka**). Mírný pokles oproti předchozímu průzkumu (o 4 %) je dán pravděpodobně větším počtem respondentů ve skupině.

Ve skupině specializovaných knihoven (186) je AKS využíván celkem ve 178 (96 %) knihovnách, nepoužívá se ve 4 lékařských a 4 muzejních knihovnách. Méně než polovina knihovníků ovládá AKS v 19 knihovnách, nadpoloviční většina ve 20 knihovnách a prakticky všichni knihovníci ve 139 knihovnách. Nejlepší situace je dle očekávání v ústředních specializovaných knihovnách a v knihovnách AV ČR, nejhorší v lékařských a muzejních knihovnách.

Shrnutí

Využívání AKS v knihovnách je v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s AKS má většina pracovníků. Pouze malá část nejmenších knihoven a několika málo specializovaných knihoven dosud AKS nevyužívá.

5.2 Textový editor**(Příloha: grafy č. 22, 23)**

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	57	47	6	210	33 %	89 %	82 %
MK do 5 000 obyvatel	143	2	16	6	119	49 %	94 %	99 %
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	1	17	22	102	71 %	98 %	99 %
MK 20001 – 100000 obyvatel	53	0	2	19	32	90 %	100 %	100 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	0	3	1	67 %	100 %	100 %
Krajské knihovny	14	0	0	10	4	100 %	100 %	100 %
Veřejné knihovny	676	60	82	66	468	58 %	94 %	91 %
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	1	5	100 %	100 %	100 %
Vysokoškolské knihovny	42	0	4	3	35	94 %	98 %	100 %
Knihovny ústavu AV ČR	25	0	3	1	21	100 %	100 %	100 %
Lékařské knihovny	35	2	4	1	28	88 %	87 %	94 %
Muzejní knihovny	63	2	3	1	57		93 %	97 %
Ostatní specializované knihovny	15	0	0	1	14	100 %	88 %	100 %
Specializované knihovny	186	4	14	8	160	96 %	94 %	98 %
Celkem	862	64	96	74	628	64 %	94 %	93 %

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Textový editor je využíván ve všech těchto knihovnách (100 %), z toho v 10 jej ovládá 50–90 % knihovníků, ve 4 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve 3 velkých městských knihovnách ovládá textový editor více než polovina knihovníků, v jedné téměř všichni (90–100 %); využívá jej tedy 100 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

Textový editor je využíván ve 100 % knihoven této kategorie; z toho v 19 městských knihovnách nadpoloviční většinou knihovníků, ve 32 knihovnách jej využívá 90–100 % knihovníků; ve dvou knihovnách využívá textový editor méně než polovina knihovníků. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

Textový editor nepoužívá v 1 knihovně nikdo, v 17 knihovnách méně než polovina knihovníků, ve 22 knihovnách nadpoloviční většina a ve 102 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Využíván je v 99 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

Z městských knihoven této skupiny nepoužívá textový editor nikdo ve 2 knihovnách, méně než polovina knihovníků v 16 knihovnách, nadpoloviční většina v 6 knihovnách a prakticky všichni knihovníci ve 119 knihovnách. Využíván je v 99 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Obecní (místní) knihovny (320)

V 57 obecních knihovnách nepoužívá textový editor nikdo, ve 47 méně než 50 % knihovníků. Nadpoloviční většina knihovníků pracuje s textovým editorem v 6 knihovnách a prakticky všichni (90–100 %) ve 210 knihovnách. Využíván v 82 % knihoven. Pokles oproti předchozímu průzkumu (o 7%) je dán pravděpodobně větším počtem respondentů ve skupině.

Ve skupině specializovaných knihoven (186) dvě lékařské a dvě muzejní knihovny nemají v této dovednosti žádného kompetentního knihovníka; méně než polovina knihovníků umí používat textový editor ve 14 knihovnách (vysokoškolské, lékařské, muzejní, knihovny AV ČR); nadpoloviční většina zvládá tuto dovednost v 8 knihovnách a prakticky všichni ve 160 specializovaných knihovnách. Využívá jej 100 % ústředních specializovaných knihoven, vysokoškolských knihoven, knihoven AV ČR a ostatních specializovaných knihoven, 97 % muzejních a 94 % lékařských knihoven. Ve všech trvale stoupající trend.

Shrnutí

Využívání textového editoru v knihovnách je v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s textovým editorem má většina pracovníků. Pouze malá část nejmenších knihoven a několika málo specializovaných knihoven dosud textový editor nevyužívá. Patrný je velmi silný nárůst kompetencí v této oblasti.

5.3 Tabulkový procesor

(Příloha: grafy č. 24, 25)

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90– 00 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	112	48	7	153	8 %	61 %	65 %
MK do 5 000 obyvatel	143	16	28	7	92	12 %	66 %	89 %
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	6	41	37	58	27 %	87 %	96 %
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	0	11	32	10	70 %	100 %	100 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	2	1	1	67 %	100 %	100 %
Krajské knihovny	14	0	3	11	0	100 %	100 %	100 %
Veřejné knihovny	676	134	133	95	314	27 %	74 %	80 %
Ústřední specializované knihovny	6	0	1	2	3	100 %	100 %	100 %
Vysokoškolské knihovny	42	1	9	17	15	86 %	95 %	98 %
Knihovny ústavu AV ČR	25	1	5	2	17	56 %	88 %	96 %
Lékařské knihovny	35	7	6	5	17	71 %	61 %	80 %
Muzejní knihovny	63	8	9	6	40		58 %	87 %
Ostatní specializované knihovny	15	1	3	2	9	60 %	74 %	93 %
Specializované knihovny	186	18	33	34	101	73 %	74 %	90 %
Celkem	862	152	166	129	415	35 %	74 %	82 %

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Tabulkové procesory zvládá ve 3 knihovnách této kategorie méně než polovina knihovníků, ve zbývajících nadpoloviční většina knihovníků, využívá je tedy 100 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve 2 velkých městských knihovnách ovládá tabulkový procesor méně než polovina knihovníků, v jedné nadpoloviční většina a v jedné prakticky všichni knihovníci, využívá jej tedy 100 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

Ve všech 53 knihovnách (100 %) této kategorie ovládají knihovníci tabulkový procesor; méně než polovina knihovníků v 11 knihovnách (cca 1/5 knihoven), nadpoloviční většina v 32 knihovnách (cca 60 %) a prakticky všichni knihovníci v 10 knihovnách. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

Tabulkový procesor nepoužívá pouze 6 knihoven této skupiny, využívá jej tedy 96 % knihoven. V 41 knihovnách (cca 29 %) ovládá tabulkový procesor méně než polovina knihovníků, v 37 (26 %) nadpoloviční většina a v 58 (41 %) prakticky všichni knihovníci. Trvale stoupající trend.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

V 16 knihovnách (11 %) neovládá tabulkový procesor nikdo, využíván je v 89 % knihoven, ve 28 (tj. cca 20 %) méně než polovinou knihovníků, v 7 nadpoloviční většinou knihovníků a v 92 (64 %) prakticky všemi knihovníky. Trvale stoupající trend.

Obecní (místní) knihovny (320)

Zhruba ve třetině obecních knihoven dosud tuto kompetenci knihovníci nemají – 112 knihoven, tedy 35 %. Naopak ve 153 knihovnách (48 %) mají tuto dovednost všichni knihovníci. Ve 48 knihovnách (15 %) má kompetenci méně než polovina knihovníků, v 7 pak více než polovina knihovníků. Celkově využívá tabulkové procesory 65 % knihoven. Trvale stoupající trend.

Ve skupině 186 specializovaných knihoven v 18 knihovnách tuto kompetenci nemá nikdo, ve 33 knihovnách méně než 50 % knihovníků, v 34 knihovnách nadpoloviční většina a ve 101 knihovnách ovládají tabulkový procesor prakticky všichni knihovníci. Situace je dle očekávání nejlepší v ústředních specializovaných (využívá 100 % knihoven), vysokoškolských (využívá 98 % knihoven), knihovnách AV ČR (využívá 96 % knihoven) a v kategorii „ostatní specializované“ knihovny (93 %). Nejméně kompetencí v této oblasti mají knihovníci v lékařských knihovnách (80 %), největšího pokroku dosáhly od předchozího průzkumu knihovny muzejní (nyní 87 %, v předchozím průzkumu 58 %).

Shrnutí

Využívání tabulkového procesoru se ve všech sledovaných knihovnách pohybuje v rozmezí od 80 do 100 %, kromě nejmenších obecních knihoven, kde je nižší (65 %); ve všech typech knihoven však trvale roste. Nejdynamičtější vývoj je v menších městských knihovnách (města do 5000 obyvatel), kde došlo k nárůstu v jeho užití o 23 %, a v muzejních knihovnách, kde využití vzrostlo o 29 %. Ve veřejných knihovnách všech typů lze konstatovat oproti předchozímu průzkumu velmi silný nárůst kompetencí v této oblasti.

5.4 Grafické programy**(Příloha: grafy č. 26, 27)**

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	234	31	10	45	3 %	16 %	27 %
MK do 5 000 obyvatel	143	61	39	4	39	7 %	23 %	57 %
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	39	81	12	10	18 %	44 %	73 %
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	3	43	7	0	60 %	86 %	94 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	4	0	0	33 %	100 %	100 %
Krajské knihovny	14	0	13	1	0	100 %	100 %	100 %
Veřejné knihovny	676	337	211	34	94	19 %	34 %	50 %
Ústřední specializované knihovny	6	0	6	0	0	60 %	100 %	100 %
Vysokoškolské knihovny	42	6	26	8	2	56 %	66 %	86 %
Knihovny ústavu AV ČR	25	10	9	1	5	28 %	36 %	60 %
Lékařské knihovny	35	18	8	1	8	47 %	24 %	49 %
Muzejní knihovny	63	49	7	0	7	0 %	25 %	22 %
Ostatní specializované knihovny	15	8	5	1	1	40 %	21 %	47 %
Specializované knihovny	186	91	61	11	23	45 %	37 %	51 %
Celkem	862	428	272	45	117	23 %	35 %	50 %

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Grafický editor používají pracovníci všech knihoven této kategorie; v jedné nadpoloviční většina knihovníků, v ostatních do 50 % knihovníků. Mírný nárůst kompetencí.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve všech velkých městských knihovnách ovládá grafické editory méně než 50 % knihovníků. Stejný stav jako v r. 2004.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

Ve většině těchto městských knihoven (43, tedy 81 %) ovládá grafické editory méně než polovina pracovníků. Ve 3 knihovnách nemá tuto kompetenci nikdo, v 7 ovládá grafické editory nadpoloviční většina knihovníků. Mírný nárůst využívání – cca o 8 %.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

Ve 39 knihovnách (27,5 %) nemá tuto kompetenci nikdo z knihovníků, v 81 knihovnách (57 %) je to méně než polovina knihovníků; nadpoloviční většina knihovníků ovládá grafické editory ve 12 knihovnách a prakticky všichni v 10 knihovnách. Nárůst využívání o téměř 30 %.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

V 61 knihovnách v nejmenších městech (43 %) tuto kompetenci knihovníci nemají, v 39 knihovnách (27 %) ovládá grafický editor méně než polovina knihovníků. Stejný počet knihoven, tedy 39, avizuje prakticky stoprocentní ovládnutí grafického editoru a ve 4 knihovnách má tuto kompetenci nadpoloviční většina knihovníků. **Největší dynamika; nárůst využívání o 34 %.**

Obecní (místní) knihovny (320)

Téměř 3/4 obecních knihoven (234, tedy 73 %) v této oblasti nemá žádného kompetentního knihovníka. V 31 knihovnách ovládá grafický editor méně než polovina knihovníků,

nadpoloviční většina má tuto kompetenci v 10 knihovnách a všichni knihovníci ve 45 knihovnách. Mírný nárůst využití o 11 %.

Ve skupině 186 specializovaných knihoven není ovládnutí grafických editorů zřejmě zásadní dovedností. V 91 knihovnách (téměř 50 %) nemá tuto kompetenci žádný knihovník, méně než polovina knihovníků ovládá některý takovýto program v 61 knihovnách (33 %). Nadpoloviční většina knihovníků má tuto kompetenci v 11 knihovnách a ve 23 pak prakticky všichni knihovníci. Nejlepších výsledků dosahují v této kompetenci ústřední specializované a vysokoškolské knihovny. V celku specializovaných knihoven je nárůst využívání cca 14 %.

Shrnutí

Využívání grafického editoru je v obou sledovaných skupinách v průměru 50 %. Tato kompetence je logicky spíše výběrová a týká se omezeného počtu pracovníků. Ve veřejných knihovnách všech typů však stále roste. Nejdynamičtěji roste její využívání v malých městských knihovnách (obce do 5000 obyvatel); stejně tomu bylo i v r. 2004. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné (viz rozdílná účast v průzkumu). Nepochybný je však nárůst využití a růst kompetencí i v této skupině, jak ukazuje výše uvedená tabulka i grafy v příloze.

5.5 Prezentční programy

(Příloha: grafy č. 28, 29)

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití	
						2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	194	33	10	83	23	39
MK do 5 000 obyvatel	143	48	35	7	53	29	66
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	28	84	17	13	51	80
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	1	35	17	0	96	98
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	3	1	0	100	100
Krajské knihovny	14	0	13	1	0	100	100
Veřejné knihovny	676	271	203	53	149	41	60
Ústřední specializované knihovny	6	0	3	3	0	100	100
Vysokoškolské knihovny	42	3	18	16	5	74	93
Knihovny ústavu AV ČR	25	5	10	2	8	52	80
Lékařské knihovny	35	13	9	2	11	34	63
Muzejní knihovny	63	27	12	0	24	28	57
Ostatní specializované knihovny	15	2	4	2	7	32	87
Specializované knihovny	186	50	56	25	55	44	73
Celkem	862	321	259	78	204	42	63

Situace v prvních dvou kategoriích je obdobná:

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Ve 13 knihovnách má tuto dovednost do 50 % knihovníků, v 1 knihovně nadpoloviční většina knihovníků. Setrvalý stav.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve 3 knihovnách má tuto dovednost do 50 % knihovníků, v 1 knihovně nadpoloviční většina knihovníků. Setrvalý stav.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

V 35 knihovnách této kategorie (66 %) ovládá prezentační programy méně než 50 % knihovníků, v 1 knihovně nikdo a v 17 knihovnách (32 %) je to nadpoloviční většina knihovníků. Nárůst využívání o 2 %.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

V 28 knihovnách této skupiny (20 %) neovládá prezentační programy nikdo, v 84 knihovnách (59 %) méně než polovina knihovníků, v 17 knihovnách (12 %) nadpoloviční většina knihovníků a ve 13 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Vysoká dynamika; nárůst využívání o 29 %.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

V 48 knihovnách (34 %) neovládá prezentační programy nikdo; méně než polovina knihovníků je ovládá v 35 knihovnách (24,5 %); nadpoloviční většina pak v 7 knihovnách (cca 5 %) a v 53 knihovnách (37 %) prakticky všichni knihovníci. Vysoká dynamika; nárůst využívání o 37 %.

Obecní (místní) knihovny (320)

Většina obecních knihoven nemůže prezentační programy využívat, kompetence nemá nikdo ve 194 knihovnách (60 %). V 33 knihovnách zvládá tyto dovednosti méně než 50 % knihovníků, v 10 nadpoloviční většina knihovníků a v 83 knihovnách (26 %) všichni knihovníci. Nárůst využívání o 2 %.

Ve skupině specializovaných knihoven (186) nejsou ani prezentační programy akcentovanou kompetencí, i když v celku oproti průzkumu z r. 2004 vzrostlo využívání o 29 %. V 50 knihovnách (27 %) je neovládá nikdo, v 56 knihovnách (30 %) do 50 % knihovníků, ve 25 knihovnách (13 %) nadpoloviční většina knihovníků a v 55 (30 %) všichni knihovníci. Nejlepší situace je dle očekávání v knihovnách ústředních specializovaných, vysokoškolských a „ostatních“ specializovaných. Velkou dynamiku ve využívání tohoto softwaru, a tím i růst kompetencí, vykazují knihovny kategorie „ostatní specializované“ – 55 %, ale i knihovny AV ČR, lékařské a muzejní (28–29 %). Blíže viz tabulka a grafy v příloze.

Shrnutí

Využívání prezentačních programů je na dobré úrovni ve velkých knihovnách a s velkou dynamikou se zlepšuje v menších veřejných a zejména ve specializovaných knihovnách. Vzdělávání v této oblasti je žádoucí v nejmenších knihovnách a části knihoven specializovaných. Srovnání se stavem v roce 2004 vykazuje dynamický růst.

5.6 Tvorba databází**(Příloha: grafy č. 30, 31)**

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití	
						2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	274	16	5	25	15	14
MK do 5 000 obyvatel	143	97	25	0	21	20	32
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	71	60	4	7	43	50
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	10	41	2	0	82	81
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	4	0	0	75	100
Krajské knihovny	14	1	13	0	0	100	93
Veřejné knihovny	676	453	159	11	53	32	33
Ústřední specializované knihovny	6	0	6	0	0	83	100
Vysokoškolské knihovny	42	7	28	5	2	70	83
Knihovny ústavu AV ČR	25	6	11	1	7	62	76
Lékařské knihovny	35	21	8	0	6	32	40
Muzejní knihovny	63	38	10	2	13	36	40
Ostatní specializované knihovny	15	6	3	2	4	44	60
Specializované knihovny	186	78	66	10	32	46	58
Celkem	862	531	225	21	85	37	38

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Jedna knihovna v této skupině nevykazuje kompetence u žádného knihovníka, ostatní vykazují tyto kompetence u méně než 50 % knihovníků. V této skupině knihoven se situace zhoršila.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Všechny největší městské knihovny shodně uvádějí tuto kompetenci u méně než poloviny knihovníků. Oproti roku 2004 jde o zlepšení ve využívání softwaru a růst kompetencí o 25 %.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

V 10 městských knihovnách této kategorie nedisponuje kompetencí žádný knihovník, v 41 knihovnách (77 %) je to méně než 50 % knihovníků a ve 2 knihovnách nadpoloviční většina knihovníků. Situace stagnuje.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

71 knihoven této velikostní skupiny (50 %) nemá mezi knihovníky nikoho, kdo by byl schopen tvorby databází; v 60 knihovnách (42 %) je to méně než 50 % knihovníků, ve 4 knihovnách nadpoloviční většina a v 7 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Nárůst využívání o 7 %.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

97 knihoven v této kategorii (68 %) nemá v této oblasti žádné kompetentní knihovníky, ve 25 knihovnách (17,5 %) je to méně než polovina knihovníků, naopak v 21 knihovnách (15 %) prakticky všichni knihovníci dovedou tvořit databáze. Největší dynamika; nárůst využívání o 12 %.

Obecní (místní) knihovny (320)

Obecní knihovny tuto kompetenci téměř opomíjejí; 274 knihoven (86 %) nemá žádného knihovníka s touto kompetencí; v 16 knihovnách (5 %) je to méně než 50 % knihovníků, v 5 knihovnách nadpoloviční většina a v 25 knihovnách (8 %) všichni knihovníci. Situace stagnující.

Ve skupině specializovaných knihoven (186)

V 78 specializovaných knihovnách (42 %) nejsou knihovníci v této oblasti kompetentní; v 66 knihovnách (35 %) zvládá tvorbu databází méně než polovina knihovníků. Nadpoloviční většina knihovníků s dovedností tvorby databází je v 10 specializovaných knihovnách a prakticky všichni knihovníci mají tuto kompetenci ve 32 specializovaných knihovnách (10 %). Nejlepší výsledky vykazují knihovny kategorie „ostatní“ specializované a knihovny AV ČR. Ve všech typech specializovaných knihoven se využívání softwaru zvýšilo v průměru o 12 %, nejvíce v ústředních specializovaných knihovnách (o 17 %), nejméně v knihovnách muzejních (o 4 %).

Shrnutí

Využívání programů pro tvorbu databází je ve většině sledovaných knihoven výrazně nižší a mezi jednotlivými typy knihoven jsou poměrně velké rozdíly (od 14 % do 100 %). V průměru ho využívá 38 % knihoven, což je pokles o 8 % oproti předchozímu průzkumu. Pokles je třeba většinou přičíst na vrub nárůstu odpovědi z nejmenších knihoven, kde je využívání tohoto softwaru a také kompetence k jeho využívání nejmenší. Výraznější dynamiku nárůstu vykazují knihovny specializované. Kompetence patří k nejméně rozvinutým jak ve veřejných, tak ve specializovaných knihovnách a její zvyšování v kvalitativním i kvantitativním směru je více než žádoucí.

5.7 Tvorba webových stránek

(Příloha: grafy č. 32, 33)

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90–100 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	185	46	6	83	1	10	42
MK do 5 000 obyvatel	143	64	34	5	40	3	15	55
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	47	85	7	3	10	38	67
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	5	47	1	0	40	82	91
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	4	0	0	33	100	100
Krajské knihovny	14	1	13	0	0	100	100	93
Veřejné knihovny	676	302	229	19	126	13	28	55
Ústřední specializované knihovny	6	0	6	0	0	60	100	100
Vysokoškolské knihovny	42	6	35	1	0	56	70	86
Knihovny ústavu AV ČR	25	11	10	2	2	20	33	56
Lékařské knihovny	35	24	9	0	2	24	15	31
Muzejní knihovny	63	49	8	0	6	0	18	22
Ostatní specializované knihovny	15	8	5	0	2	30	24	47
Specializované knihovny	186	98	73	3	12	38	31	47
Celkem	862	400	302	22	138	17	29	54

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

V jedné krajské knihovně nemá tuto kompetenci žádný knihovník (!), ve všech ostatních 13 má tuto kompetenci méně než polovina knihovníků. Překvapivý je pokles kompetencí z původních 100 % knihoven této kategorie. Může jít o chybné pochopení otázky (?), těžko lze předpokládat, že existuje krajská knihovna, kde by žádný knihovník neměl kompetence v této oblasti.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve všech 4 velkých městských knihovnách ovládá tvorbu webových stránek méně než polovina knihovníků. Setrvalý stav využívání (100 %).

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

Z městských knihoven této velikosti v 5 neumí webové stránky vytvořit žádný knihovník, v 41 (více než 77 %) je to méně než polovina knihovníků, v jedné pak nadpoloviční většina knihovníků. Nárůst využívání o 9 %.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

V 47 městských knihovnách této skupiny (33 %) nemají tuto kompetenci žádní knihovníci, v 85 knihovnách (60 %) méně než polovina knihovníků, v 7 knihovnách (5 %) nadpoloviční většina knihovníků a ve 3 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Nárůst využívání o 29 %.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

V 64 městských knihovnách této skupiny (45 %) nemají tuto kompetenci žádní knihovníci, v 34 knihovnách (24 %) má tuto kompetenci méně než polovina knihovníků, v 5 knihovnách je to více než polovina knihovníků a ve 40 knihovnách (28 %) umí tvořit webové stránky prakticky všichni knihovníci. Největší dynamika růstu; nárůst využívání o 40 %.

Obecní (místní) knihovny (320)

185 obecních knihoven nemá knihovníka schopného tvořit webové stránky. V 46 knihovnách (14 %) má tuto dovednost méně než polovina knihovníků, v 6 knihovnách nadpoloviční většina knihovníků a v 83 knihovnách (26 %, tedy více než čtvrtina knihoven, které otázku zodpověděly) umí tvořit webové stránky prakticky všichni knihovníci. Velká dynamika růstu; nárůst o 32 % oproti roku 2004. Lze spekulovat, že u nejmenších knihoven jde především o tvorbu webových stránek pomocí některé z využívaných šablon.

Ze 186 specializovaných knihoven nemá schopnost tvorby webových stránek žádný knihovník v 98 knihovnách (53 %), v 73 knihovnách (39 %) je to méně než polovina knihovníků, ve 3 knihovnách umí tvořit webové stránky nadpoloviční většina knihovníků a ve 12 knihovnách (6 %) prakticky všichni knihovníci. V ústředních specializovaných a vysokoškolských knihovnách je to téměř výhradně do 50 % knihovníků (6 vysokoškolských knihoven dokonce nemá žádného knihovníka s touto dovedností), v ostatních typech specializovaných knihoven je uváděna i stoprocentní kompetentnost knihovníků. Naopak knihovny, kde tuto dovednost nemá nikdo z knihovníků, jsou nejčastěji muzejní (49 knihoven z 63 respondentů, tj. 78 %) a lékařské (24 knihoven z 35 respondentů, tj. 69 %). Nejrychlejší dynamikou růstu využívání tohoto softwaru se mohou chlubit knihovny AV ČR a knihovny kategorie „ostatní specializované“ (23 %).

Shrnutí

Využívání editoru webových stránek se liší podle typu knihovny. V průměru ho však již využívá 54 % knihoven, což je výrazný nárůst proti situaci v r. 2004. Schopnost pracovat s webovým editorem je z hlediska potřeb knihovny omezena na užší okruh pracovníků. Stávající situace může být tedy uspokojivá ve většině velkých knihoven; v malých knihovnách se dynamicky rozvíjí. Na druhé straně vytvoření webové stránky patří dnes k základním dovednostem v oblasti IT. Přestože se tedy situace výrazně zlepšila, je zvyšování počtu kompetentních knihovníků v této oblasti velmi žádoucí.

5.8 Rešerše z databází a elektronických informačních zdrojů (Příloha: grafy č. 34, 35)

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50–90 %	90– 00 %	Procento využití		
						1998	2004	2011
Obecní (místní) knihovny	320	246	23	6	45	3	23	23
MK do 5 000 obyvatel	143	82	26	7	28	6	31	43
MK 5 001 – 20 000 obyvatel	142	48	72	11	11	14	57	66
MK 20 001 – 100 000 obyvatel	53	2	38	13	0	40	94	96
MK nad 100 000 obyvatel	4	0	3	1	0	33	100	100
Krajské knihovny	14	0	12	2	0	100	100	100
Veřejné knihovny	676	378	174	40	84	17	43	44
Ústřední specializované knihovny	6	0	3	3	0	100	100	100
Vysokoškolské knihovny	42	1	26	12	3	78	89	98
Knihovny ústavu AV ČR	25	3	7	4	11	72	88	88
Lékařské knihovny	35	8	3	4	20	82	69	77
Muzejní knihovny	63	21	8	5	29	0	54	67
Ostatní specializované knihovny	15	3	3	3	6	80	56	80
Specializované knihovny	186	36	50	31	69	78	68	81
Celkem	862	414	224	71	153	27	52	52

Krajské knihovny včetně Národní knihovny ČR (14)

Ve 12 knihovnách této skupiny (86 %) zvládá rešeršní činnost méně než polovina knihovníků, ve dvou nadpoloviční většina knihovníků. Setrvalý stav.

Městské knihovny v městech nad 100 tis. obyvatel (4)

V 1 městské knihovně tohoto typu ovládá rešerše v databázových centrech nadpoloviční většina knihovníků, ve zbývajících třech méně než polovina knihovníků. Setrvalý stav – využíváno ve 100 % knihoven.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (53)

Ve 2 městských knihovnách této velikosti nemá uvedenou kompetenci žádný knihovník (!), v 38 knihovnách (72 %) je to méně než polovina knihovníků a ve 13 knihovnách (25 %) nadpoloviční většina knihovníků. Nepatrný nárůst využívání o 2 %.

Městské knihovny ve městech s 5–20 tis. obyvatel (142)

Ve 48 městských knihovnách skupiny (cca 34 %) nemá tuto kompetenci žádný knihovník, v 72 knihovnách (cca 51 %) je to méně než polovina knihovníků. V 11 knihovnách (8 %) zvládá rešeršní činnost nadpoloviční většina knihovníků a taktéž v 11 knihovnách prakticky všichni knihovníci. Nárůst ve využívání o 9 %.

Městské knihovny s počtem obyvatel do 5 tisíc (143)

82 knihoven této velikostní kategorie (57 %) nemá knihovníka s kompetencemi v oblasti rešeršní činnosti, ve 26 knihovnách (18 %) ovládá rešeršní práci méně než polovina knihovníků. V 7 knihovnách je schopna rešerše provádět nadpoloviční většina knihovníků a ve 28 knihovnách (téměř 20 %) prakticky všichni knihovníci. Nárůst ve využívání o 12 %.

Obecní (místní) knihovny (320)

Lze usuzovat, že v obecních knihovnách se rešerše z elektronických zdrojů provádějí spíše výjimečně. 246 knihoven (77 %) nemá v této oblasti kompetentní odborný personál. Ve 23 knihovnách (7 %) zvládá tuto činnost méně než polovina knihovníků, v 6 knihovnách

nadpoloviční většina knihovníků, v 45 knihovnách (14 %) pak prakticky všichni knihovníci. Konstatování „setrvalý stav“ pro tuto skupinu by nepostihl skutečnost; vzhledem k nárůstu počtu nejmenších knihoven mezi respondenty lze usuzovat na mírně se zlepšující stav.

Ve skupině specializovaných knihoven (186) je samozřejmě situace mnohem lepší. Domnívat se však, že zde v této oblasti nejsou problémy, by byl omyl. 36 specializovaných knihoven (19 %) nemá žádného kompetentního knihovníka v oblasti rešeršní činnosti! S výjimkou ústředních specializovaných knihoven se tato situace týká, byť v různé míře, všech ostatních typů knihoven, nejvíce pak knihoven muzejních, kde jde o třetinu všech respondentů. V 50 specializovaných knihovnách (27 %) zvládá tuto činnost méně než polovina knihovníků, v 31 knihovnách (necelých 17 %) je to nadpoloviční většina knihovníků a v 69 knihovnách (37 %) prakticky všichni knihovníci. Dle očekávání jsou výsledky nejlepší v knihovnách ústředních specializovaných (100 %), lékařských (98 %), AV ČR (88 %) a v kategorii „ostatní specializované knihovny“ (80 %).

Shrnutí

Rešeršní činnost a kompetence k ní vykazují značné rozdíly v úrovni; schopnost zpracovávat rešerše je zpravidla omezena na užší okruh pracovníků. Nejdynamičtěji se situace, zdá se, vyvíjí v nejmenších městských knihovnách (nárůst o 12 %). Ve specializovaných knihovnách se nejdynamičtěji jeví skupina ostatních specializovaných knihoven (nárůst o 24 %), objektivní srovnání je však obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení. Jakkoli rešeršní činnost neprovádí jistě každý knihovník, patří k základům kvalitních služeb knihoven, je proto nanejvýše žádoucí zlepšovat kompetence knihovníků v této oblasti

Výrazně se zvyšuje schopnost pracovníků knihoven využívat a rutinně zvládat IT. Zvládnutí některých kompetencí se stává samozřejmostí u naprosté většiny pracovníků (AKS, textový editor), či pracovníků větších knihoven (tabulkový procesor). Zlepšuje se situace ve všech kompetencích, byť zejména v některých typech knihoven ne dostatečně.

6. NEJČASTĚJŠÍ ZDROJE ZÍSKÁVÁNÍ POČÍTAČOVÉ GRAMOTNOSTI

(Příloha: grafy č. 36–39)

Průzkumem bylo zjišťováno, jakým způsobem/prostřednictvím jaké instituce získali pracovníci knihovny kvalifikaci v oblasti počítačové gramotnosti. Nabídnuty byly tyto základní možnosti:

- Škola
- Samostudium
- Zaškolení v knihovně
- Dodavatel systému
- Vzdělávací centra knihoven
- Školící agentura
- Jiný způsob

Veřejné knihovny uvádějí tři nejčastější zdroje získání počítačové gramotnosti: **zaškolení v knihovně (23,9 %)**, **samostudium (22,2 %)** a **vzdělávací centra knihoven (21,2 %)**. S velkým odstupem následují dodavatelé systému (15,8 %), dále pak škola (10,7 %); okrajový význam pro získání těchto znalostí a dovedností mají školící agentury (4,3 %) a jiné cesty (2 %).

Oproti předchozímu průzkumu mírně poklesl význam samostudia, přestože jeho role v získávání kompetencí v oblasti IT je trvale podstatná; a značně poklesl význam vzdělávacích center v knihovnách (!), byť stále zůstávají mezi třemi prioritovanými zdroji; výrazně vzrostl význam zaškolení v knihovně a také podíl dodavatele systému. Ostatní zdroje zůstaly buď beze změn, nebo s nepatrnými změnami, pokud jde o jejich význam pro získání počítačové/informační gramotnosti.

Veřejné knihovny

tabulka v %	2011	2004	1998
Škola	11	11	10
Samostudium	22	25	32
Zaškolení v knihovně	24	16	21
Dodavatel systému	16	5	16
Vzdělávací centra knihoven	21	34	7
Školící agentura	4	6	10
Jinak	2	3	4

U **specializovaných knihoven** jde o poněkud jiné prioritní zdroje, pořadí i proporce. Nejčastějším zdrojem vzdělání v oblasti počítačové gramotnosti je v těchto knihovnách **samostudium (26,4 %)**, dále **zaškolení v knihovně (22,9 %)** a s odstupem **dodavatel systému (17,5 %)**. Následují vzdělávací centra knihoven (14,7 %) a škola (11,8 %). Stejně zanedbatelnou roli hrají vzdělávací agentury (3,6 %) a jiné zdroje (3,1 %).

U specializovaných knihoven mírně poklesl význam školy a dramaticky poklesl význam samostudia. Naopak výrazně vzrostl význam zaškolení v knihovně a význam dodavatelů systému, mírně roste také význam vzdělávacích center knihoven. Význam okrajových zdrojů, tedy školících agentur a jiných pro získávání počítačové gramotnosti ve specializovaných knihovnách oproti předchozímu období ještě poklesl.

Specializované knihovny

tabulka v %	2011	2004	1998
Škola	12	14	14
Samostudium	26	42	29
Zaškolení v knihovně	23	15	25
Dodavatel systému	18	5	9
Vzdělávací centra knihoven	15	11	7
Školící agentura	4	7	10
Jinak	3	6	6

Shrnutí

Při získávání kvalifikace v oblasti IT klesá význam vzdělávacích center knihoven pro veřejné a lehce posiluje pro specializované knihovny. Významnými zdroji získávání kompetencí zůstávají zaškolení v knihovně, samostudium a dodavatel systému.

7. PROBLÉMY V NABÍDCE VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT (Příloha: grafy č. 40, 41)

Otázka č. 10 zjišťovala problémy v nabídce vzdělávacích aktivit pro knihovnu. Respondentům byly nabídnuty tyto možnosti:

- Nedostatečná nabídka možností v místě
- Přílišná finanční náročnost nabízených aktivit
- Přílišná časová náročnost nabízených aktivit
- Absence systematické nabídky vzdělávání
- Absence nabídky speciální (oborové)
- Jiné

Za **prioritní problém** v nabídce vzdělávacích aktivit považují **veřejné knihovny** opět **časovou náročnost**, s odstupem následuje **nedostatečná nabídka v místě** a s ještě větším odstupem **finanční náročnost**. Tyto tři parametry, ovšem v různých pořadích a hodnotách, jsou pro veřejné knihovny trvale problémy hlavními. Ostatní problémy se vyskytovaly s menší naléhavostí. Všechny problémy s výjimkou časové náročnosti mají sestupný trend. V tabulce je možné sledovat vývoj situace.

Veřejné knihovny

Problémy	2011	2004	1998
Nedostatečná nabídka v místě	30,0	47,6	71,9
Finanční náročnost nabídky	18,6	23,3	63,6
Časová náročnost	39,6	51,3	42,9
Absence systematické nabídky	12,4	26	58,1
Absence specifické nabídky	7,4	22,1	41,7
Jiné	7,5	5,4	3,3

Finanční problémy a problémy s časovou náročností vzdělávacích akcí pocítují především velké městské knihovny (v obou případech 75 % knihoven v městech nad 100 tisíc obyvatel a 40 %, resp. 60 % knihoven ve městech s 20–100 tisíci obyvatel, 50 %, resp. 57 % krajské knihovny). Paradoxně **menší problémy pocítují jako celek malé knihovny**. Např. nedostatečnou nabídku v místě pocítuje jako problém jen 20 % obecních (= nejmenších) knihoven, finanční problémy jen 16 % těchto knihoven a časovou náročnost jako problém vidí 30 % těchto knihoven (i přesto, že většinou v knihovně působí 1, maximálně 2 lidé). Lze spekulovat, že nároky na množství/rozsah vzdělávacích aktivit jsou v těchto knihovnách menší, a proto i jejich spokojenost je vyšší.

U **specializovaných knihoven** je pořadí odlišné. Hlavním problémem je zde **nedostatečná nabídka v místě**, následuje **časová náročnost a absence systematické nabídky**. Významným problémem je také absence specifické nabídky a finanční problémy. Oproti předchozím průzkumům se pořadí problémů proměňuje, i když některé problémy přetrvávají (především nabídka – systematická, v místě, specifická...), jejich naléhavost se ovšem většinou snižuje.

Specializované knihovny

Problémy	2011	2004	1998
Nedostatečná nabídka v místě	31,2	40,4	29,5
Finanční náročnost nabídky	18,3	29,8	51,1
Časová náročnost	26,3	29,8	37,5
Absence systematické nabídky	24,2	39,5	67
Absence specifické nabídky	19,4	44,2	52,3
Jiné	5,9	6,6	2,3

Shrnutí

Pro vzdělávání pracovníků veřejných knihoven je stále největší překážkou nedostatek času a nedostatečná nabídka možností v místě; dále pak finanční náročnost. Specializované knihovny mají problémy i se systematickou, resp. specifickou nabídkou vzdělávacích aktivit.

8. JAZYKOVÉ VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN A JEHO HODNOCENÍ

8.1 Jazykové vybavení knihovníků

(Příloha: grafy č. 46–48)

Průzkumem byly zjišťovány jazykové znalosti knihovníků, zejména pak největších světových jazyků: angličtiny, němčina, francouzštiny, ruština a „jiných“ (otázka č. 12). Respondenti měli současně ohodnotit (otázka č. 11) úroveň jazykových znalostí ve škále:

- optimální
- dobrá
- dostatečná
- nevyhovující

Otázku na jazykové kompetence zodpovědělo 592 knihoven, **jazykové znalosti jsou tedy uvedeny pro 64 % knihovníků ve veřejných knihovnách a pro 84 % knihovníků ve specializovaných knihovnách.** V celém souboru převažuje významně **znalost anglického jazyka.** **Ve veřejných knihovnách je uváděna u 43 %, ve specializovaných knihovnách dokonce u 55 % knihovníků.** Jde o významný **posun; v předchozím průzkumu ještě jednoznačně dominovala znalost jazyka ruského,** který je nyní na místě druhém (28 % knihovníků ve veřejných a 20 % knihovníků ve specializovaných knihovnách), následován však poměrně těsně jazykem německým (21 % ve veřejných a 17 % ve specializovaných knihovnách). Znalost ostatních jazyků je výrazně minoritní v obou skupinách knihoven.

V menších veřejných knihovnách je ještě stále ruština dominantním cizím jazykem: v obecních knihovnách ji ovládá **43 % knihovníků** a v malých městských knihovnách **40 % knihovníků.** **Se zvětšujícím se sídlem znalost ruštiny klesá** (34 % v městech s 5–20 000 obyvatel; 28 % v městech s 20–100 000 obyvatel; 23 % v městech nad 100 000 obyvatel a 21 % v krajských knihovnách). **Nepřímo úměrně roste znalost angličtiny: od 23 % v obecních knihovnách po 48 % v největších městských knihovnách a 49 % v knihovnách krajských.** Úpadek ruštiny v knihovnách ve velkých městech, kde lze

předpokládat značné počty imigrantů z rusky mluvících oblastí, nelze samozřejmě považovat za zvlášť pozitivní jev, zvláště když je provázen i neznalostí písma – azbuky, což působí v mnoha knihovnách problémy i v oblasti katalogizace.

Ve specializovaných knihovnách ovládá **angličtinu téměř všude nadpoloviční většina** pracovníků. Pouze v kategorii „**ostatní specializované**“ je to **38 %** a v **muzejních knihovnách 44 % knihovníků**. Nejlépe jsou na tom **knihovny AV ČR (61 %)**, následované **knihovnamí vysokoškolskými (56 %) a ústředními specializovanými (55 %)**; v **lékařských knihovnách má znalost angličtiny 51 % knihovníků**. I zde platí, že **znalost angličtiny nepřímo koreluje se znalostí ruštiny**: nejméně je rozšířena **ruština v knihovnách AV ČR (16 %)**, **vysokoškolských knihovnách (19 %) a ústředních specializovaných knihovnách (20 %)**. Největší znalost ruštiny mají knihovníci v **ostatních specializovaných (27 %)**, **muzejních (24 %) a lékařských (22 %) knihovnách**. Pokud jde o **němčinu**, logicky je nejrozšířenější v **muzejních knihovnách (26 %)**. Knihovníci specializovaných knihoven ovládají často více jazyků.

Znalosti cizích jazyků (angličtina, ruština, němčina, francouzština a „jiné“) **vykázalo 61 % pracovníků veřejných knihoven** a téměř 100 % pracovníků knihoven specializovaných.

Shrnutí:

Trvale a výrazně se zlepšují jazykové kompetence knihovníků. Zejména ve větších místech převládá znalost angličtiny, roste také znalost němčiny. V menších místech je rozšířena znalost ruštiny. Ostatní světové jazyky jsou spíše marginální. Řada knihovníků zejména velkých veřejných a také specializovaných knihoven ovládá více jazyků.

8.2 Hodnocení jazykového vybavení knihovníků

(Příloha: grafy č. 42–45)

Je třeba brát v potaz vysokou míru subjektivity tohoto hodnocení (jak byl chápán pojem „aktivní“ znalosti jazyka, jak velká je snaha interpretovat situaci knihovny lépe apod.).

Úroveň jazykových znalostí byla vedoucími pracovníky knihoven „označkována“ stupnicí 1 – 4 (optimální – dobrá – dostatečná – nevyhovující).

Z celku **630 veřejných knihoven** jsou s jazykovým vybavením **spokojeni** ve 185 knihovnách (82 optimální a 103 dobrá), tj. **30 %**. Za **dostatečnou** je považována v 287 knihovnách (**46 %**) a 158 (**24 %**) ji hodnotí jako **nedostatečnou**.

Spokojenost s jazykovým vybavením se v celku veřejných knihoven stále zvyšuje, přesto jako **optimální** hodnotí situaci pouze **část knihoven obecních a knihoven v městech prvních dvou velikostních skupin** (do 5000 a do 20 000 obyvatel) a 2 % knihoven do 100 000 obyvatel (jde o nárůst spokojenosti v těchto kategoriích oproti předchozímu průzkumu).

V největších knihovnách se toto hodnocení neobjevuje. Jako **dobrou** hodnotí situaci **16,8 % obecních knihoven, 16,4 % knihoven v městech do 5000 obyvatel, 17,9 % knihoven ve městech s 5–20 000 obyvateli, 9,4 % knihoven ve městech s 20–100 000 obyvateli, 1 velká městská knihovna (= 25 %) a 14,3 % krajských knihoven**.

Jako **nedostatečnou** vnímají úroveň jazykových znalostí **21,4 % krajských knihoven, 25 % (=1) největších městských knihoven, 24,5 % knihoven v městech s 20–100 000 obyvatel, 30,7 % knihoven ve městech s 5–20 000 obyvatel, 25 % knihoven v nejmenších městech a 22,6 % obecních knihoven.** Ostatní knihovny hodnotí úroveň jako dostačující. Je zřejmé, že **potřeba jazykových schopností u personálu knihoven roste s velikostí aglomerace** a je takto reflektována i managementem knihoven. Oproti průzkumům předchozím se ve veřejných knihovnách spokojenost managementu s jazykovou výbavou pracovníků zvýšila – pravděpodobně úměrně tomu, jak se skutečně zvýšily jazykové kompetence pracovníků.

Ve specializovaných knihovnách je spokojenost s úrovní jazykových znalostí v 89 knihovnách (26 **optimální (14 %)**, 63 **dobrá (34 %)**), za **dostatečnou** je považována v 75 (**41 %**) a za **nedostatečnou** pouze ve 20 knihovnách (**11 %**). I zde se spokojenost s jazykovým vybavením zvyšuje. **Nejspokojenější jsou ústřední specializované knihovny** (žádný výskyt v kategorii „nevyhovující“ a třetinový podíl všech ostatních kategorií. **Nejnespokojenější jsou knihovny muzejní;** hodnocení nevyhovující má 16,4 % knihoven, a **vysokoškolské** – 11,9 % hodnotí jazykové kompetence pracovníků jako nevyhovující. Ve všech skupinách specializovaných knihoven lze najít hodnocení „optimální“; nejvíce ve skupině „ostatní specializované knihovny“ (40 %) a ústřední specializované knihovny (33,3 %). Nejčastější výskyt hodnocení je „dostačující“, případně „dobrá“. Spokojenost managementu s jazykovou výbavou personálu se i ve skupině specializovaných knihoven zvýšila.

Shrnutí

Spokojenost s jazykovým vybavením v knihovnách stoupá, přesto je vnímána nutnost dalšího růstu jazykových kompetencí.

9. PODPORA ROZŠIŘOVÁNÍ/ ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE V KNIHOVNÁCH

(Příloha: graf č. 49)

Otázka č. 13 byla zaměřena na zjištění způsobu podpory růstu kvalifikace knihovníků ze strany zaměstnavatele v oblasti jazykových kompetencí, dovedností v práci s IT a v profesním vzdělávání. Jako základní formy podpory byly vymezeny: finanční podpora, poskytování volna a motivace pracovníků.

Zjištění o podpoře vzdělávání v knihovnách nejsou příliš optimistická. Pro všechny sledované oblasti (profesní vzdělávání, vzdělávání v oblasti IT a jazykové vzdělávání) lze konstatovat, že **převážná většina knihoven, resp. zřizovatelů vzdělávání nepodporuje.** S jistotou lze říci, že v knihovnách nepracují dokonale a jednou provždy kvalifikovaní jedinci a že růst jejich kvalifikace je žádoucí. Nabízí se tedy vysvětlení, že zvyšování kvalifikace knihovníka je vnímáno vedením knihoven/ zřizovateli pouze jako jeho osobní záležitost, což nelze jistě akceptovat. Kvalifikace knihovníka zásadním způsobem ovlivňuje kvalitu poskytovaných služeb a je/ mělo by tedy být i zájmem knihovny, resp. zřizovatele, aby se trvale zvyšovala.

Nejvíce je podporováno profesní vzdělávání, a to všemi nabídnutými formami (poskytování volna, finanční podpora, motivace), dále vzdělávání v oblasti využívání IT (zejména poskytováním volna), na posledním místě, nikoli však s nevýznamnými hodnotami a s rostoucím trendem je podpora jazykového vzdělávání.

9.1 Profesní vzdělávání

Podporují je stoprocentně všechny největší městské knihovny, a to všemi nabídnutými cestami, velmi dobře pak také krajské knihovny a knihovny v městech s 20 – 100 000 obyvatel. **S klesající velikostí aglomerace klesá i podpora profesního vzdělávání všemi třemi formami.** Celkem podporuje profesní vzdělávání poskytnutím volna téměř **53 % knihoven, motivací cca 27 % knihoven a finančně 26 %**. Zajímavé je, že **krajské knihovny podporují své pracovníky méně než největší městské knihovny** (motivací i finančně); srovnání snesou spíše s knihovnami v sídlech 20 – 100 000 obyvatel. U **obecních knihoven** pak klesá podpora velmi výrazně: poskytování **volna 30 %, motivace 12,8 %, finanční podpora 14,7 % knihoven**. U ostatních městských knihoven se podpora poskytováním volna liší jen v jednotkách %, velké rozdíly jsou v motivaci (dle velikosti sídla 22,4 %; 41,5 % a 64,2 %) a finanční podpoře; tam je patrný zejména skok mezi městy s 20 – 100 000 obyvatel oproti ostatním menším sídlům (28 %, 30,3 % a 62,3 %).

V celku specializovaných knihoven je podpora finanční 27,4 %, podpora poskytováním volna 65,6 % a podpora motivací 25,8 %. Obecně lze tedy říci, že je zde podpora zvyšování kvalifikace vyšší. **Největší finanční podpora v ústředních specializovaných (50 %) a vysokoškolských (35,7 %) knihovnách.** Naopak **nejnižší finanční podporu** pro zvyšování kvalifikace mají pracovníci **muzejních knihoven (22,2 %)**. **Nejvíce volna** pro studium poskytují **vysokoškolské knihovny (85,7 %) a knihovny AV ČR (72 %)**, **nejméně ústřední specializované knihovny (50 %)**. **Nejvíce své pracovníky ke vzdělávání motivují vysokoškolské knihovny (40,5 %) a nejméně knihovny AV ČR (16 %) a ústřední specializované knihovny (16,7 %)**. V ostatních knihovnách je podpora velmi podobná a liší se jen nepatrně.

9.2 Vzdělávání v oblasti informačních technologií

Ve veřejných knihovnách, zdá se, paradoxně **na podpoře velmi mírně ztrácí**, jen poskytování volna je srovnatelné s předchozím průzkumem (pokles o 1 %). V celku veřejných knihoven podporuje toto vzdělávání **finančně jen 18,9 % knihoven; nejvíce krajské a největší městské knihovny, kde je finanční podpora padesátiprocentní; nejméně obecní knihovny**, kde je podpora jen ve 12,5 % knihoven, a knihovny v nejmenších městech (16,8 %). **Poskytováním volna podporuje zvyšování kvalifikace 41,4 % knihoven** (rozpětí od 85 % (krajské) do 23,8 % (obecní) – i zde platí přímá úměra velikosti aglomerace), **motivací 21,9 %** (57,1 % krajské knihovny versus 10,9 % knihovny obecní). Kvalifikace knihovníků v oblasti IT pro kvalitní poskytování potřebných služeb i chod knihoven, zejména pak v malých knihovnách, rozhodně není dostatečná. Pokud vedení knihoven/zřizovatel nepodporuje vzdělávání v této oblasti, je to alarmující. Kompetence knihovníků v oblasti IT budou stále více ovlivňovat kvalitu služeb knihovny, sdílení a využívání společných zdrojů a možností; rozdíl v úrovni poskytování služeb může být zdrojem zvětšující se propasti mezi uživateli ve velkých a menších místech, resp. důvodem k postupnému rušení těchto (nezajímavých?) služeb (=knihoven). Zvyšovat podporu vzdělání v oblasti IT je nejen úkolem vedení knihoven, zřizovatelů, ale také úkolem knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí.

V celku specializovaných knihoven došlo rovněž k **poklesu podpory** tohoto vzdělávání: podpora finanční v 19,4 % knihoven, studijní volno se poskytuje v 47,3 % knihoven a

motivace probíhá v 19,4 % knihoven. **Nejlépe** jsou na tom pracovníci **ústředních specializovaných knihoven** (50 % finanční podpora, 33,3 % poskytuje studijní volno, 16,7 % motivuje) a **vysokoškolských knihoven** (26,2 % finanční podpora, 76,2 % studijní volno a 45,2 % motivace ke vzdělávání). **Nejmenší podporu ke zvyšování kompetencí** v oblasti IT mají ve všech formách **lékařské a muzejní knihovny**; finanční podpora je shodně 14,3 %, volno poskytuje 28,6 % muzejních a 31,4 % lékařských knihoven, k prohlubování kvalifikace motivuje 9,5 % muzejních a 11,4 % lékařských knihoven.

9.3 Jazykové vzdělávání

Jazykové vzdělávání má nejnižší podporu. Přesto je **finančně podporuje 18,9 % knihoven, poskytováním volna 41,4 % knihoven a motivací 21,9 % veřejných knihoven**. Z veřejných knihoven podporují jazykové vzdělávání **nejvíce krajské knihovny** (57,1 % finančně, 78,6 % poskytováním volna, motivuje se v polovině knihoven této skupiny). **Nejmenší podporu** jazykovému vzdělávání logicky poskytují **knihovny obecní** (pouze 1,6 % finančně, 20 % poskytováním volna a jen 2,5 % motivací). **Mezi podporou jazykového vzdělávání a velikostí aglomerace je přímá úměra**. U veřejných knihoven (676 respondentů) jsou proto celkové výsledky málo vypovídajícím aritmetickým průměrem, z něhož není patrna velmi nízká podpora jazykového vzdělávání v menších lokalitách (do 20 000 obyvatel). Lze jen doufat, že zvyšování kompetencí v této oblasti poroste nadále v celé společnosti, a tudíž i v menších aglomeracích. V knihovnách totiž nejde jen o množství cizinců v konkrétní lokalitě, ale např. o pohyb a orientaci knihovníka ve virtuálním prostoru (cizojazyčné zdroje, komunikace se vzdálenými uživateli v cizích jazycích atd.) aj.

Ve specializovaných knihovnách jako celku je **jazykové vzdělávání podporováno mírně více**: 19,4 % knihoven podporuje finančně i motivačně, 47,3 % knihoven podporuje poskytováním volna. Nejvyšší finanční podporu poskytují knihovny AV ČR (48 % knihoven), které zároveň poskytují nejvíce studijního volna (76 % knihoven). Nejvíce své pracovníky ke vzdělávání motivují vysokoškolské knihovny (42,9 %). Naopak nejhůře jsou na tom, pokud jde o podporu jazykového vzdělávání, **v knihovnách muzejních** (11,1 % podporuje finančně, 19 % poskytuje k tomuto vzdělávání volno, jen 7,9 % k němu motivuje).

Podpora rozšiřování kvalifikace – vývoj

tabulka v %	Výuka jazyků		Práce s IT		Profesní vzdělávání	
	2004	2011	2004	2011	2004	2011
Finančně	14	10,7	17,9	19	24,9	26,3
Poskytování volna	20	21,6	42,3	42,7	48,8	55,6
Motivace	11,4	12,6	19	21,3	20,1	26,5

Shrnutí

Zvyšování/rozšiřování kvalifikace pracovníků podporuje menšina knihoven. Nejvíce podporovanou oblastí je vzdělávání profesní, následuje vzdělávání v oblasti ICT, nejméně podporováno je vzdělávání jazykové, byť jeho podpora velmi mírně roste. Nejčastěji zaměstnavatel podporuje vzdělávání pracovníků poskytováním volna. Finanční podpora i motivace pracovníků je využívána méně. Celkově v knihovnách podpora zvyšování/rozšiřování kvalifikace velmi mírně roste.

10. PRIORITY VE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

V otázce č. 15 měli respondenti stanovit tematické priority pro vzdělávání knihovníků v nejbližším období ve třech oblastech: základní knihovnické činnosti, management a práce s ICT. Výsledky tohoto šetření by měly být podkladem pro organizaci dalšího vzdělávání knihovníků. Bylo vždy třeba vybrat určený počet nejaktuálnějších témat pro další vzdělávání a označit je pořadím 1 – 5, resp. 1 – 3 podle priority (1 = nejdůležitější téma). Zde je pořadí pro zmíněné oblasti:

10.1 Základní knihovnické činnosti

(Příloha: graf č. 52)

Stanovení 5 priorit z poskytnuté nabídky přineslo následující výsledky:

Téma	Veřejné k.	Specializované k.
Podpora čtenářské gramotnosti a čtenářství	1	18
Vzdělávací funkce knihoven	2	15
Výpůjční služby a systémy	3	14
Elektronické zdroje a služby	4	2
Informační výchova uživatelů včetně práce s IT	5	13
Komunitní role knihoven	6	24
Práce s databázemi – vyhledávání, rešerše	7	1
Jmenná katalogizace včetně AACR2, MARC 21	8	9
Meziknihovní služby a dodávání dokumentů	9	11
Lektorské dovednosti, správná prezentace	10	17
Využití sociálních sítí ve službách knihovny	11	20
Marketing služeb, uživatelské potřeby	12	8
Knižní kultura	13	25
Rovný přístup – služby speciálním skupinám uživatelů	14	21
Literatura (teorie, dějiny)	15	22
Organizace fondu	16	12
Referenční a informační služby	17	5
Dobrovolníci v knihovnách	18	26
Katalogizace speciálních dokumentů včetně elektronických	19	3
Autorské právo	20	4
Analýza uživatelských potřeb	21	16
Věcná katalogizace, konspektus	22	10
Tréninky paměti pro knihovníky	23	23
Ochrana fondu	24	6
Vývoj a řízení sbírek, akvizice	25	7
Biblioterapie	26	27
Autority	27	19

V oblasti veřejných knihoven podle počtu voleb bylo jako prioritní označeno těchto 5 témat:

1. Podpora čtenářské gramotnosti a čtenářství
2. Vzdělávací funkce knihoven
3. Výpůjční služby a systémy
4. Elektronické zdroje a služby
5. Informační výchova uživatelů včetně práce s IT

Priority se příliš neliší od těch, jež byly definovány v předchozím průzkumu, novou hvězdou se stává vzdělávání v oblasti **podpory čtenářské gramotnosti**, vyplývající zřejmě z obecného pocitu ohrožení čtenářství v populaci. V pětici se neobjevila katalogizace. Elektronické zdroje a služby v předchozím průzkumu v nabídce nefigurovaly.

V oblasti specializovaných knihoven se témata výrazně liší, ke shodě dochází pouze v jediné oblasti (elektronické zdroje a služby), ta je více prioritována (2. místo oproti 4. u veřejných knihoven):

1. Práce s databázemi – vyhledávání, rešerše
2. Elektronické zdroje a služby
3. Katalogizace speciálních dokumentů včetně elektronických
4. Autorské právo
5. Referenční a informační služby

Proti předchozímu průzkumu na důležitosti získává katalogizace speciálních dokumentů a problematika autorského práva, tedy oblasti významně ovlivňující existenci knihoven a jejich sbírek.

Vzhledem k rozdílům v požadavcích veřejných a specializovaných knihoven, mnohem výraznějším, než byly v předchozím průzkumu, bude pravděpodobně třeba koncipovat další vzdělávání knihovníků pro každou skupinu zvlášť.

Shrnutí

V profesním vzdělávání jsou preferována tato témata:

- a) Veřejné knihovny: podpora čtenářské gramotnosti a čtenářství, vzdělávací funkce knihoven, výpůjční služby a systémy, elektronické zdroje a služby, informační výchova uživatelů včetně práce s IT*
- b) Specializované knihovny: práce s databázemi – vyhledávání, rešerše, elektronické zdroje a služby, katalogizace speciálních dokumentů včetně elektronických, autorské právo, referenční a informační služby*

10.2 Management

(Příloha: graf č. 53)

V této skupině vybírali respondenti pouze **tři** priority, na nichž panuje **shoda v obou typech knihoven**. Je ovlivněna jistě i menším rozsahem nabídky, vypovídá však rovněž o jasně definovaném zájmu. Je tedy zřejmé, kam by se mělo obírat vzdělávání knihovníku v této oblasti

Téma	Veřejné knihovny	Specializované knihovny
Právní minimum pro knihovníky	1	1
Projektový management, příprava projektů a žádostí o dotace	2	2
Ekonomické minimum pro knihovníky	3	3
Public Relations	4	5
Komunikace v organizaci	5	4
Hodnocení výkonu a činnosti knihoven, benchmarking	6	8
Týmová spolupráce	7	6
Firemní kultura	8	10
Personální management	9	7
Strategie a řízení procesu změny	10	9
Fundraising, ekonomika podniku	11	11

1. Právní minimum pro knihovníky
2. Projektový management, příprava projektů a žádostí o dotace
3. Ekonomické minimum pro knihovníky

Projektový management je stálíci v zájmu knihovníků, svědčí o tom i výsledky předchozích průzkumů. Obě další „hvězdy“ v nabídce předchozích průzkumu nebyly. Z výsledků je zřejmé, že jejich zařazení bylo kvalifikovaným krokem. Pořadí na dalších místech se oproti předchozím průzkumům významně nemění, snad s výjimkou fundraisingu, který se v obou skupinách dostal na poslední místo.

Shrnutí

V oblasti managementu jsou preferována tato témata: právní minimum pro knihovníky, projektový management, příprava projektů a žádostí o dotace, ekonomické minimum pro knihovníky

10.3 Informační technologie

(Příloha: graf č. 54)

V této skupině vybírali respondenti opět pouze **tři** priority. Dle očekávání jsou zde mezi jednotlivými typy knihoven určité rozdíly (viz tabulka).

Téma	Veřejné knihovny	Specializované knihovny
Tvorba a správa webových stránek	1	5
Vyhledávací nástroje a informační zdroje na Internetu	2	1
Automatizovaný knihovnický systém	3	2
Možnosti využití ICT v práci knihoven	4	8
Digitální prezentace	5	7
Práce systémového knihovníka	6	6
Digitální knihovny	7	4
Digitalizace	8	3
Safer Internet	9	9
Základy hardware	10	10

Veřejné knihovny preferují tato témata:

1. Tvorba a správa webových stránek
2. Vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu
3. Automatizovaný knihovní systém

Priority se shodují s předchozím průzkumem, liší se pouze jejich pořadí.

U **specializovaných knihoven** se k druhým dvěma z uvedené trojice přidává aktuální problematika **digitalizace**, která je pro veřejné knihovny zatím méně zajímavá. Problematiku tvorby webových stránek, velmi aktuální u knihoven veřejných, řeší u specializovaných knihoven pravděpodobně určený specialista (často ne-knihovník), případně pracovník instituce, jejíž jsou knihovny součástí, není proto naopak u specializovaných knihoven prioritní. Ani v této skupině nedošlo ke změně od předchozího průzkumu.

Shrnutí

Priority se od předchozího průzkumu nezměnily. V oblasti IT preferují knihovny tato témata: AKS, vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu, tvorba a správa webových stránek, digitalizace.

Priorizovaná témata by měla být zapracována do programů celoživotního vzdělávání, zejména do programů krajských vzdělávacích center, aby jejich vzdělávací aktivity reagovaly bezprostředně na potřeby praxe.

11. ROZSAH ABSOLVOVANÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ROCE 2011

(Příloha: grafy č. 50, 51)

Otázka č. 14 zkoumala, kolik hodin vzdělávání absolvoval v průměru odborný pracovník knihovny v r. 2011. Tato otázka v předchozích průzkumech nebyla pokládána. Odpověď poskytlo 538 knihoven veřejných a 162 knihoven specializovaných.

Ve **veřejných knihovnách** byla průměrná doba vzdělávání knihovníků v roce 2011 **34 hod.** Rozpětí je od **29,2 hod. v knihovně obecní** po **46 hod. v knihovně krajské**. Nejméně času věnují svému vzdělávání pracovníci největších městských knihoven (**města nad 100 000 obyvatel**), pouhých **25 hod. ročně**. Tři kategorie městských knihoven, aniž délka vzdělávání koreluje s velikostí sídla, jsou na tom takto: knihovny **v městech do 5000 obyvatel: 37 hod.;** knihovny **v městech s 5 – 20 000 obyvatel 36 hod. a knihovny s 20 – 100 000 obyvatel 39 hod.** Ke standardu VKIS se blíží nejvíce pracovníci krajských knihoven.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná doba vzdělávání knihovníků v roce **40,1 hod.** Nejvíce času věnují svému vzdělávání knihovníci z knihoven **AV ČR (63,2 hodiny)**, **muzejní knihovníci (43,2 hodiny)** a knihovníci z **ostatních specializovaných knihoven (40,1 hod.)**. Nejméně se zvyšování kvalifikace věnují knihovníci **lékařských knihoven (26 hodin)**. Téměř shodnou hodnotu uvádějí **ústřední specializované (31,8 hod.)** a **vysokoškolské knihovny (32 hod.)**.

Shrnutí:

Čas věnovaný zvyšování kvalifikace se liší podle typu knihoven a nekoreluje s jejich velikostí. Více času věnují sebevzdělání knihovníci specializovaných knihoven. Nejhorší je situace v knihovnách lékařských a knihovnách v městech nad 100 000 obyvatel. Pro knihovníky z veřejných knihoven by mělo být cílem dosažení standardu 48 hodin vzdělávání ročně.

12. e-LEARNING

Relativně novým fenoménem je v knihovnách vzdělávání formou e-learningu. Nemohl se mu proto vyhnout ani tento průzkum. Respondenti byli dotázáni, zda pracovníci knihoven v posledních třech letech absolvovali nějaký typ vzdělávání formou e-learningu, a následně zda by knihovny uvítaly a umožnily pracovníkům v blízké budoucnosti vzdělávání touto formou.

12.1 e-Learning absolvovaný v posledních třech letech

(Příloha: graf č. 55)

Otázku zodpověděla asi **1/3 veřejných knihoven** (213), při čemž jen 175, tj. **25,9 % pozitivně**. S e-learningem jako formou vzdělávání se tedy setkalo zatím velmi málo knihovníků v této skupině. **Nejčastěji šlo o pracovníky krajských (78,6 %) a největších městských knihoven (75 %)**. Zkušenost dalších městských knihoven: městské knihovny v sídlech do 5000 obyvatel (33 %), v sídlech s 5–20 000 obyvatel (43 %) a v sídlech s 20–100 000 obyvatel (60,4 %). Zkušenost s e-learningem klesá úměrně s velikostí aglomerace, v níž se knihovna nachází; nejmenší je tedy v **knihovnách obecních**. I když ani zkušenost **16,6 %** těchto knihoven s e-learningem jistě není zanedbatelná; právě pro malé knihovny, vzdálené od center vzdělávání, s malým počtem zaměstnanců, kteří musí zajistit provoz, je e-learning výhodnou formou studia a zvyšování kvalifikace a měl by být využíván co nejvíce.

Také ve skupině **specializovaných knihoven** odpovědělo **necelých 35 %**, tedy o málo více než 1/3, téměř všechny tyto knihovny však pozitivně. Z nich **nejvíce zkušenosti** s e-learningem mají **ústřední specializované knihovny (83,3 %)** a dle očekávání také **knihovny vysokoškolské (64,3 %)**. Nejméně zkušeností s e-learningem mají **muzejní knihovny (6,3 %)**. Shodnou zkušenost vykazují **knihovny AV ČR a knihovny lékařské (40 %)**; z **ostatních specializovaných knihoven** má zkušenost s e-learningem **33,3 %** respondentů.

Druh knihovny	celkem knihoven	odpovědělo	ano	%	ne
Obecní knihovny	320	86	53	16,6	33
MK do 5 000	143	36	33	23,1	3
MK 5 001–20 000	142	45	43	30,3	2
MK 20 001–100 000	53	32	32	60,4	0
MK nad 100 000	4	3	3	75,0	0
Krajské knihovny	14	11	11	78,6	0
Veřejné knihovny	676	213	175	25,9	38
Ústřední specializované knihovny	6	5	5	83,3	0
Vysokoškolské knihovny	42	28	27	64,3	1
Knihovny AV ČR	25	10	10	40,0	0
Lékařské knihovny	35	14	14	40,0	0
Muzejní knihovny	63	6	4	6,3	2
Ostatní specializované knihovny	15	5	5	33,3	0
Specializované knihovny	186	68	65	34,9	3
Celkem	862	281	240	27,8	41

12.2 e-Learning jako vítaná forma vzdělávání v blízké budoucnosti

(Příloha: graf č. 56)

Z celku 676 **veřejných knihoven** zodpovědělo dotaz, zda by uvítalo a podporovalo v blízké budoucnosti vzdělávání pracovníků prostřednictvím e-learningu, **565 knihoven**, z toho **převážná většina (509, tj. 91 %) kladně**, pouze 56 (necelých 10 %) knihoven s touto formou vzdělávání nepočítá; je to 47 knihoven obecních (18 % z 262 respondentů této kategorie), 7 knihoven v městech do 5000 obyvatel (5,8 % z respondentů této kategorie) a dvě knihovny v městech s 5–20 000 obyvatel (2,1 % z respondentů této kategorie).

Ze 186 **specializovaných knihoven** otázku zodpovědělo 157 knihoven, z toho **151, tj. 96 % kladně**; **jen 6 muzejních knihoven (12,8 % z respondentů této kategorie)** v nejbližší době vzdělávání touto formou **nepředpokládá**.

Shrnutí:

e-Learning je dosud málo využívanou formou vzdělávání knihovníků, zkušenosti s ním mají především větší veřejné knihovny a některé typy knihoven specializovaných. Je však formou vzdělávání očekávanou a vítanou.

13. PLATOVÉ PODMÍNKY PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ROCE 2011

Součástí průzkumu byla také analýza platových podmínek pracovníků knihoven. **Vzhledem k citlivosti dat v této kapitole znovu zdůrazňujeme, že individuální údaje za knihovny v následující části této zprávy i návazných grafech či tabulkách byly použity pouze pro zpracování souhrnných dat a nebyly poskytnuty žádnému dalšímu subjektu.**

V otázce č. 18 byly sledovány za rok 2011: **počty pracovních úvazků** v 16 třídách, dále **průměrné měsíční tarifní platy** a **průměrné celkové měsíční platy** podle jednotlivých tříd. Všechny údaje byly sledovány odděleně podle zařazení pracovníků knihoven v kategoriích **odborných knihovnických profesí (A)** a **ostatních profesí (B)**. **Zvláště pak byla sledována skupina pracovníků zařazených jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku (C)**. Platové podmínky byly sledovány ve třídách 1 až 16, nebyly uváděny průměrné platy za knihovnu jako celek. Ty nelze z průměrných údajů zpětně zkonstruovat. Průměrná výše platu je uváděna vždy bez eventuálních ostatních osobních nákladů (dohody o provedení práce, o pracovní činnosti atp.).

Zároveň je třeba říci, že ne vždy byly poskytnuté údaje úplné nebo správně konstruované, a tudíž použitelné.

13.1 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – knihovníci (18 A)

(Příloha: grafy č. 58 – 60)

Jak otázku 18 A zodpověděly jednotlivé knihovny, ukazuje následující tabulka.

Druh knihovny	Počet knihoven	odpovědělo	%
Obecní (místní) knihovna	320	91	28 %
MK do 5 000 obyvatel	143	93	65 %
MK 5 001–20 000 obyvatel	142	120	85 %
MK 20 001–100 000 obyvatel	53	50	94 %
MK nad 100 000 obyvatel	4	4	100 %
Krajská knihovna	14	14	100 %
Veřejné knihovny celkem	676	372	55 %
Ústřední specializované knihovny	6	4	67 %
Vysokoškolské knihovny	42	3	7 %
Knihovny ústavu AVČR	25	2	8 %
Lékařské knihovny	35	13	37 %
Muzejní knihovny	63	47	75 %
Ostatní specializované knihovny	15	9	60 %
Specializované knihovny celkem	186	78	42 %
Celkem	862	450	52 %

Poměrně nízké procento odpovědí z obecních knihoven je mimo jiné dáno i skutečností, že průzkumu se zúčastnila a dotazníky vyplnila řada zřizovatelů/obcí či knihoven s tzv. dobrovolným knihovníkem, tj. knihovníkem, který nemá pracovní smlouvu, ale např. dohodu o pracovní činnosti či o provedení práce apod. Reprezentativnost údajů za tuto skupinu knihoven je tedy sporná. Nízké procento odpovědí z obecních knihoven však neovlivňuje **vyšší reprezentativnost a zobecnitelnost výsledků za ostatní skupiny veřejných knihoven.**

Na otázku odpovědělo celkem **372 veřejných knihoven tj. 55 % veřejných knihoven** zapojených v průzkumu a týká se **3342 knihovníků**. Pomineme-li první skupinu (obecní knihovny) z výše uvedených důvodů, jsou tyto údaje poskytnuty za **79 % veřejných knihoven** zúčastněných v průzkumu. Pro úplnost připomínáme, že vždy jde o přepočtené stavy pracovníků.

Ze **specializovaných knihoven** bylo naopak poskytnuto **velmi málo údajů**. Odpovědi poskytlo 78 knihoven, tedy 42 % z těch, které se účastnily průzkumu, za **400,389 pracovníků**.

Údaje za vysokoškolské knihovny a knihovny AV ČR nejsou reprezentativní. U vysokoškolských knihoven a části "ostatních" specializovaných knihoven navíc může jít/jde o zcela jinou charakteristiku konkrétních platových tříd. To vše se projevuje v **nekonzistentnosti souboru dat a také v malé reprezentativnosti výsledků s výjimkou ústředních specializovaných a muzejních knihoven**. V dalším textu proto uvádíme většinou pouze údaje za veřejné knihovny (u specializovaných knihoven pak spíše jen některé, pro zajímavost) s tím, že i zde je třeba **počítat s určitou chybovostí**, nepřímou úměrnou počtu knihoven, které údaje poskytly.

Zařazení knihovníků

Veřejné knihovny: ve veřejných knihovnách bylo v roce 2011 nejvíce knihovníků zařazeno ve třídě 9, celkem 1086 (32,5 %) z celkového počtu 3342. Ve třídě 8, která byla nejčastější třídou v předchozím průzkumu, bylo zařazeno 1042 (31,2 %) odborných knihovníků a ve třídě 10 celkem 366 (11 %) odborných knihovníků. Významnou z hlediska četnosti zařazení byla ještě třída 11 s počtem 322 (9,6 %) odborní knihovníci, třída 7

s počtem **232** (7 %) odborní knihovníci, **třída 12: 123** (3,7 %) odborní knihovníci a **třída 6: 84** (2,5 %) odborní knihovníci. Pokud jde o četnost, stojí za zmínku ještě **třída 13 (42, tj. 1,2 %)**. Tato třída se ovšem už téměř výlučně týká – stejně jako v předchozím průzkumu – krajských knihoven a několika knihoven městských. Lze konstatovat pozitivní posun v zařazení knihovníků oproti předchozímu průzkumu: srovnej pořadí tříd dle četnosti v r. **2004**: 8, 9, 7, 10, 11, 6, 12, 13 a v r. **2011**: 9, 8, 10, 11, 7, 12, 6, 13.

Ostatní třídy jsou zastoupeny ojediněle. Přestože pro odborné knihovnické profese je katalog prací stanoven až od třídy 6, cca **40 odborných knihovníků** bylo **zařazeno ve třídách nižších, a to od třídy 1**. Týká se obecních knihoven a prvních tří kategorií městských knihoven. Jde o stejnou situaci jako v době předchozího průzkumu. **Tato zařazení nemohou být v souladu s katalogem prací.**

Specializované knihovny: pro 400 specializovaných knihovníků **je nejčetnější třída 11 (96** odborných knihovníků, tj. 24 %), následuje **třída 10 (76** odborných knihovníků, tj. 19 %), **třída 9 (68** odborných knihovníků, tj. 17 %), **třída 12 (60** odborných knihovníků, tj. 15 %) a **třída 8 (56** odborných knihovníků, tj. 14 %). Od třídy **7 (16** odborných knihovníků, tj. 4 %) a **6 (13** odborných knihovníků, tj. 3,25 %) je počet knihovníků ve třídách zcela zanedbatelný. Také ve specializovaných knihovnách byli 4 odborní knihovníci zařazení ve třídách 1–5 (všichni v muzejních knihovnách), tedy v rozporu s legislativními normami. I v zařazení knihovníků specializovaných knihoven lze sledovat určité zlepšení; srovnej pořadí z r. **2004** (9, 10, 11, 12, 6, 13) a **2011** (11, 10, 9, 12, 8, 7,6), které ovšem může tentokrát jít na vrub nižšímu počtu responsí v tomto průzkumu.

Počty zaměstnanců jsou v tomto úvodu zaokrouhlovány na celé úvazky, v dalším textu jsou uváděny přesně.

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Věřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
	%	%	%
1. třída	0,5	0,5	0,5
2. třída	0,1	0,2	0,2
3. třída	0,2	0,2	0,2
4. třída	0,1	0,0	0,1
5. třída	0,2	0,0	0,2
6. třída	2,5	3,3	2,6
7. třída	7,0	4,0	6,6
8. třída	31,2	13,9	29,3
9. třída	32,5	16,9	30,8
10. třída	11,0	19,0	11,8
11. třída	9,6	24,1	11,2
12. třída	3,7	15,0	4,9
13. třída	1,2	1,8	1,3
14. třída	0,1	1,0	0,2
15. třída	0,0	0,0	0,0
16. třída	0,0	0,0	0,0
Celkem	100	100	100

Platová třída 1

Tato platová třída se týká **16,75 úvazků ve veřejných knihovnách a 2 úvazků ve specializované knihovně (muzejní)**. Průměrné platy jsou uvedeny pouze za 11 pracovních úvazků. Ve veřejných knihovnách se jednalo o knihovny obecní a městské v sídlech do 5000 a s 20–100 000 obyvatel.

Průměrný tarifní měsíční plat v platové třídě 1: z responsí nelze získat relevantní využitelná data. Dle stupnice platových tarifů je průměrný tarifní plat v této třídě: 8103,- Kč.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 1: z responsí nelze získat relevantní využitelná data.

Platová třída 2

Tato platová třída se týká **4,75 úvazků ve veřejných knihovnách a 1 úvazku ve specializované knihovně (muzejní)**. Průměrné platy byly uvedeny za **3 pracovníky veřejných knihoven** (kategorie měst 5–20 000 a 20–100 000 obyvatel).

Průměrný tarifní měsíční plat v platové třídě 2: z responsí nelze získat relevantní využitelná data. Dle stupnice platových tarifů je průměrný tarifní plat v této třídě: 8795,- Kč.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 2: z responsí nelze získat relevantní využitelná data.

Platová třída 3

Tato platová třída se týká **7,02 úvazků ve veřejných knihovnách** (kategorie obecních knihoven a knihoven ve městech s 5–20 000 obyvatel) **a 1 pracovníka ve specializované knihovně (muzejní)**. Průměrné platy byly ovšem uvedeny pouze za **2 pracovníky veřejných knihoven a 1 pracovníka specializované knihovny**.

Průměrný tarifní měsíční plat v platové třídě 3: z responsí nelze získat relevantní využitelná data. Dle stupnice platových tarifů je průměrný tarifní plat v této třídě: 9550,- Kč

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 3: z responsí nelze získat relevantní využitelná data.

Platová třída 4

Tato platová třída se týká **3,3 úvazků ve veřejných knihovnách**. Průměrné platy byly uváděny za **3,3 pracovníka veřejných knihoven** (obecní knihovna a knihovny ve městech s 20–100 000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách nebyl do třídy 4 zařazen žádný odborný knihovník.**

Průměrný tarifní měsíční plat v platové třídě 4: z responsí nelze získat relevantní využitelná data. Dle stupnice platových tarifů je průměrný tarifní plat v této třídě: 10 336,- Kč.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě: z responsí nelze získat relevantní využitelná data.

Platová třída 5

Tato platová třída se týká **8 úvazků ve veřejných knihovnách**. Průměrné platy byly uvedeny za **3 pracovníky veřejných knihoven** (obecní knihovna a knihovny ve městech s 5–20 000 a 20–100 000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách nebyl do třídy 5 zařazen žádný odborný knihovník.**

Průměrný tarifní měsíční plat v platové třídě 5: z responsí nelze získat relevantní využitelná data. Dle stupnice platových tarifů je průměrný tarifní plat v této třídě: 11 220,- Kč.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 5: z responsí nelze získat relevantní využitelná data.

Platová třída 6

Průměrné platy byly uváděny za celkem **83,98 pracovníka veřejných knihoven a 13,33 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (48,515), nejméně malé městské knihovny (sídla do 5000 obyvatel – 4,05). Ve specializovaných knihovnách se třída 6 objevuje nejčastěji v kategorii „ostatních“ specializovaných knihoven (8,2).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahují **9956,- Kč** na 1 pracovníka, od 7756,- Kč v městských knihovnách v sídlech s 5–20 000 obyvateli po 13 142,- Kč v knihovnách v největších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **10 573,- Kč**, a to v rozmezí 10 361,- Kč (kategorie „ostatní“ specializované knihovny) do 10 994,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **10 942,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 7611,- Kč v nejmenších městských knihovnách do 13 906,- Kč v knihovnách v městech největších (sídla nad 100 000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **14 723,- Kč**, a to v rozmezí 11 150,- Kč (muzejní knihovny) až 21 106,- Kč („ostatní“ specializované knihovny).

Platová třída 7

Průměrné platy byly uváděny za **232,45 pracovníka veřejných knihoven a 16,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly knihovny ve městech s 5–20 000 a 20–100 000 obyvatel (141,51), nejméně krajské knihovny (16,25). Ze specializovaných knihoven je v této třídě zařazeno nejvíce pracovníků v ústředních specializovaných knihovnách (5).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 7 **ve veřejných knihovnách** dosahují

13 077,- Kč na 1 pracovníka, od 11 553,- Kč v knihovnách ve městech s 20–100 000 obyvatel po 15 030,- Kč v knihovnách největších (sídla nad 100 000 obyvatel).

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **12 006,-Kč**, a to v rozmezí 10 267,- Kč (ústřední specializované knihovny) – 13 582,- Kč (ostatní specializované knihovny).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 7 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **14 629,- Kč** na 1 pracovníka, od 12 886,- Kč v knihovnách obecních po 16 252,- Kč v knihovnách v městech s 5–20 000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **14 775,- Kč**, a to v rozmezí 11 331,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 19 768,- Kč (ostatní specializované knihovny).

Platová třída 8

Průměrné platy byly uváděny za **1041,667 pracovníka veřejných knihoven a 55,705 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly knihovny ve městech s 20–100 000 obyvatel (398,367), nejméně obecní knihovny (34). Ze specializovaných knihoven je ve třídě 8 zařazeno nejvíce pracovníků v ústředních specializovaných knihovnách (30,81).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 8 ve **veřejných knihovnách** dosahují **15 241,- Kč** na 1 pracovníka, od 13 719,- Kč v krajských knihovnách po 15 481,- Kč v knihovnách největších měst (nad 100 000 obyvatel).

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **13 492,- Kč**, a to v rozmezí 12 233,- Kč (muzejní knihovny) až 17 220,- Kč (knihovny AV ČR).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 8 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **17 422,- Kč** na 1 pracovníka, od 15 561,- Kč v krajských knihovnách po 18 652,- Kč v knihovnách nejmenších měst (do 5000 obyvatel). Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **16 422,- Kč**, a to v rozmezí 13 996,- Kč (muzejní knihovny) až 20 448,- Kč (knihovny AV ČR).

Platová třída 9

Průměrné platy byly uváděny za **1085,758 pracovníka veřejných knihoven a 67,704 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Jde o nejpočetnější třídu. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (570,275), nejméně obecní knihovny (7,5). Ze specializovaných knihoven je třída 9 nejcharakterističtější pro muzejní (24,125) a ústřední specializované knihovny (20).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 9 ve **veřejných knihovnách** dosahují **16 747,- Kč** na 1 pracovníka, od 15 258,- Kč v krajských knihovnách po 19 491,- Kč v knihovnách obecních.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **16 361,- Kč**, a to v rozmezí 15 805,- (muzejní knihovny) až 27 600,- Kč (knihovny AV ČR).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 9 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **20 119,- Kč** na 1 pracovníka, od 17 887,- Kč v krajských knihovnách po 22 373,- Kč v knihovnách obecních. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **19 165,- Kč**, a to v rozmezí 16 967,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 21 237,- Kč (lékařské knihovny). Uvedené rozmezí přesahuje jeden zaměstnanec knihoven AV ČR.

Platová třída 10

Průměrné platy byly uváděny za **366,225 pracovníka veřejných knihoven a 75,93 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (217), v obecních knihovnách je 1 pracovník, v knihovnách v nejmenších městech pouze 7 pracovníků. Ze specializovaných knihoven je třída 10 nejčetnější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (44,63).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahují **18 388,- Kč** na 1 pracovníka, od 16 699,- Kč v knihovnách krajských po 18 885,- Kč v knihovnách v sídlech s 20–100 000 obyvatel. Vyšší plat je uveden u jediného pracovníka obecní knihovny.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **17 009,- Kč**, a to v rozmezí 13 068,- Kč (muzejní knihovny) až 18 168,- Kč (lékařské knihovny).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **22 891,- Kč** na 1 pracovníka, od 20 052,- Kč v krajských knihovnách po 23 994,- Kč v knihovnách měst s 20–100 000 obyvatel; výši přesahuje plat jednoho knihovníka obecní knihovny. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **18 760,- Kč**, a to v rozmezí 17 851,- Kč (muzejní knihovny) až 21 177,- Kč (lékařské knihovny).

Platová třída 11

Průměrné platy byly uváděny za **321,955 pracovníka veřejných knihoven a 96,32 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (245,315), výskyt není v obecních knihovnách, v nejmenších městech jde o 5 pracovníků. Ve specializovaných knihovnách je výskyt nejčetnější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (74,27).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahují **19 286,- Kč** na 1 pracovníka, od 18 275,- Kč v krajských knihovnách po 19 887,- Kč v knihovnách v nejmenších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **18 491,- Kč**, a to v rozmezí 16 967,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 20 287,- Kč (lékařské knihovny).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahuje

27 440,- Kč na 1 pracovníka, od 23 366,- Kč v knihovnách krajských po 30 374,- Kč v knihovnách ve městech s 20–100 000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **21 317,- Kč**, a to v rozmezí 18 416,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 25 444,- Kč (lékařské knihovny).

Platová třída 12

Průměrné platy byly uváděny za **122,67 pracovníka veřejných knihoven a 59,95 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (100,17), v nejmenších městech je to pouze 1,5 pracovníka, v městech s 5–20 000 obyvatel 5 pracovníků. Ve specializovaných knihovnách je výskyt nejčtenější v ústředních specializovaných knihovnách (40,95).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 12 **ve veřejných knihovnách** dosahují **21 003,- Kč** na 1 pracovníka, od 16 580,- Kč v knihovnách měst do 5000 obyvatel po 22 728,- Kč v knihovnách sídel s 5–20 000 obyvatel.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **20 606,- Kč**, a to v rozmezí 19 557,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 21 908,- Kč (lékařské knihovny).

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 12 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **33 587,- Kč** na 1 pracovníka, od 23 174,- Kč v knihovnách měst do 5000 obyvatel po 40 300,- Kč v knihovnách v největších městech. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **23 411,- Kč**, v rozmezí 21 896,- Kč (muzejní knihovny) až 25 535,- Kč (lékařské knihovny – ojedinelé).

Platová třída 13

Průměrné platy byly uváděny za **41,5 pracovníka veřejných knihoven a 7,4 pracovníků ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven se tato třída týká téměř výhradně kategorie krajských knihoven a NK ČR (40,5). Ve specializovaných knihovnách je výskyt téměř výhradně v kategorii ústředních specializovaných knihoven (5,4).

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 13 **ve veřejných knihovnách** dosahují **24 120,- Kč** na 1 pracovníka.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný tarifní plat v této třídě **24 111,- Kč**.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 13 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **38 594,- Kč** na 1 pracovníka. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **39 519,- Kč**.

Platová třída 14

Průměrné platy byly uváděny za **4 pracovníky veřejných knihoven a 4 pracovníky specializovaných knihoven**. Z veřejných knihoven je výskyt pouze v kategorii krajské knihovny a NK ČR, ve specializovaných knihovnách se jedná o kategorii ústřední

specializované a muzejní knihovny.

Průměrné tarifní měsíční platy v platové třídě 14 ve veřejných knihovnách dosahují **25 135,- Kč** na 1 pracovníka. Ve specializovaných knihovnách je průměrný tarifní plat **26 548,- Kč**.

Průměrný měsíční celkový plat v platové třídě 14 ve veřejných knihovnách dosahuje **34 510,- Kč** na 1 pracovníka. Ve specializovaných knihovnách je průměrný měsíční celkový plat v této třídě **27 914,- Kč**.

Platová třída 15

V této třídě se vyskytuje pouze 1,125 pracovníka v kategorii veřejných knihoven s **průměrným tarifním platem 26 962,- Kč**. Další údaje neuvádíme z důvodu možné identifikovatelnosti konkrétních osob.

Platová třída 16

V této třídě se vyskytuje pouze 1 pracovník v kategorii veřejných knihoven s **průměrným tarifním platem 25 750,- Kč**. Další údaje neuvádíme z důvodu možné identifikovatelnosti konkrétních osob.

13.2 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – ostatní pracovníci (18 B) (Příloha: grafy č. 61–63)

Ostatní pracovníci (neknihovnické profese – celkem 994,358; z toho 862,018 ve veřejných knihovnách a 132,34 v knihovnách specializovaných) byli v knihovnách v roce 2011 zařazení takto:

Knihovny	Platové třídy															
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Obecní knihovny	1,3	1,8	0,5			0,7		1,0								
MK do 5 000 obyvatel	3,5	2,9	1,5			4,5	2,0	8,5	2,3	1,0	1,0					
MK 5 001–20 000 obyvatel	3,5	24,4	5,0	4,8	2,0	0,1	2,8	9,5	19,9	10,0	3,3	1,0				
MK 20 001–100 000 obyvatel	4,1	43,2	19,5	13,6	7,8	5,4	10,1	32,6	38,1	34,1	18,9	7,5	1,0			
MK nad 100 000 obyvatel	0,0	12,4	3,4	10,0	2,0	8,0	5,9	6,5	9,0	8,5	3,0	2,0				
Krajské knihovny	0,2	42,2	18,8	24,3	17,4	34,7	47,6	37,8	52,5	64,9	18,6	48,7	20,3	4	4	1
Veřejné knihovny	12,6	126,8	48,7	52,6	29,2	53,4	68,3	95,9	121,9	118,5	44,8	59,2	21,3	4	4	1
Ústřední spec. knihovny	0,1	0,1	0,0	3,0	1,0	1,0	1,0	11,0	13,4	23,8	10,7	11,0	5,0	1	2	0
Vysokoškolské knihovny																
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR																
Lékařské knihovny								0,5	1,0	1,8	1,1	0,7				
Muzejní knihovny		0,4	2,0				1,0	0,6	3,3	1,0		0,0				
Ostatní spec.	1,7		2,7			10,5	6,7	3,8	3,0	2,4	2,0		1,0		1	
Specializované knihovny	1,8	0,5	4,7	3,0	1,0	11,5	8,7	15,9	20,7	29,0	13,8	11,7	6,0	1	3	0
Celkem	14,4	127,3	53,4	55,6	30,2	64,9	77,0	111,7	142,6	147,5	58,6	71,0	27,3	5	7	1

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Veřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
	%	%	%
1. třída	1,5	1,4	1,4
2. třída	14,7	0,4	12,8
3. třída	5,6	3,6	5,4
4. třída	6,1	2,3	5,6
5. třída	3,4	0,8	3,0
6. třída	6,2	8,7	6,5
7. třída	7,9	6,5	7,7
8. třída	11,1	12,0	11,2
9. třída	14,1	15,6	14,3
10. třída	13,7	22,0	14,8
11. třída	5,2	10,4	5,9
12. třída	6,9	8,9	7,1
13. třída	2,5	4,5	2,7
14. třída	0,5	0,8	0,5
15. třída	0,5	2,3	0,7
16. třída	0,1	0,0	0,1
Celkem	100	100	100

Za reprezentativní lze považovat údaje z knihoven veřejných, ústředních specializovaných, lékařských, muzejních a knihoven AV ČR, částečně i knihoven kategorie „Ostatní specializované“. V posledně zmíněné kategorii může jít v některých případech o vyjádření odlišných tříd.

Nejčetnější třídou charakteristickou pro neknihovnické profese je ve veřejných knihovnách třída 2, v pořadí dle četnosti následují třídy 9, 10, 8, 7, 12, 6, 4, 3, 11, 5, 13, 1. Ve třídách 14, 15 a 16 jde pouze o 9 osob. **Ve specializovaných knihovnách je nejčetnější třída 10 a 9,** dále 8, 11, 12 a 6. V ostatních třídách jde pouze o několik jedinců, případně není vyskyt.

Vzhledem k tomu, že tato analýza má mapovat především situaci knihovnické profese, není zde platová situace dalších profesí v knihovnách blíže komentována.

Ve veřejných knihovnách ve třídách 4, 5, 6, 7, 13 mají vyšší průměrné platy ostatní (neknihovničtí) pracovníci; ve třídě 12 a 14 je průměrný plat téměř stejný (rozdíl cca 300–400,- Kč). Ve třídách 1, 2, 3, 8, 9, 10 a 11 (tedy v nejčastějších „knihovnických“ třídách) mají vyšší průměrné platy knihovníci.

Ve specializovaných knihovnách mají neknihovničtí pracovníci vyšší průměrné měsíční platy ve třídách 6, 7, 8, 11, 12, 14, ve třídách 4 a 5 tyto profese nejsou uvedeny. Ve třídě 10 je rozdíl ve prospěch neknihovnických profesí cca 20,- Kč (tzn. srovnatelný plat). **Vyšší platy mají knihovníci ve třídách 1, 2, 3, 9, 13.**

13.3 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd v roce 2011 – knihovníci jako pracovníci veřejné správy (18 C) (Příloha: grafy č. 64–66)

Poslední sledovanou skupinou byli **pracovníci zařazení jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku**, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 3 k nařízení vlády z 7. 12. 2011, kterým se mění nařízení vlády č. 564/2006 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. Situace u těchto knihovníků vypadala následovně: údaje se týkaly pouze **62,781 pracovníka veřejných a 5,3 pracovníka specializovaných knihoven** (zde pouze **muzejních (1 částečný úvazek ve třídě 1) a lékařských knihoven (4 úvazky ve třídě 9; 1 úvazek ve třídě 11)**).

Ve **veřejných knihovnách** se toto zařazení týkalo zaměstnanců **obecních knihoven a tří kategorií městských knihoven**, a to platových tříd **1–11** v následujícím rozložení četností.

Knihovny	Platové třídy										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Veřejné knihovny	4,5	3,975	0,75	2	1	7	10,55	22	6,5	3,686	0,82
Obecní knihovny	2	0,3			1	3	1	4	2,5		0,82
MK do 5 000 obyvatel	1	1				2	3,8	8	2	0,5	
MK 5 001–20 000 obyvatel	1,5	2,675	0,75	2		1	4,75	8	2	1,186	
MK 20 001–100 000 obyvatel						1	1	2		2	

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Veřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
1. třída	7,2	5,7	7,1
2. třída	6,3	0,0	5,8
3. třída	1,2	0,0	1,1
4. třída	3,2	0,0	2,9
5. třída	1,6	0,0	1,5
6. třída	11,1	0,0	10,3
7. třída	16,8	0,0	15,5
8. třída	35,0	0,0	32,3
9. třída	10,4	75,5	15,4
10. třída	5,9	0,0	5,4
11. třída	1,3	18,9	2,7
12. třída	0,0	0,0	0,0
13. třída	0,0	0,0	0,0
14. třída	0,0	0,0	0,0
15. třída	0,0	0,0	0,0
16. třída	0,0	0,0	0,0
Celkem	100	100	100

Platová třída 1

Údaje se týkají **pouze 4,5 úvazků ve veřejných knihovnách. Průměrný tarifní měsíční plat** je zde **5338,- Kč**, v rozmezí od 4935,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 5740,- Kč (obecní knihovna). **Průměrný měsíční celkový plat** v platové třídě 1 dosahuje **8496,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 5740,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 10 914,- Kč (obecní knihovna). **Ve specializovaných knihovnách je výskyt 0,3 % pracovního úvazku.**

Platová třída 2

Údaje se týkají **pouze 3,975 úvazků ve veřejných knihovnách. Průměrný tarifní měsíční plat** je zde **7553,- Kč**, v rozmezí od 3507,- Kč (obecní knihovna) do 8958,- Kč (knihovny v městech s 5–20 000 obyvatel). **Průměrný měsíční celkový plat** nelze bohužel z poskytnutých chybných údajů vypočítat. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 3

Údaje se týkají **pouze 0,75 úvazku ve veřejných knihovnách.** Výpočet průměrných hodnot platů není možný. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 4

Údaje se týkají **pouze 2 pracovníků veřejné knihovny** (knihovna ve městě s 5–20 000 obyvatel). Údaje o platech nejsou uvedeny. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 5

Údaje se týkají **pouze 1 pracovníka veřejné knihovny** (obecní knihovna). Údaje o platech nejsou uvedeny. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 6

Údaje se týkají **7 pracovníků veřejných knihoven** (obecní knihovny a první tři kategorie knihoven městských). **Průměrný tarifní měsíční plat** je ve **veřejných knihovnách 12 102,- Kč**, v rozmezí od 9880,- Kč (obecní knihovny) do 16 760,- Kč (knihovny ve městech s 5–20 000 obyvatel). **Průměrný měsíční celkový plat** ve **veřejných knihovnách** dosahuje **12 677,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 13 000,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 21 333,- Kč (knihovny ve městech s 5–20 000 obyvatel). Průměr snižují pravděpodobně chybné údaje o platech za malé dílčí úvazky z obecních knihoven. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 7

Údaje se týkají **10,55 úvazků ve veřejných knihovnách. Průměrný tarifní měsíční plat** je **13 286,- Kč**, v rozmezí od 10 556,- Kč (obecní knihovny) do 16 850,- Kč (knihovny ve městech s 20–100 000 obyvatel). **Průměrný měsíční celkový plat** dosahuje **13 420,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 10 168,- Kč (obecní knihovny) do 17 250,- Kč (knihovny ve městech s 20–100 000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 8

Ve třídě 8 jde již o **22 pracovníky veřejných knihoven. Průměrný tarifní měsíční plat je 17 047,- Kč**, v rozmezí od 16 511,- Kč (knihovny ve městech s 5–20 000 obyvatel) do 17 585,- Kč (obecní knihovny). **Průměrný měsíční celkový plat ve veřejných knihovnách dosahuje 18 450,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 15 188,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 23 120,- Kč (knihovny ve městech s 5–20 000 obyvatel). **Pro specializované knihovny nejsou relevantní výsledky.**

Platová třída 9

Údaje se týkají **6,5 úvazků ve veřejných knihovnách a 4 úvazků ve specializovaných knihovnách** (lékařské knihovny). **Průměrný tarifní měsíční plat je ve veřejných knihovnách 17 083,- Kč**, v rozmezí od 14 867,- Kč (obecní knihovny) do 19 385,- Kč (knihovny v nejmenších městech). **Průměrný měsíční celkový plat ve veřejných knihovnách dosahuje 17 016,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 12 573,- Kč (obecní knihovny) do 29 804,- Kč (knihovny v nejmenších městech). Údaje poskytnuté za specializované knihovny nebyly relevantní a využitelné.

Platová třída 10

Údaje se týkají **3,686 úvazků ve veřejných knihovnách** (první tři kategorie knihoven městských). **Průměrný tarifní měsíční plat je 17 216,- Kč** v rozmezí od 9880,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 19 430,- Kč (knihovny ve městech s 20–100 000 obyvatel). **Výpočet průměrného měsíčního celkového platu by byl kvůli malým dílčím úvazkům zkreslen.** Celkový měsíční plat se pohybuje v rozmezí 11 860,- Kč (nejmenší města) až 21 350,- Kč (mesta v sídlech s 20–100 000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Platová třída 11

V této třídě se vyskytuje **0,82 pracovníka knihovny obecní a 1 pracovník knihovny lékařské.** Výpočet průměrných platů není možný.

Shrnutí

Tradičně nedobrou platovou situaci v knihovnách potvrdil i tento průzkum. Průměrná mzda v r. 2011 byla v České republice 24 319,- Kč (údaj Českého statistického úřadu), zatímco průměrný plat knihovníka v tomto období dosáhl částky 19 679,- Kč, tj. 19 % (4640,- Kč) pod celostátním průměrem. Ve třídě 9, která vyžaduje odborné středoškolské vzdělání a je nejpoužívanější třídou pro profesi knihovníka, kterou vykonávají i lidé s vyšším vzděláním, činil průměrný plat 19 946,- Kč, tj. 18 % pod průměrnou mzdou. Je tedy možné konstatovat, že absolutní většina zaměstnanců knihoven v České republice je hluboko pod tímto průměrem. Z celkového počtu odborných knihovníků, za něž byly údaje vyplněny, se nad celostátní průměr dostalo pouze 9 % odborných knihovníků. Jedná se především o ty pracovníky, kteří jsou zařazeni ve třídě 11 a výše, ovšem také v průměru, neboť i ve třídě 11 a dokonce i 12 např. ve specializovaných knihovnách jsou vykazovány nižší průměrné platy, než je zmíněný celorepublikový průměr. Uvědomíme-li si, že od třídy 12 se v případě veřejných knihoven jedná již téměř výhradně o krajské knihovny, že

v uvedených třídách 11 a výše se již obvykle nacházejí vedoucí a ředitelé knihoven (samozřejmě lidé s obrovskou zodpovědností za chod instituce, veřejný majetek a mnohdy desítky či stovky pracovníků a svým způsobem i tisíce uživatelů), kteří ovšem díky nadtarifním složkám (např. příplatky za vedení, odměny apod.) tento průměrný plat jistě výrazně zvyšují, je celkový obraz platové situace českého knihovnictví opravdu deprimující. Platí-li teze, že cca 25 % obyvatel nikdy nedosáhne na průměrnou mzdu, v knihovnách na průměrnou mzdu nedosáhne 91 % knihovníků! Celkově nízké platové ohodnocení pracovníků knihoven brání zásadní změně vzdělanostní a věkové struktury pracovníků, která by odpovídala postavení a funkcím knihoven jako klíčové složky vzdělávacího systému.

14. ZÁVĚRY A NÁVRHY NA OPATŘENÍ

Práce na průzkumu trvala, vezmeme-li v úvahu dobu od přípravy dotazníku po publikování výsledků, necelý rok a byla ve všech etapách velmi náročná. Domníváme se nicméně, že to nebyla práce zbytečná. Výsledky průzkumu jsou v mnoha ohledech reprezentativní a poskytují jednak poměrně podrobný přehled o personální situaci českého knihovnictví, jednak východiska pro další kroky v této oblasti, zejména pak v naplňování priority 20 (Lidské zdroje) Koncepce rozvoje knihoven ČR na l. 2011–2015. Poskytují také solidní základ pro argumentaci v jednáních s příslušnými orgány a institucemi. Jakkoli je využití výstupů samozřejmě otázkou budoucnosti, lze již nyní formulovat některé závěry:

- 1 **V první polovině 90. let poklesl počet pracovníků téměř ve všech typech knihoven. Tento trend se zmírnil/zastavil koncem 90. let. Poté došlo k mírnému nárůstu v některých typech knihoven, v některých knihovnách ovšem počet pracovníků opět klesá. Tento pokles pracovníků je v rozporu se stoupajícími požadavky na kvantitu i (novou) kvalitu služeb knihoven všech typů.**
- 2 **V knihovnách pracují především středoškolsky vzdělané ženy středního a staršího věku, častěji s jiným než oborovým vzděláním; počet vysokoškolsky vzdělaných pracovníků ovšem trvale roste, při čemž genderový poměr ve specializovaných knihovnách je mírně lepší než v knihovnách veřejných.**
- 3 **Knihovníci vykazují dlouhodobě značnou stabilitu (setrvání v instituci), tento trend roste ve všech typech knihoven.**
- 4 **Základní dovednosti knihovníků v oblasti počítačové gramotnosti se velmi výrazně zlepšují, jejich úroveň je přímo úměrná velikosti knihovny. Přesto je třeba v řadě zejména náročnějších oblastí úroveň nevyhovující.**
- 5 **Motivace a podpora vzdělávání pracovníků ze strany zřizovatelů je nedostatečná. Naplnění standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) v této oblasti je v knihovnách výjimkou. Jako hlavní bariéra vzdělávání pracovníků knihoven je vnímána časová náročnost vzdělávacích aktivit.**
- 6 **Jazykové znalosti knihovníků se zlepšují; rostou kompetence v angličtině, mírně**

také v němčině, klesají kompetence v ruštině. Přestože úroveň jazykového vybavení knihovníků roste s velikostí sídla, spokojenější se situací jsou především knihovny v sídlech malých. Lepší situace je ve specializovaných knihovnách.

- 7 Pracovníci knihoven mají jen malé zkušenosti s e-learningem, považují jej však za perspektivní formu vzdělávání.
- 8 Platy knihovníků jsou (a zřejmě i budou) hluboko pod celostátním průměrem.

Z uvedených závěrů vyplývají i některé priority v personální oblasti v knihovnách:

1. *Význam a potřeba dalšího (mimoškolního, celoživotního) vzdělávání a učení se bude v knihovnách prohlubovat. Je třeba koncipovat oborový systém vzdělávání s důrazem na profesní kompetence (rekvalifikace, inovace, specializace), vzdělávání v oblasti práce s ICT, zejména poskytování elektronických služeb, a na zvyšování jazykového vybavení knihovníků.*
2. *Stávající struktura knihovnického školství je téměř výhradně orientována na výchovu nových absolventů, kteří z řady objektivních i subjektivních důvodů do knihoven zpravidla nenastupují. Je nezbytné podporovat v rámci knihoven vzdělávací centra s odpovídajícím technologickým a personálním zajištěním, která budou orientována na mimoškolní vzdělávání pracovníků, a podporovat aktivity vedoucí k uznání kompetencí získaných jinými cestami než školním/ primárním vzděláváním.*
3. *Důležitou součástí podpory celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven a informačních institucí by se měl stát systém akreditací vzdělávacích aktivit.*
4. *Vzdělávání by se mělo stát prioritou v personální práci knihoven i oboru jako celku a jeho podpora v knihovnách by měla významně růst.*
5. *Je třeba centrálně i lokálně podporovat kvantitativní a kvalitativní růst oborového e-learningu.*
6. *Management knihoven, knihovnické spolky a odbory i pracovníci sami by měli usilovat o systémové změny v mzdové oblasti a růst nominálních i reálných platů v oboru a zároveň hledat i další cesty k motivaci zejména mladých lidí pro práci v oboru.*

PŘÍLOHY

Formulář dotazníku

1. Identifikační údaje

Název knihovny*:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Adresa včetně PSČ*:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Kraj*:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Evidenční č. knihovny:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Tel.:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Fax:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
E-mail:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Ředitel/vedoucí:	<input style="width: 95%;" type="text"/>

* Povinné údaje.

2. Druh knihovny

Obecní (místní) knihovna	
Městská knihovna v městě do 5 000 obyvatel	
Městská knihovna v městě 5 001–20 000 obyvatel	
Městská knihovna v městě 20 001–100 000 obyvatel	
Městská knihovna v městě nad 100 000 obyvatel	
Krajská knihovna (+ MZK a NK ČR)	
Ústřední specializovaná knihovna (STK, NLK, ÚZLK, KNM, NPKK, KPČR)	
Vysokoškolská knihovna	
Knihovna ústavu AVČR (včetně KNAV) či jiného výzkumného ústavu	
Lékařská knihovna (nemocnice, poliklinika, ústav a jiné zdrav. zařízení)	
Knihovna muzea či galerie	
Jiná specializovaná knihovna	

3. Základní statistické údaje o knihovně za rok 2011 (dle statistického výkazu)

Počet knihovních jednotek celkem:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Počet výpůjček/rok:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Počet registrovaných čtenářů/rok:	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Počet návštěvníků/rok:	<input style="width: 95%;" type="text"/>

4. Údaje o počtu pracovníků k 31. 12. 2011

Počet zaměstnanců		
1.	Odborných knihovnických	<input style="width: 95%;" type="text"/>
2.	Ostatních odborných THP (např. pracovníci ekonomických útvarů, zabezpečujících technickou podporu)	<input style="width: 95%;" type="text"/>
3.	Ostatních pracovníků (dělnické profese)	<input style="width: 95%;" type="text"/>

Celkem	
--------	--

5. Odborní pracovníci - knihovníci (stálý pracovní poměr) - stav k 31. 12. 2011

Specifikujte údaje z otázky č. 4, řádek označený číslem 1.

Věk	Počet žen	Počet mužů
18–30 let		
31–40 let		
41–50 let		
51–60 let		
nad 60 let		
Celkem		

6. Odborní pracovníci - knihovníci (stálý pracovní poměr) - stav k 31. 12. 2011

Specifikujte údaje z otázky č. 4, řádek označený číslem 1.

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet
základní škola:	
úplné střední všeobecné:	
úplné střední odborné knihovnické:	
úplné střední odborné neknihovnické:	
vyšší odborné knihovnické:	
vyšší odborné neknihovnické:	
vysokoškolské bakalářské knihovnické:	
vysokoškolské bakalářské neknihovnické:	
vysokoškolské magisterské knihovnické:	
vysokoškolské magisterské neknihovnické:	

7. Kolik odborných knihovnických pracovníků je v knihovně zaměstnáno více než 10 let?

(tj. od 1. 1. 2002 a dříve)

Ženy:

Muži:

8. Uveďte, kolik procent z celkového počtu pracovníků knihovny je schopno běžně využívat následující počítačový software a informační technologie.

Použijte kvalifikovaný odhad

	%
Automatizovaný knihovnický systém:	
Textový editor (např. Word.):	

Tabulkový procesor (např. Excel):	
Grafický editor:	
Prezentační programy (PowerPoint):	
Databáze (Access apod.):	
Tvorba webových stránek:	
Rešerše z databází a el. informačních zdrojů:	

9. Kde získali pracovníci vaší knihovny kvalifikaci pro práci se software a informačními technologiemi?

Uveďte pořadím 1–6 podle intenzity (příklad: 1 = nejmenší počet pracovníků; 6 = největší počet pracovníků, nevyplněno = není využíváno)

Školou	
Samostudium	
Zaškolení v knihovně	
Dodavatel systému	
Vzdělávací centra knihoven	
Školící agentura	
Jinak	

10. Pociťujete nějaké problémy na straně nabídky vzdělávacích aktivit pro vaši knihovnu? Můžete zatrhnout více možností.

- Nedostatečná nabídka možností v místě
- Přílišná finanční náročnost nabízených aktivit
- Přílišná časová náročnost nabízených aktivit
- Absence systematické nabídky vzdělávání
- Absence nabídky speciální (oborové)
- Jiné:

11. Úroveň jazykových znalostí pracovníků vaší knihovny považujete za:

1. Optimální
2. Dobrou
3. Dostatečnou
4. Nevyhovující

12. Kolik pracovníků knihovny ovládá aktivně cizí jazyky?

Uveďte počet

Angličtina:

Němčina:

Francouzština:

Ruština:

Jiný:

13. Podporuje knihovna nebo její zřizovatel rozšiřování kvalifikace?

Vyberte formu(y) podpory

	Finančně	Poskytování volna	Motivace pracovníků
Výuka jazyků	☐	☐	☐
Práce s IT	☐	☐	☐
Profesní vzdělání	☐	☐	☐

14. Kolik hodin vzdělávání absolvoval v průměru odborný pracovník knihovny v roce 2011?

(Kurzy, včetně jazykových, semináře, školení včetně BOZP a PO, odborné porady, stáže)

Počet hodin:

15. Která témata dalšího vzdělávání pracovníků knihoven považujete v současné době za nejdůležitější?**SKUPINA A – základní knihovnické činnosti**

Vyberte maximálně 5 témat a označte je pořadím důležitosti (1 = nejdůležitější téma, až 5)

Navíc lze vložit pouze 3 témata

- Vývoj a řízení sbírek, akvizice
- Jmenná katalogizace včetně AACR2, MARC 21
- Katalogizace speciálních dokumentů včetně elektronických
- Věcná katalogizace, Konspektus
- Autority
- Práce s databázemi – vyhledávání, rešerše
- Organizace fondu
- Ochrana fondu
- Výpůjční služby a systémy
- Referenční a informační služby
- Elektronické zdroje a služby
- Meziknihovní služby a dodávání dokumentů
- Informační výchova uživatelů včetně práce s IT
- Marketing služeb, uživatelské potřeby

- Rovný přístup – služby speciálním skupinám uživatelů (děti, národnostní skupiny, osoby s handicapem, nezaměstnaní aj.)
- Analýza uživatelských potřeb
- Vzdělávací funkce knihoven
- Komunitní role knihoven
- Dobrovolnictví v knihovnách
- Knižní kultura
- Literatura (teorie, dějiny)
- Autorské právo
- Využití sociálních sítí ve službách knihoven
- Lektorské dovednosti, správná prezentace
- Biblioterapie
- Podpora čtenářské gramotnosti a čtenářství
- Tréninky paměti pro knihovníky

Jiné:

SKUPINA B – management

Vyberte maximálně 3 témata a označte je pořadím důležitosti (1 = nejdůležitější téma, až 3)

Navíc lze vložit pouze 2 témata

- Ekonomické minimum pro knihovníky
- Fundraising, ekonomika podniku
- Projektový management, příprava projektů a žádostí o dotace
- Strategie a řízení procesu změny
- Personální management
- Komunikace v organizaci
- Týmová spolupráce
- Firemní kultura
- Právní minimum pro knihovníky
- Hodnocení výkonu a činnosti knihoven, benchmarking
- Public Relations

Jiné:

Skupina C – informační technologie

Vyberte maximálně 3 témata a označte je pořadím důležitosti (1 = nejdůležitější téma až 3)

Navíc lze vložit pouze 2 témata

<input type="text"/>	Tvorba a správa webových stránek
<input type="text"/>	Vyhledávací nástroje a informační zdroje na Internetu
<input type="text"/>	Digitalizace
<input type="text"/>	Automatizovaný knihovnický systém
<input type="text"/>	Práce systémového knihovníka
<input type="text"/>	Základy hardware
<input type="text"/>	Digitální knihovny
<input type="text"/>	Digitální prezentace (fotografie, video aj.)
<input type="text"/>	Safer internet
<input type="text"/>	Možnosti využití ICT v práci knihoven

Jiné:

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>

16. Absolvovali pracovníci knihovny v posledních třech letech nějaký typ vzdělávání formou e-learningu?

- ano
 ne

17. Uvítali byste (preferovali byste) a umožnili pracovníkům knihovny v blízké budoucnosti vzdělávání formou e-learningu?

- ano
 ne

Vysvětlivky k následujícím tabulkám:

Tabulky otázky č. 18 a 19 vyplní pouze knihovny, které pro odměňování pracovníků používají šestnáctitřídní katalog prací určený pro zaměstnance ve veřejných službách a správě.

Vyplňuje se průměrný měsíční plat bez ostatních osobních nákladů (tj. dohod o provedení práce a pracovní činnosti apod.). Uvádí se průměrné údaje za celou skupinu zaměstnanců zařazených do příslušných platových tříd.

Neuvádí se skutečné fyzické osoby, ale přepočtený počet zaměstnanců na plný úvazek. Stejným způsobem se průměrují i ostatní údaje – každý údaj je vždy přepočtený na měsíc a rok na jednoho přepočteného zaměstnance.

Uvádí se měsíční průměr platového tarifu, tj. částky platu očištěné od všech pohyblivých složek.

Průměrný celkový plat zahrnuje tarif a pohyblivé složky mzdy (tj. osobní příplatky, příplatky za vedení, další plat apod.)

18. Zařazení pracovníků do tříd a průměrné měsíční platy za rok 2011

A – KNIHOVNÍCI

odborní pracovníci knihovny, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 1 k nařízení vlády z 7. 12. 2011, kterým se mění nařízení vlády č. 564/2006 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

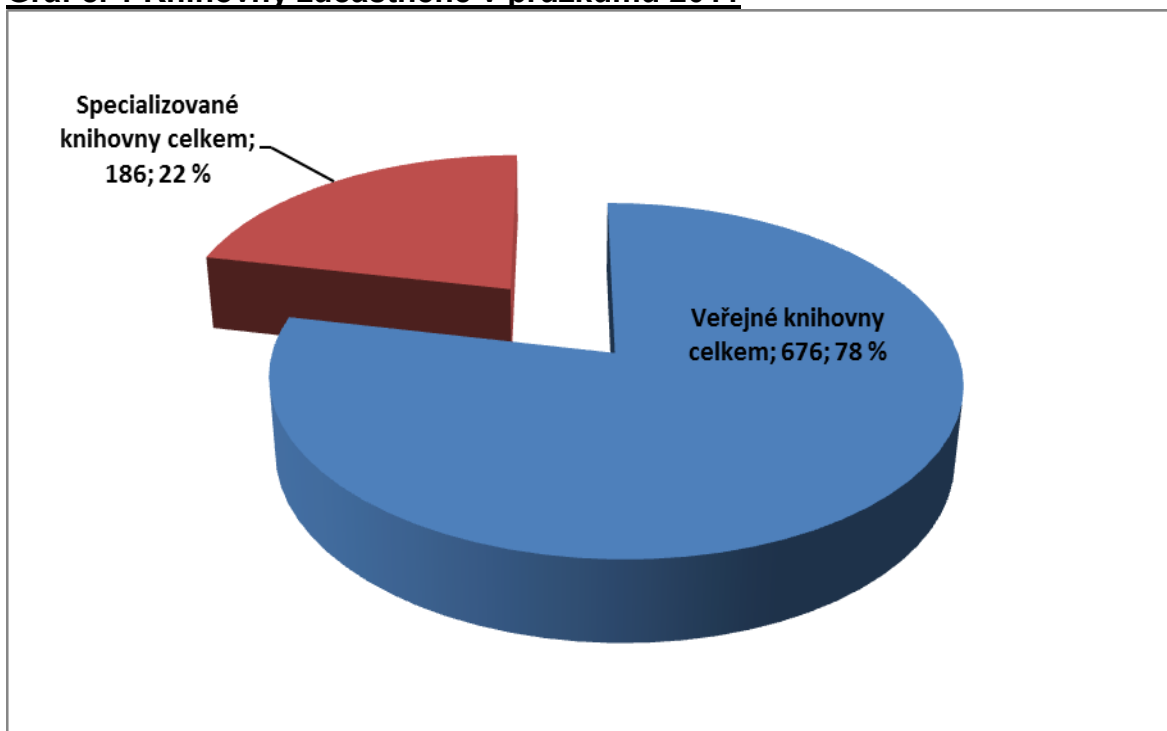
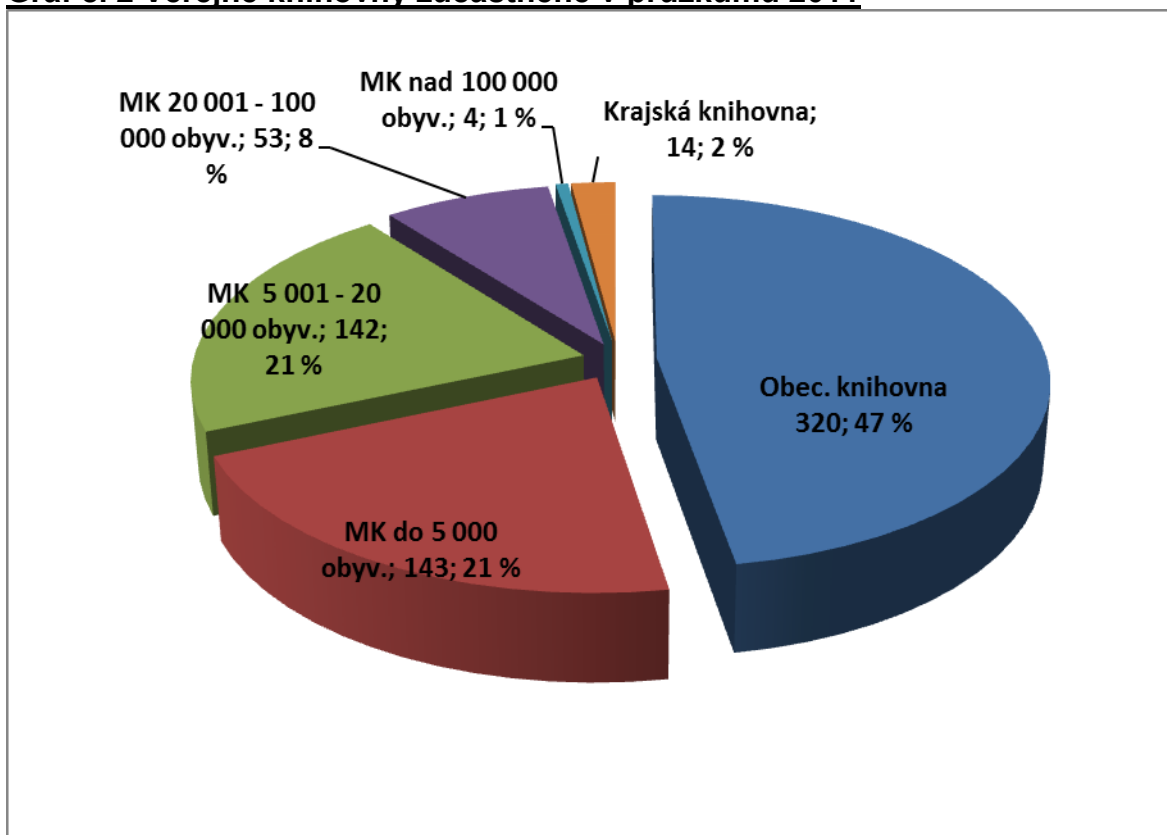

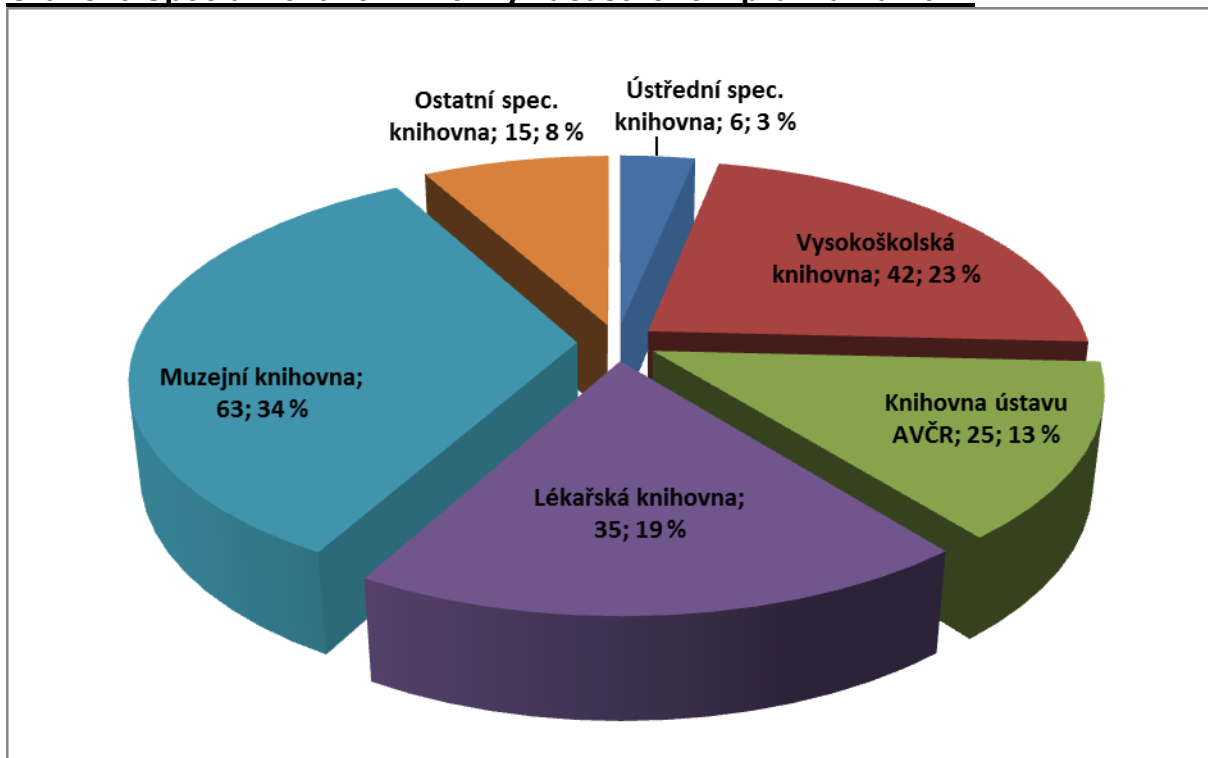
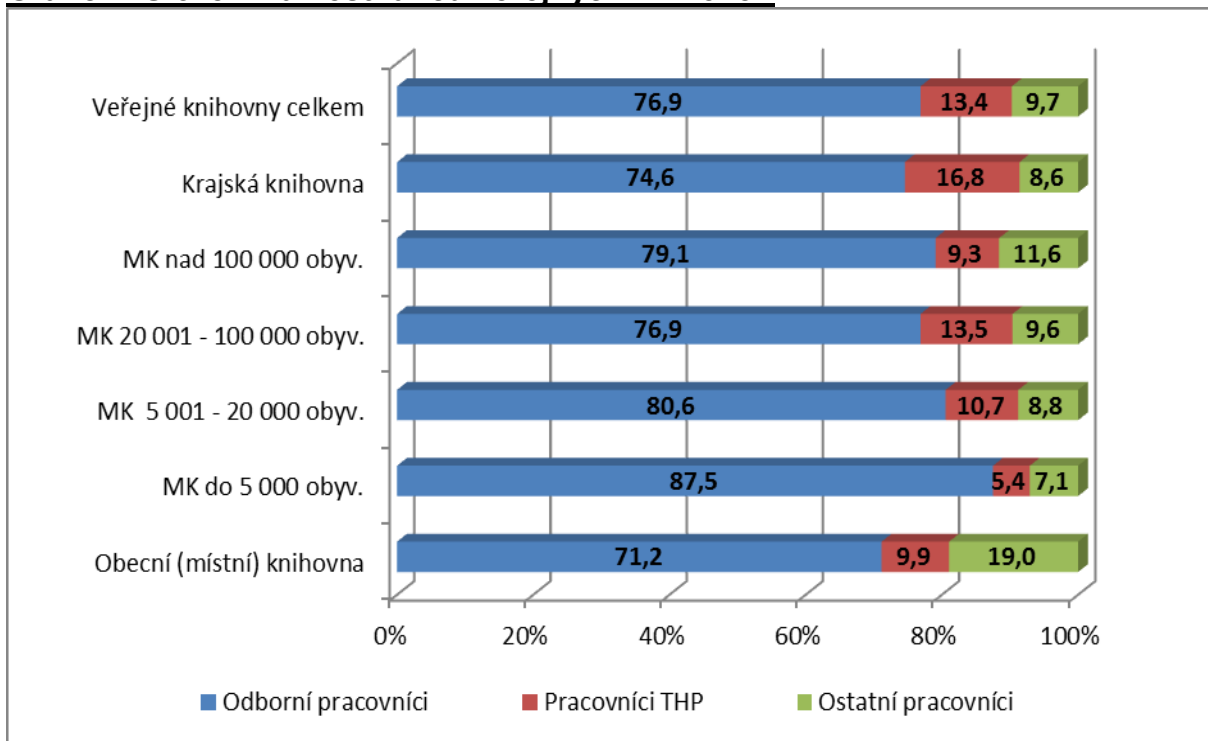
GRAFY

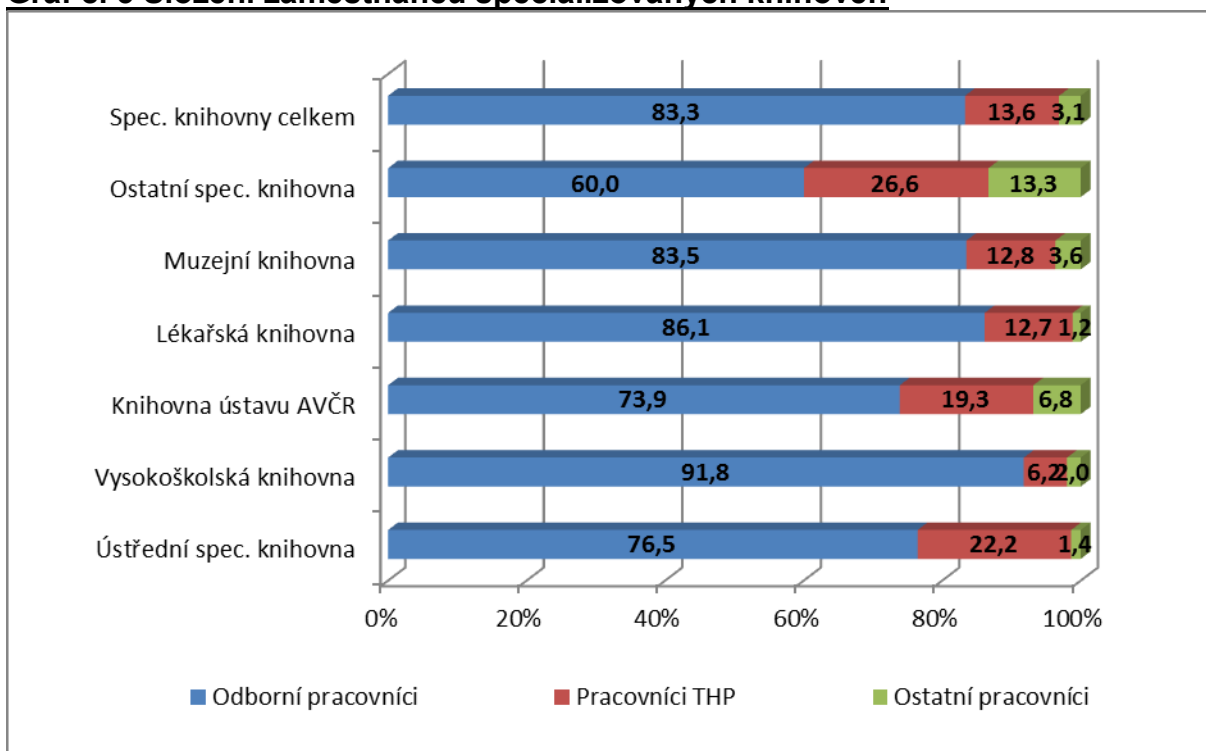
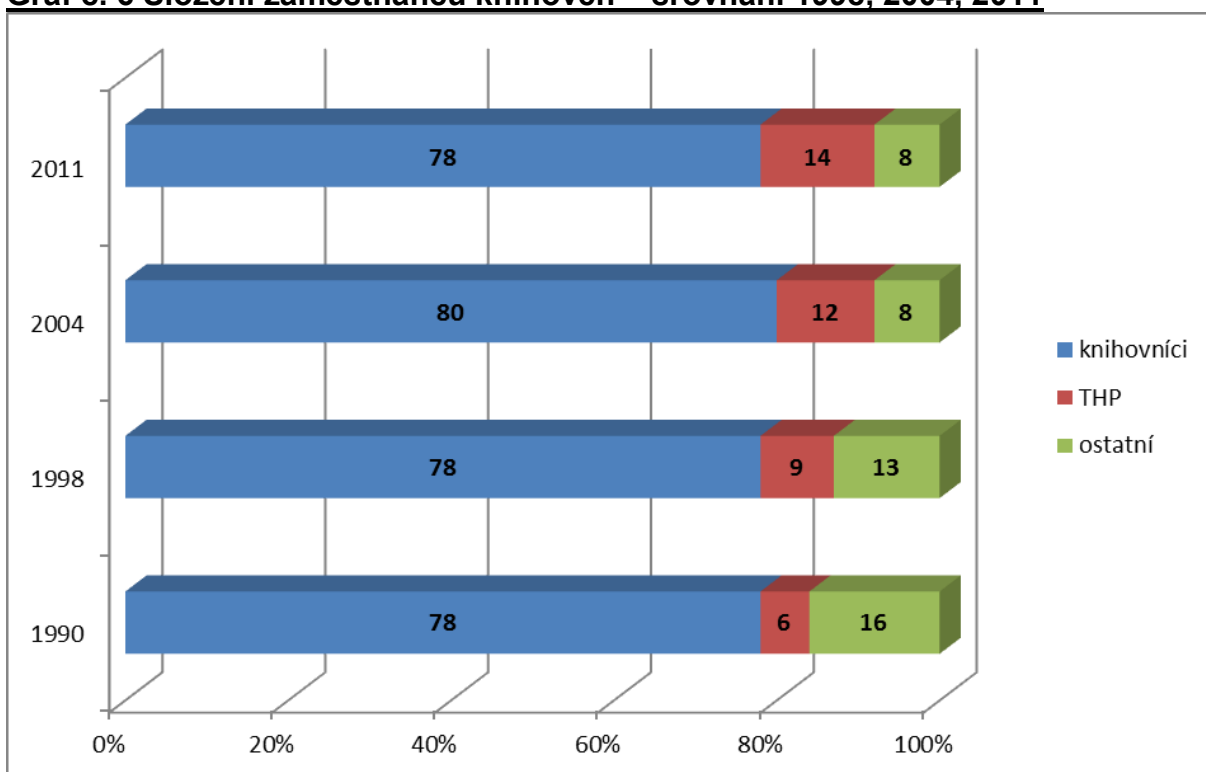
Obsah		
Číslo grafu	Název grafu	str.
Graf č. 1	Knihovny zúčastněné v průzkumu 2011	66
Graf č. 2	Veřejné knihovny zúčastněné v průzkumu 2011	66
Graf č. 3	Specializované knihovny zúčastněné v průzkumu 2011	67
Graf č. 4	Složení zaměstnanců veřejných knihoven	67
Graf č. 5	Složení zaměstnanců specializovaných knihoven	68
Graf č. 6	Složení zaměstnanců knihoven – srovnání 1998, 2004, 2011	68
Graf č. 7	Věková struktura odborných pracovníků knihoven	69
Graf č. 8	Věková struktura odbor. pracovníků – srovnání veřejné a specializované knihovny	69
Graf č. 9	Věkové složení knihovníků – srovnání 1998, 2004 a 2011	70
Graf č. 10	Struktura odborných pracovníků knihoven podle věku a pohlaví	70
Graf č. 11	Struktura odborných pracovníků knihoven podle pohlaví	71
Graf č. 12	Struktura odborných pracovníků knihoven podle pohlaví – srovnání 1998, 2004 a 2011	71
Graf č. 13	Struktura odborných pracovníků knihoven dle dosaženého vzdělání – srovnání 1998, 2004 a 2011	72
Graf č. 14	Struktura knihovníků dle dosaženého vzdělání – srovnání spec./veř. knihovny	72
Graf č. 15	Struktura knihovníků podle dosaženého vzdělání	73
Graf č. 16	Počet pracovníků zaměstnaných v knihovnách více než 10 let – srovnání 1998, 2004 a 2011	73
Graf č. 17	Struktura pracovníků zaměstnaných v knihovnách nad 10 let	74
Graf č. 18	Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovně nad 10 let	74
Graf č. 19	Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovnách nad 10 let	75
Graf č. 20	Využívání automatických knihovních systémů – veřejné knihovny	76
Graf č. 21	Využívání automatizovaných knihovních systémů – specializované knihovny	76
Graf č. 22	Využívání textových editorů – veřejné knihovny	77
Graf č. 23	Využívání textových editorů – specializované knihovny	77
Graf č. 24	Využívání tabulkových procesorů – veřejné knihovny	78
Graf č. 25	Využívání tabulkových procesorů – specializované knihovny	78
Graf č. 26	Využití grafických editorů – veřejné knihovny	79
Graf č. 27	Využití grafických editorů – specializované knihovny	79
Graf č. 28	Využití prezentačních programů – veřejné knihovny	80
Graf č. 29	Využití prezentačních programů – specializované knihovny	80
Graf č. 30	Využití programů pro tvorbu databází – veřejné knihovny	81
Graf č. 31	Využití programů pro tvorbu databází – specializované knihovny	81
Graf č. 32	Tvorba webových stránek – veřejné knihovny	82
Graf č. 33	Tvorba webových stránek – specializované knihovny	82
Graf č. 34	Využití rešerší – veřejné knihovny	83

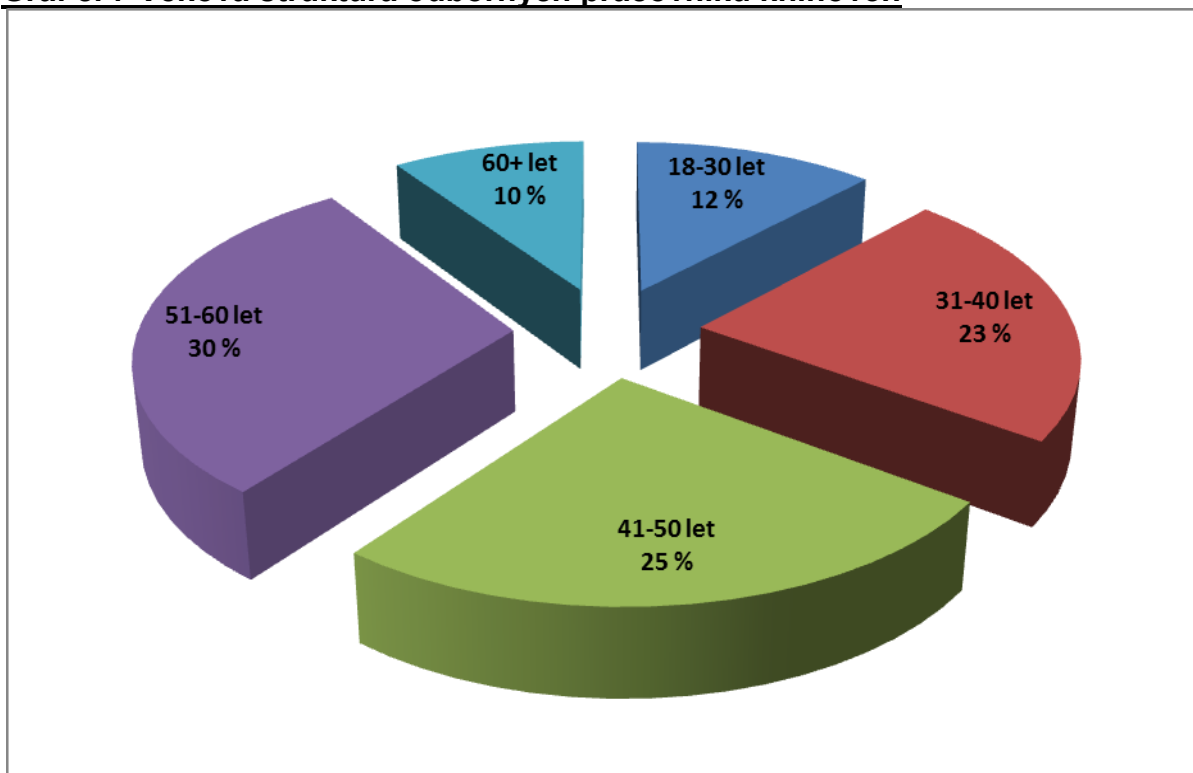
Graf č. 35	Využití rešerší – specializované knihovny	83
Graf č. 36	Získávání kvalifikace – veřejné knihovny	84
Graf č. 37	Získávání kvalifikace – specializované knihovny	84
Graf č. 38	Způsoby získávání kvalifikace ve veř. knihovnách – srovnání 2004 a 2011	85
Graf č. 39	Způsoby získávání kvalifikace ve spec. knihovnách – srovnání 2004 a 2011	85
Graf č. 40	Problémy při využívání vzdělávacích aktivit – veřejné knihovny	86
Graf č. 41	Problémy při využívání vzdělávacích aktivit – specializ. knihovny	86
Graf č. 42	Jazyková úroveň pracovníků veřejných knihoven	87
Graf č. 43	Jazyková úroveň pracovníků veř. knihoven – srovnání 1998, 2004 a 2011	87
Graf č. 44	Jazyková úroveň pracovníků specializovaných knihoven	88
Graf č. 45	Jazyková úroveň pracovníků spec. knihoven – srovnání 1998, 2004 a 2011	88
Graf č. 46	Procento knihovníků ovládajících jazyky	89
Graf č. 47	Počet pracovníků veř. knihoven ovládajících jazyky – srovnání 2004 a 2011	89
Graf č. 48	Počet pracovníků spec. knihoven ovládajících jazyky – srovnání 2004 a 2011	90
Graf č. 49	Podpora knihoven, zřizovatelů při rozšiřování kvalifikace zaměstnanců	90
Graf č. 50	Průměrný počet hodin vzdělávání, které absolvoval odborný pracovník knihovny za rok	91
Graf č. 51	Průměrný počet hodin vzdělávání na pracovníka podle jednotlivých typů knihoven	91
Graf č. 52	Priority dalšího vzdělávání knihovníků v oblasti základních knihovnických činností	92
Graf č. 53	Priority dalšího vzdělávání v oblasti managementu	93
Graf č. 54	Priority dalšího vzdělávání v oblasti informačních technologií	93
Graf č. 55	e-Learning - % knihoven, ve kterých prac. absolvovali vzdělávání formou e-learningu	94
Graf č. 56	e-Learning - % knihoven, které e-learning preferují	94
Graf č. 57	Srovnání průměrných platů ČR, knihovníci, ostatní pracovníci za rok 2011	95
Graf č. 58	Přepočtený počet zaměstnanců 2011 – knihovníci	95
Graf č. 59	Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – knihovníci	96
Graf č. 60	Průměrný měsíční celkový plat 2011 – knihovníci	97
Graf č. 61	Počet úvazků 2011 – ostatní pracovníci	98
Graf č. 62	Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – ostatní pracovníci	99
Graf č. 63	Průměrný měsíční celkový plat 2011 – ostatní pracovníci	100
Graf č. 64	Počet úvazků 2011 – úředníci	101
Graf č. 65	Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – úředníci	101
Graf č. 66	Průměrný celkový měsíční plat 2011 - úředníci	102

Graf č. 1 Knihovny zúčastněné v průzkumu 2011**Graf č. 2 Veřejné knihovny zúčastněné v průzkumu 2011**

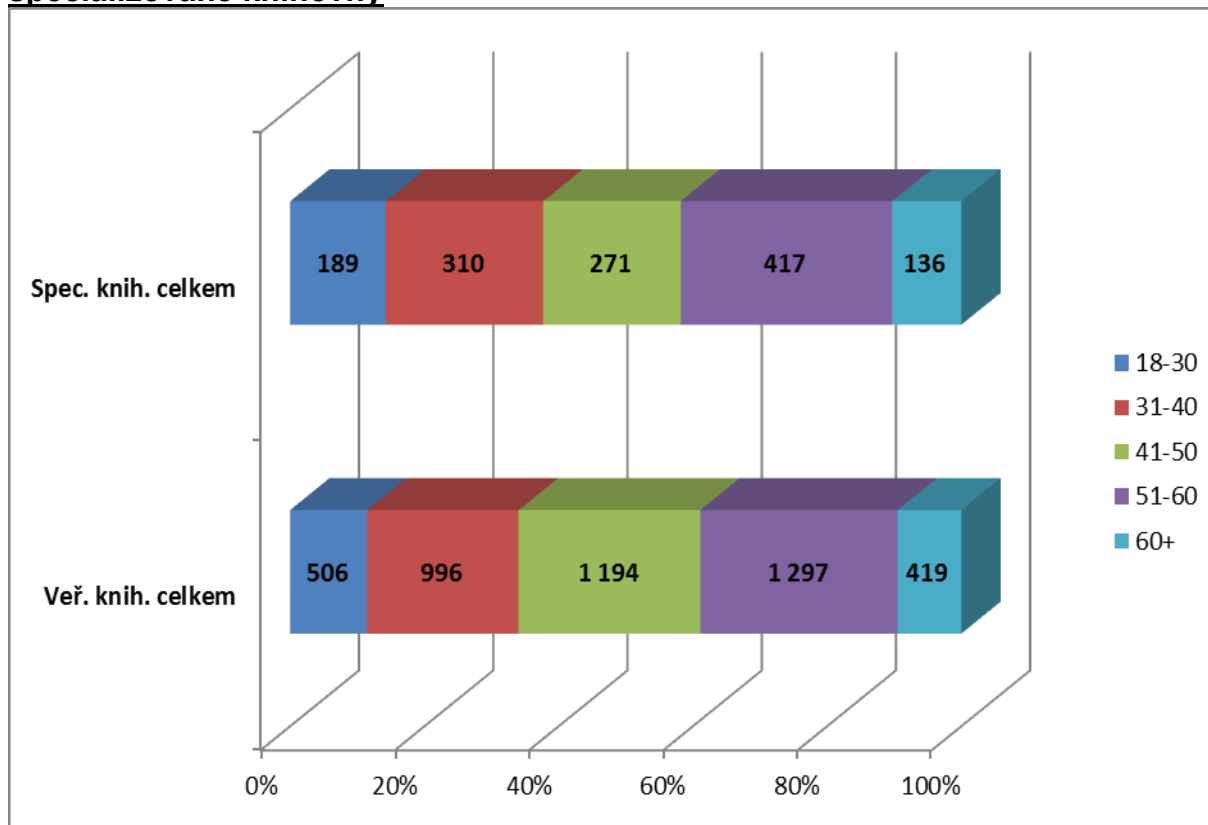
Graf č. 3 Specializované knihovny zúčastněné v průzkumu 2011**Graf č. 4 Složení zaměstnanců veřejných knihoven**

Graf č. 5 Složení zaměstnanců specializovaných knihoven**Graf č. 6 Složení zaměstnanců knihoven – srovnání 1998, 2004, 2011**

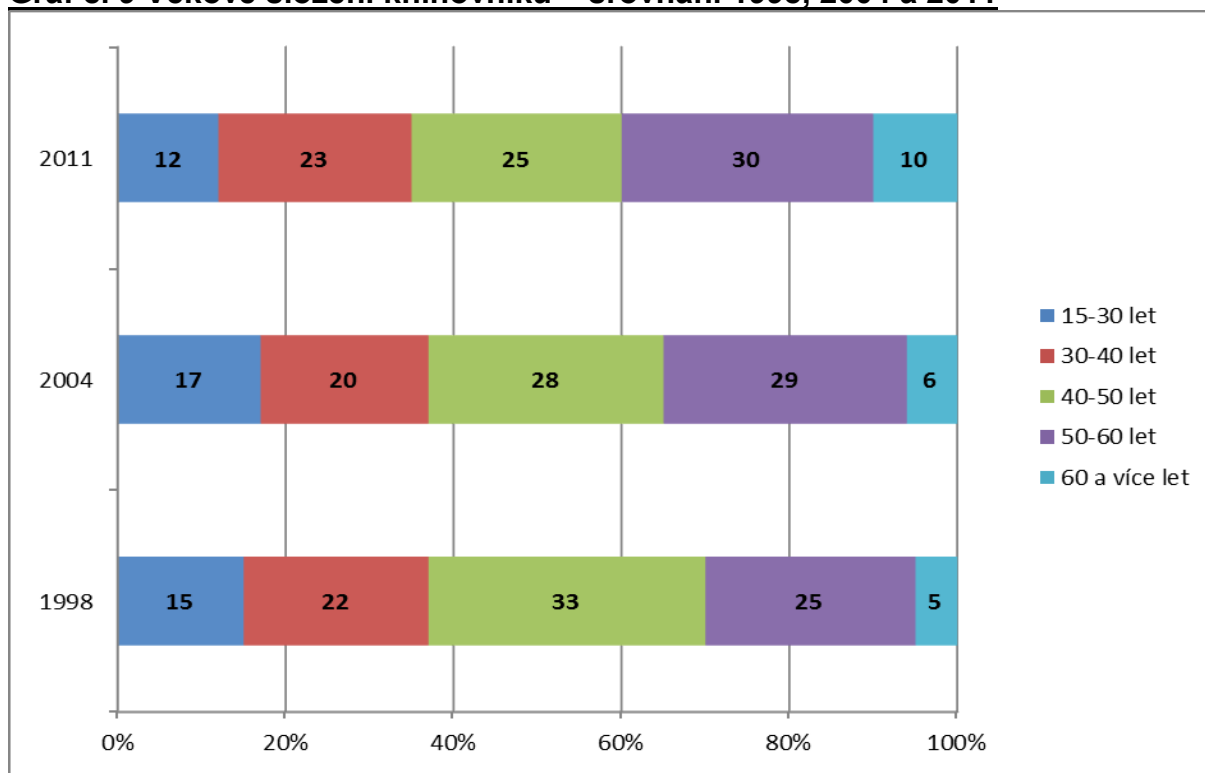
Graf č. 7 Věková struktura odborných pracovníků knihoven

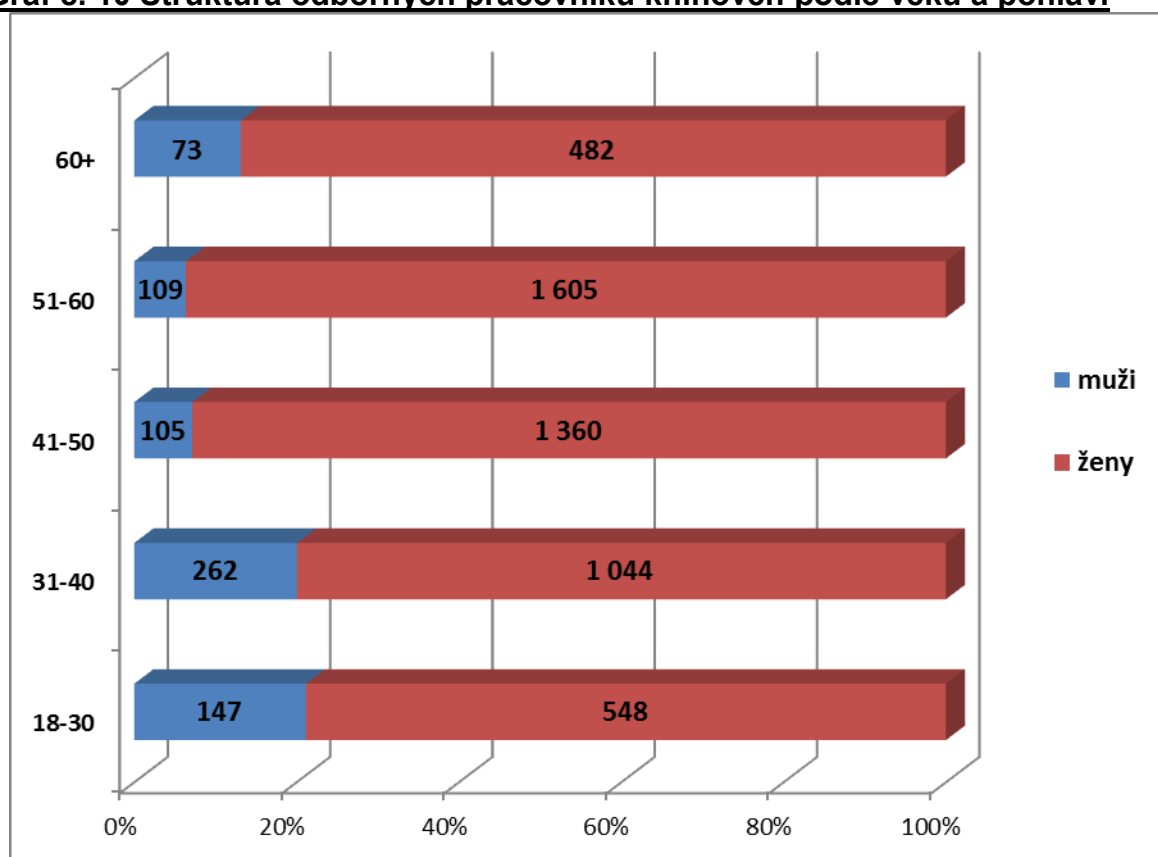
Graf č. 8 Věková struktura odbor. pracovníků – srovnání veřejné a specializované knihovny

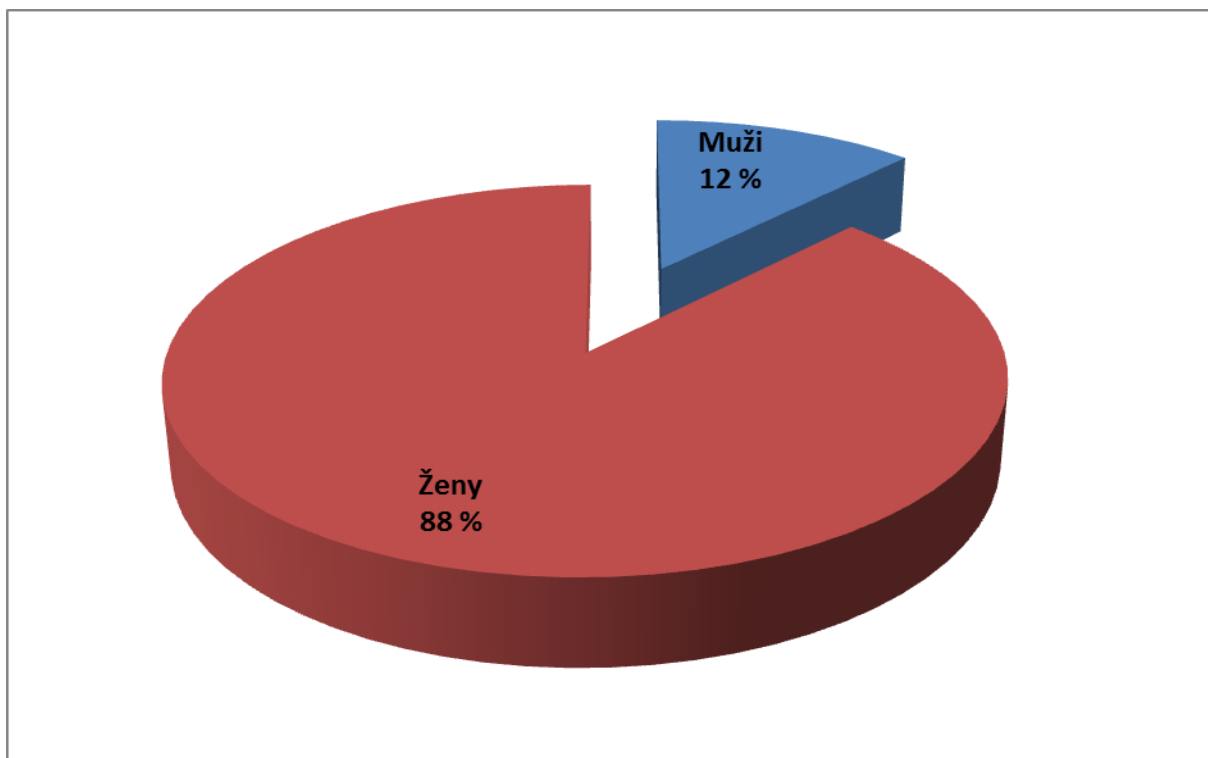
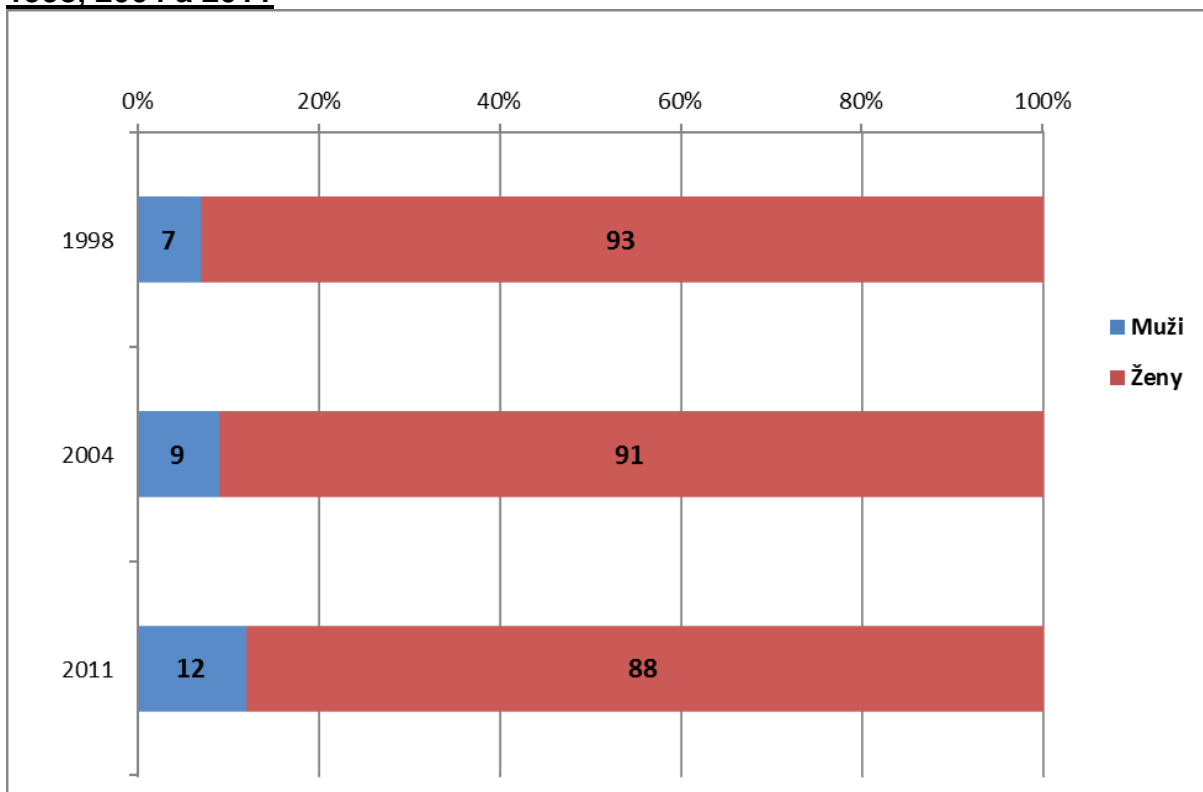

Graf č. 9 Věkové složení knihovníků – srovnání 1998, 2004 a 2011

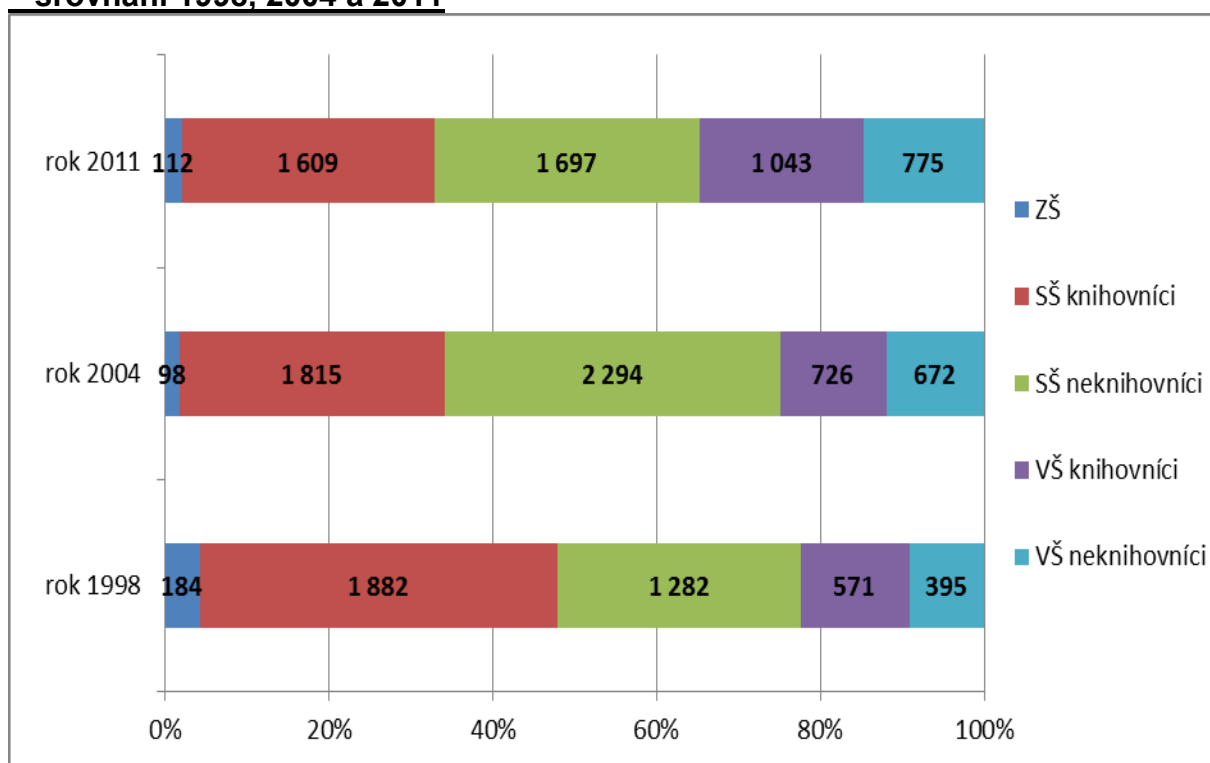

Graf č. 10 Struktura odborných pracovníků knihoven podle věku a pohlaví

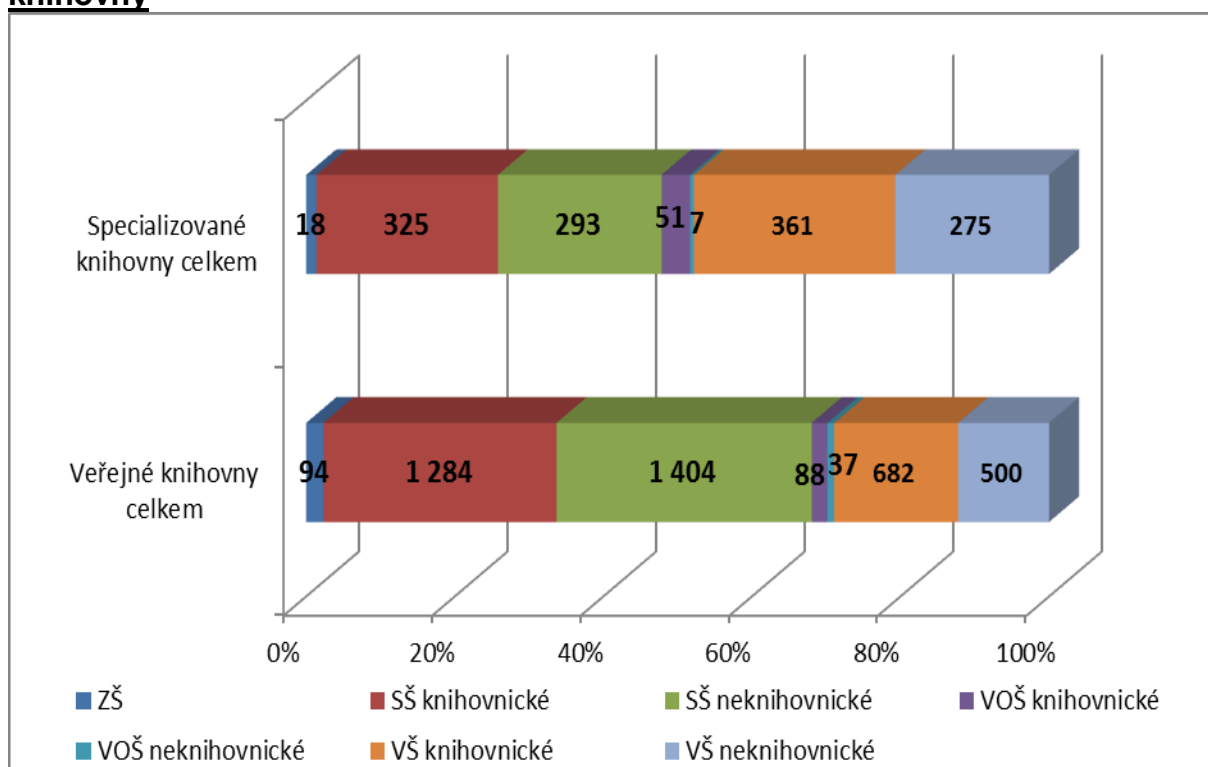

Graf č. 11 Struktura odborných pracovníků knihoven podle pohlaví**Graf č. 12** Struktura odborných pracovníků knihoven podle pohlaví – srovnání 1998, 2004 a 2011

Graf č. 13 Struktura odborných pracovníků knihoven dle dosaženého vzdělání – srovnání 1998, 2004 a 2011

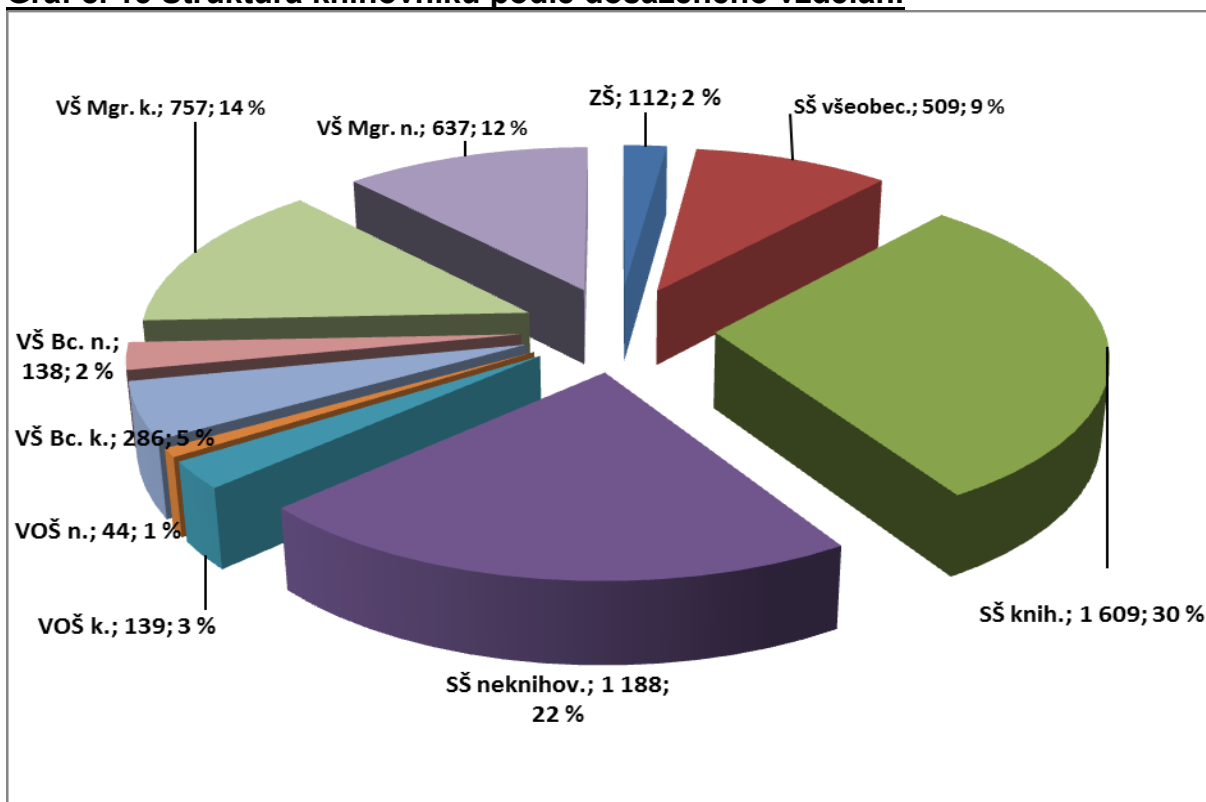

Graf č. 14 Struktura knihovníků dle dosaženého vzdělání – srovnání spec./veř. knihovny

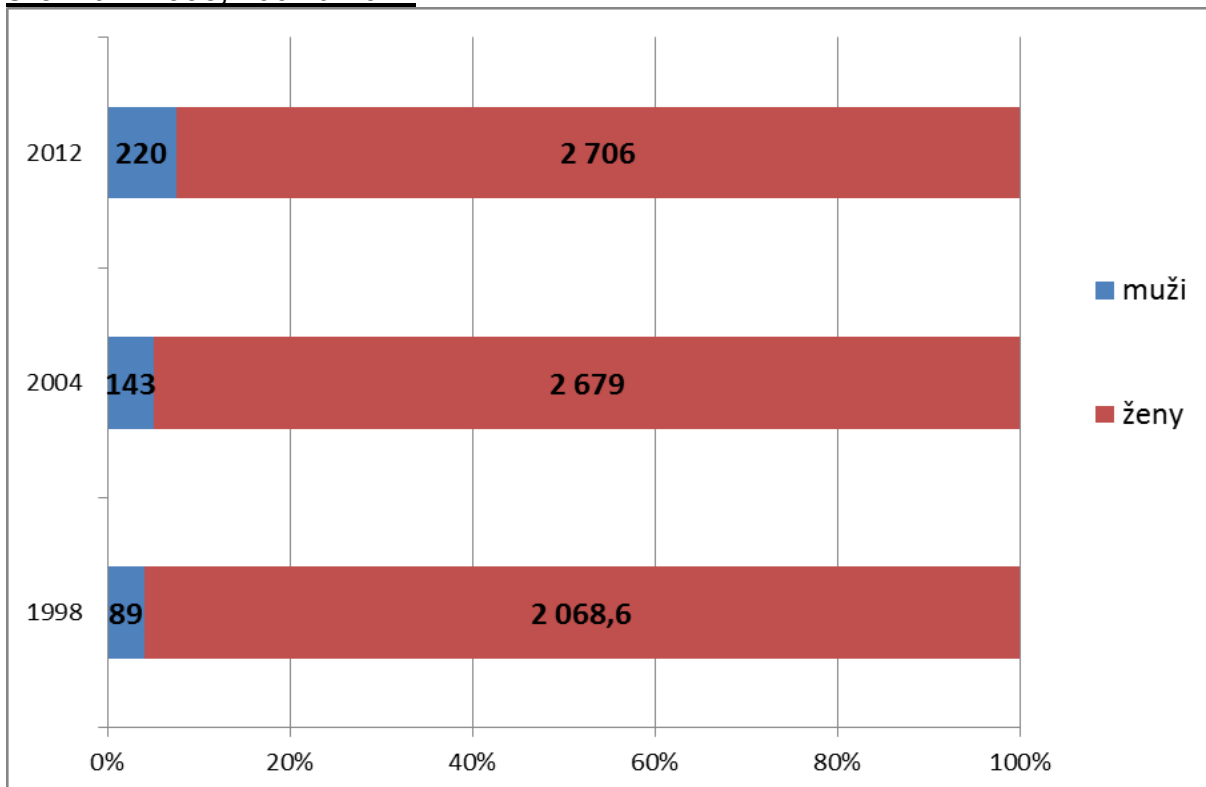

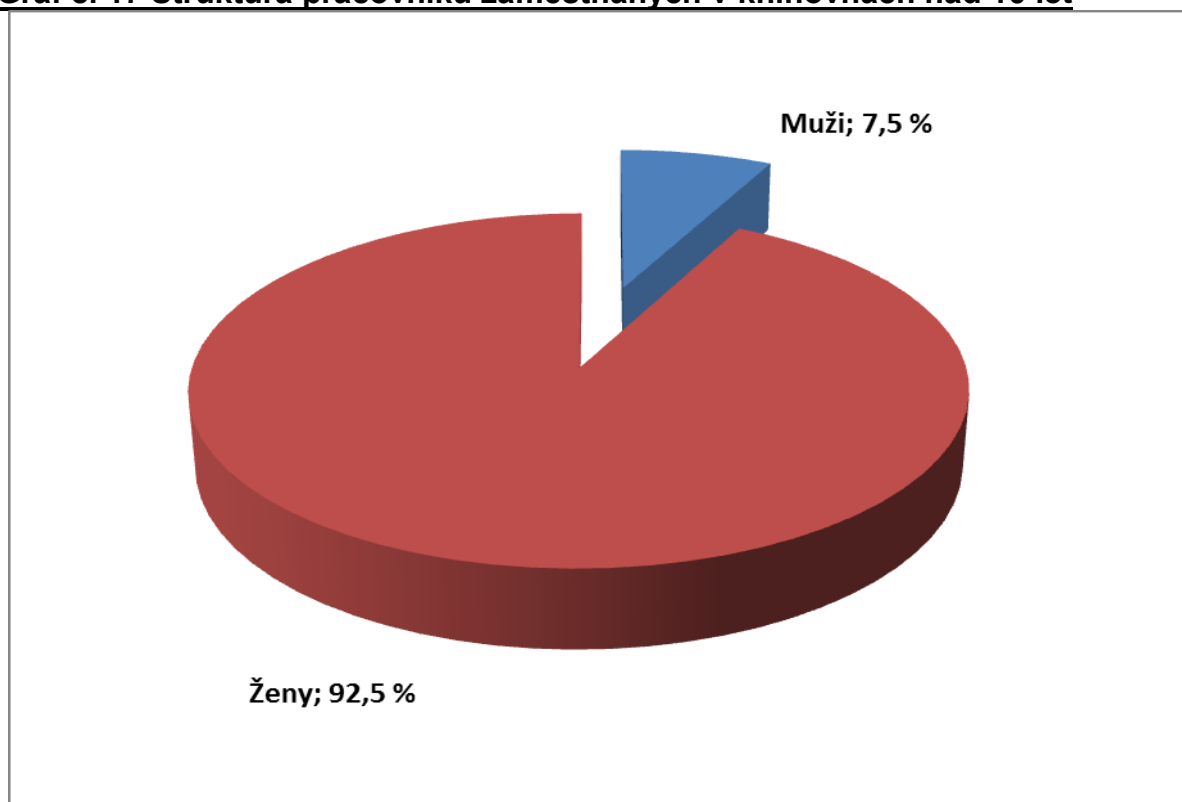
Graf č. 15 Struktura knihovníků podle dosaženého vzdělání

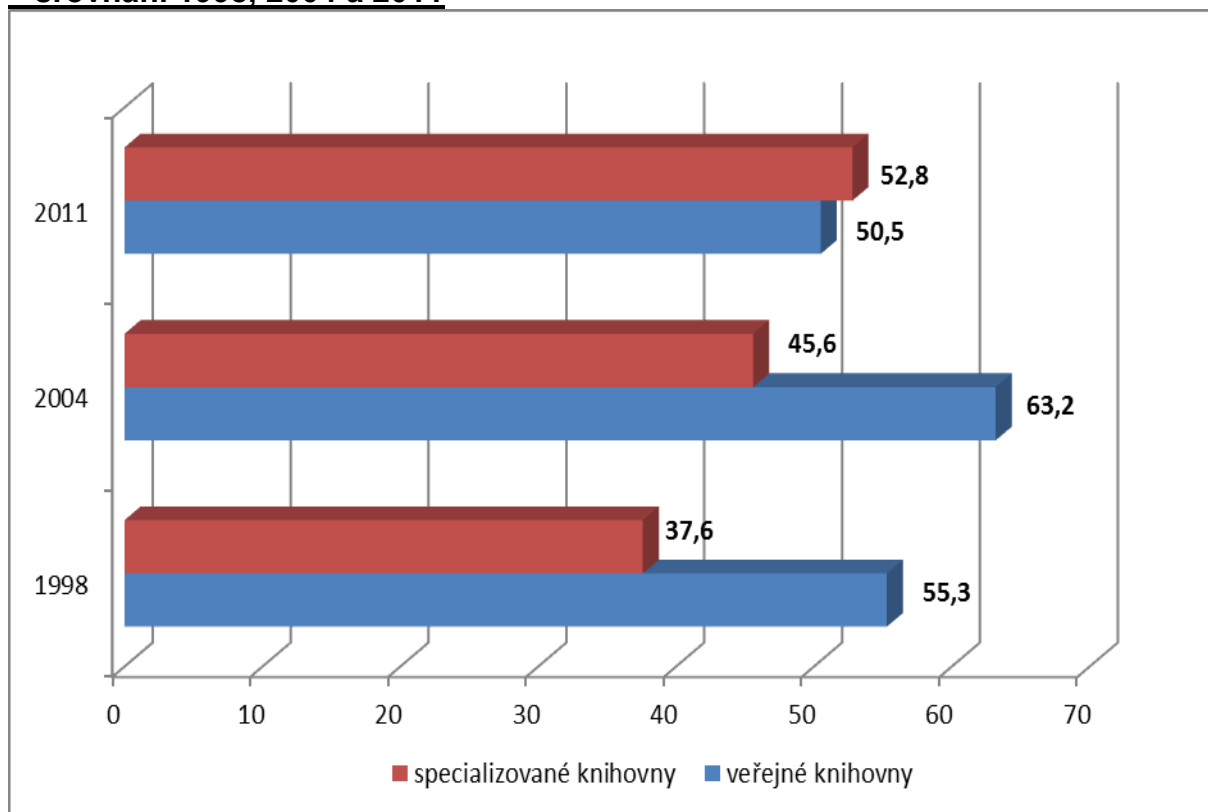
Graf č. 16 Počet pracovníků zaměstnaných v knihovnách více než 10 let – srovnání 1998, 2004 a 2011

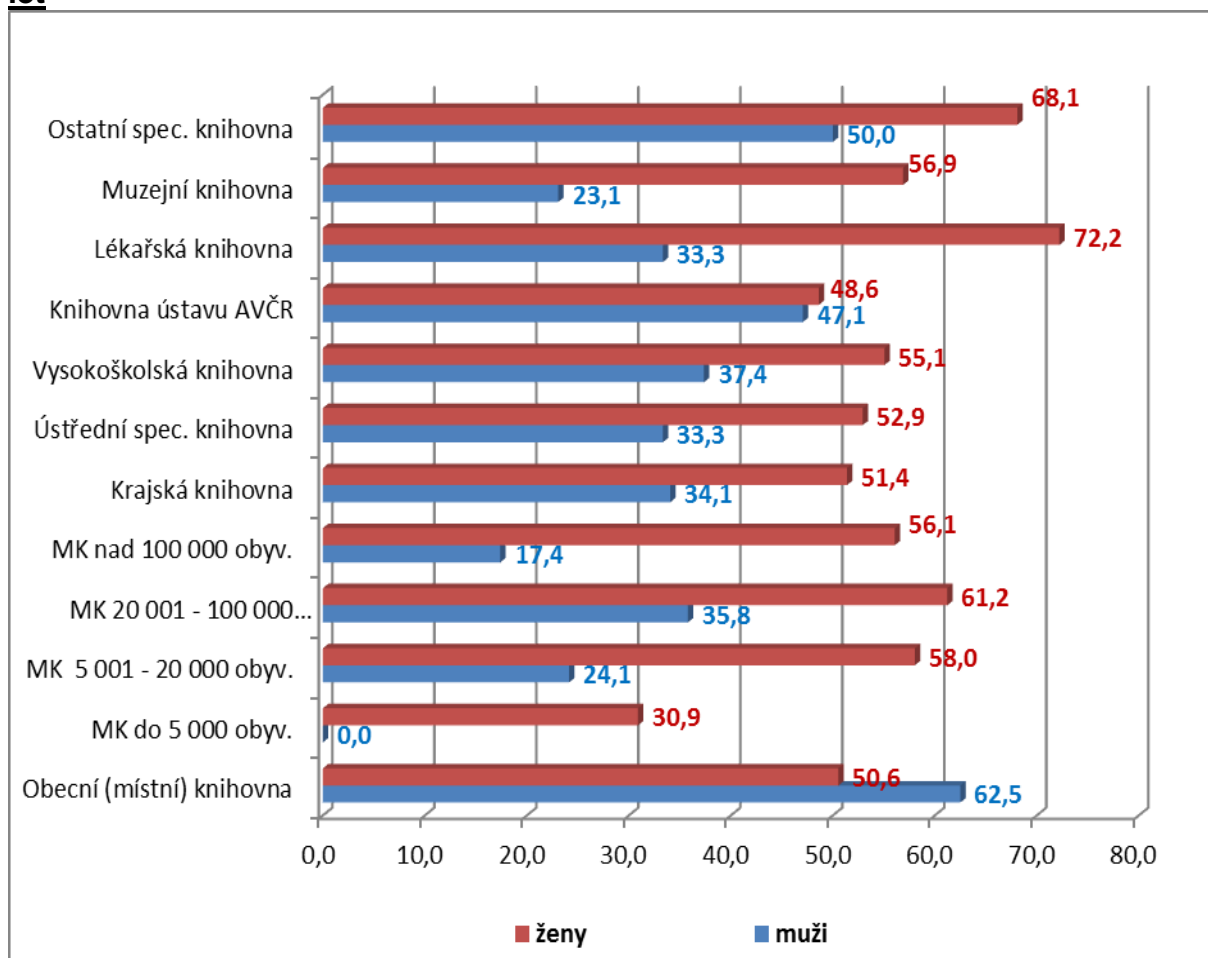
Graf č. 17 Struktura pracovníků zaměstnaných v knihovnách nad 10 let

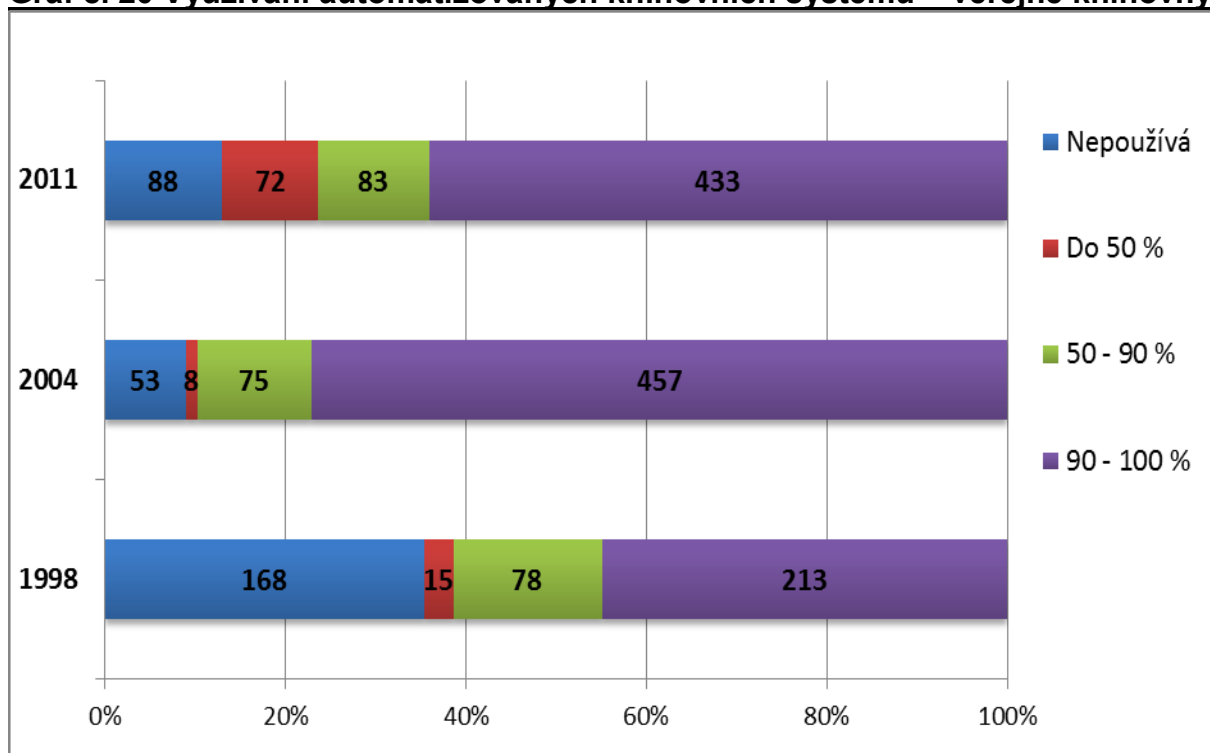
Graf č. 18 Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovně nad 10 let – srovnání 1998, 2004 a 2011

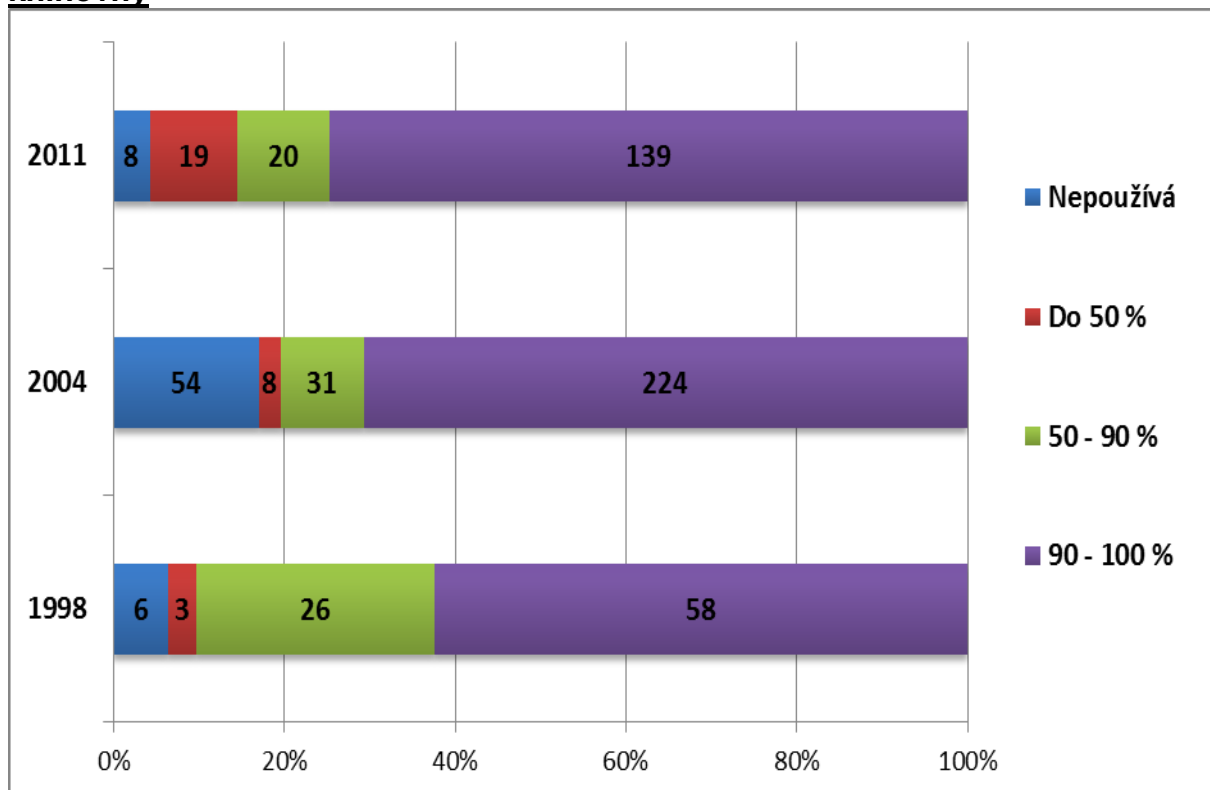
Graf č. 19 Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovnách nad 10 let

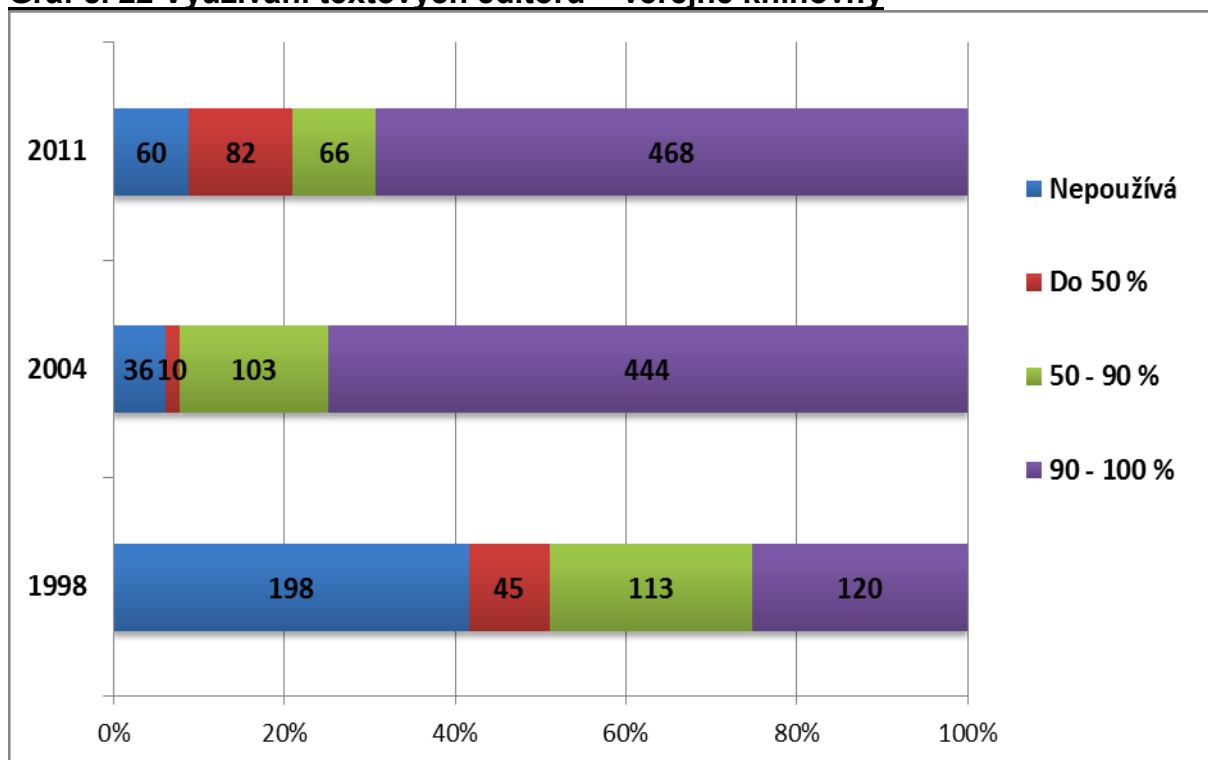
Graf č. 20 Využívání automatizovaných knihovních systémů – veřejné knihovny

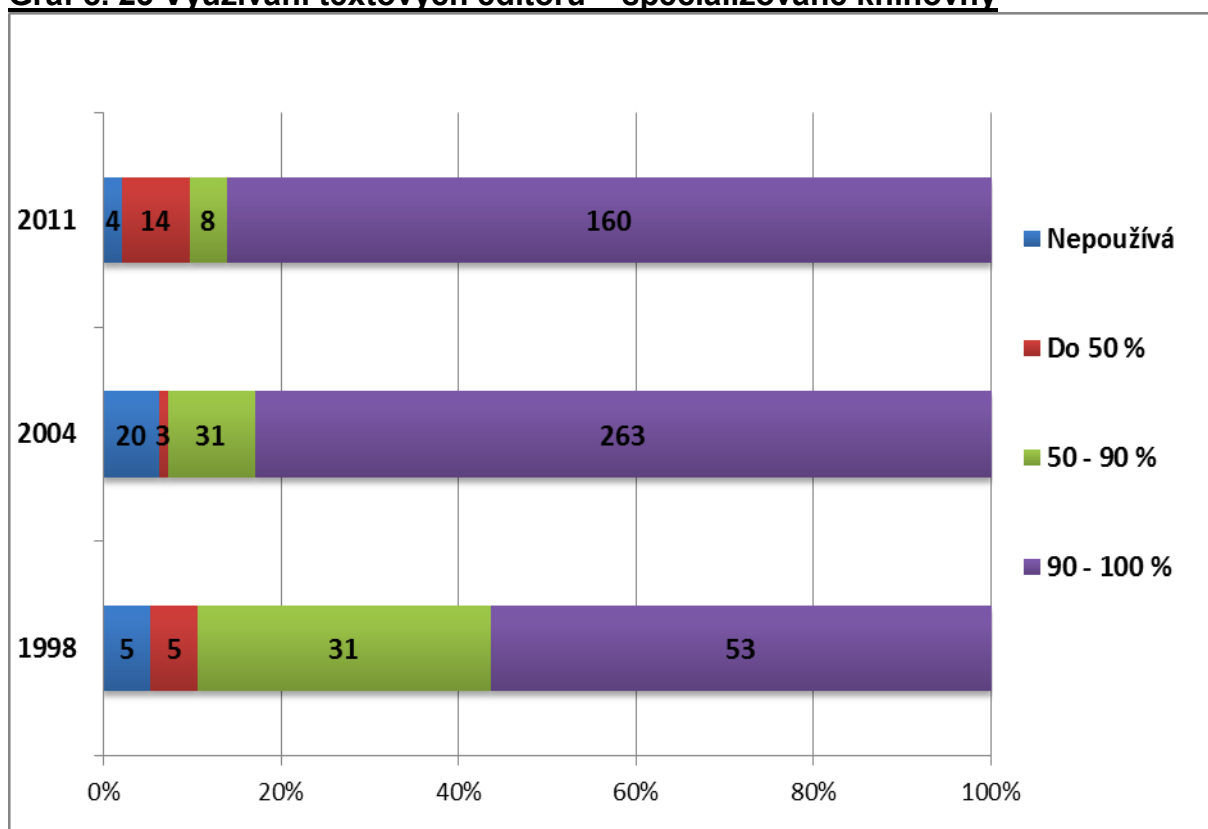
Graf č. 21 Využívání automatizovaných knihovních systémů – specializované knihovny

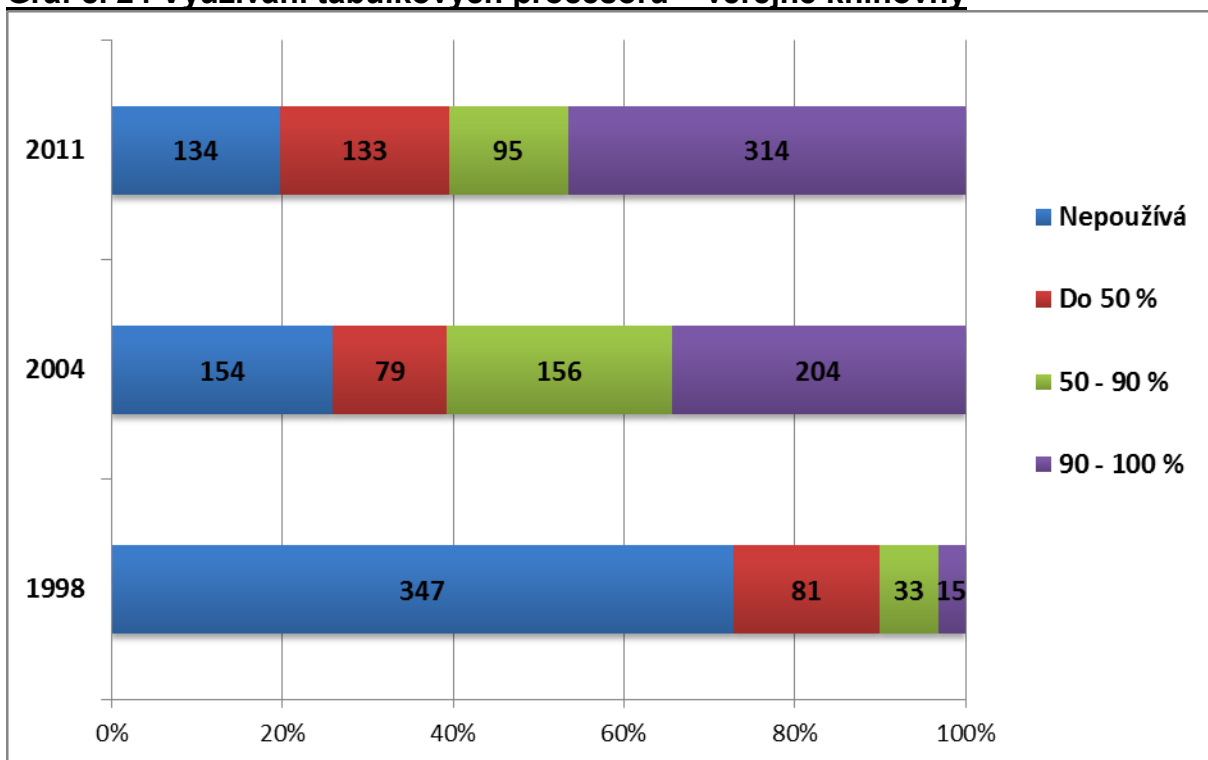
Graf č. 22 Využívání textových editorů – veřejné knihovny

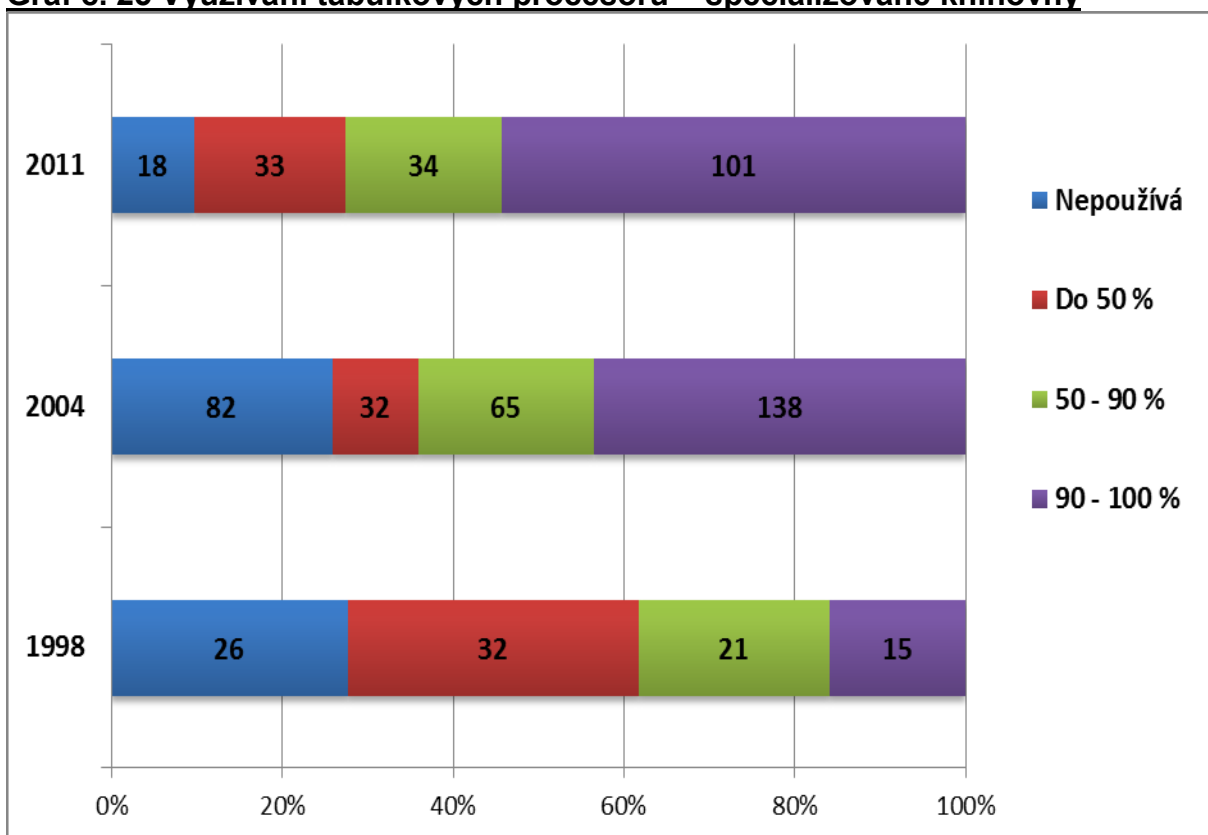
Graf č. 23 Využívání textových editorů – specializované knihovny

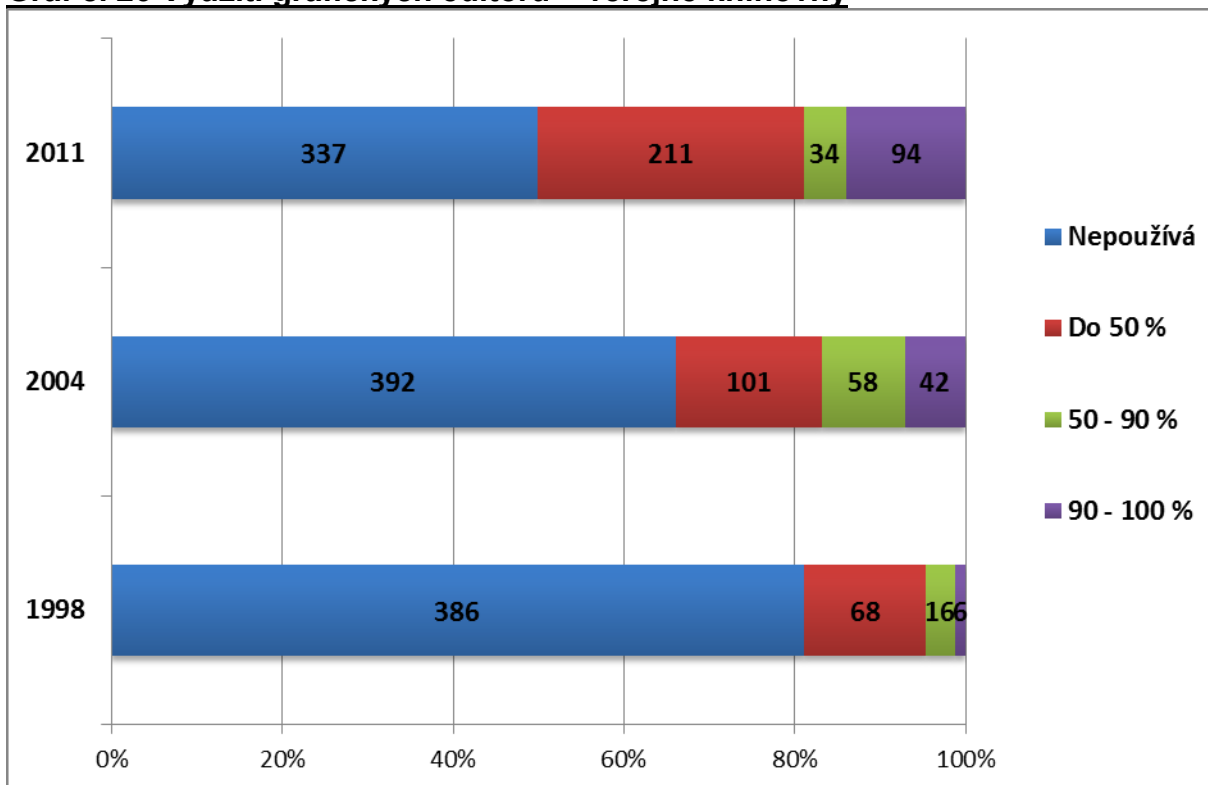
Graf č. 24 Využívání tabulkových procesorů – veřejné knihovny

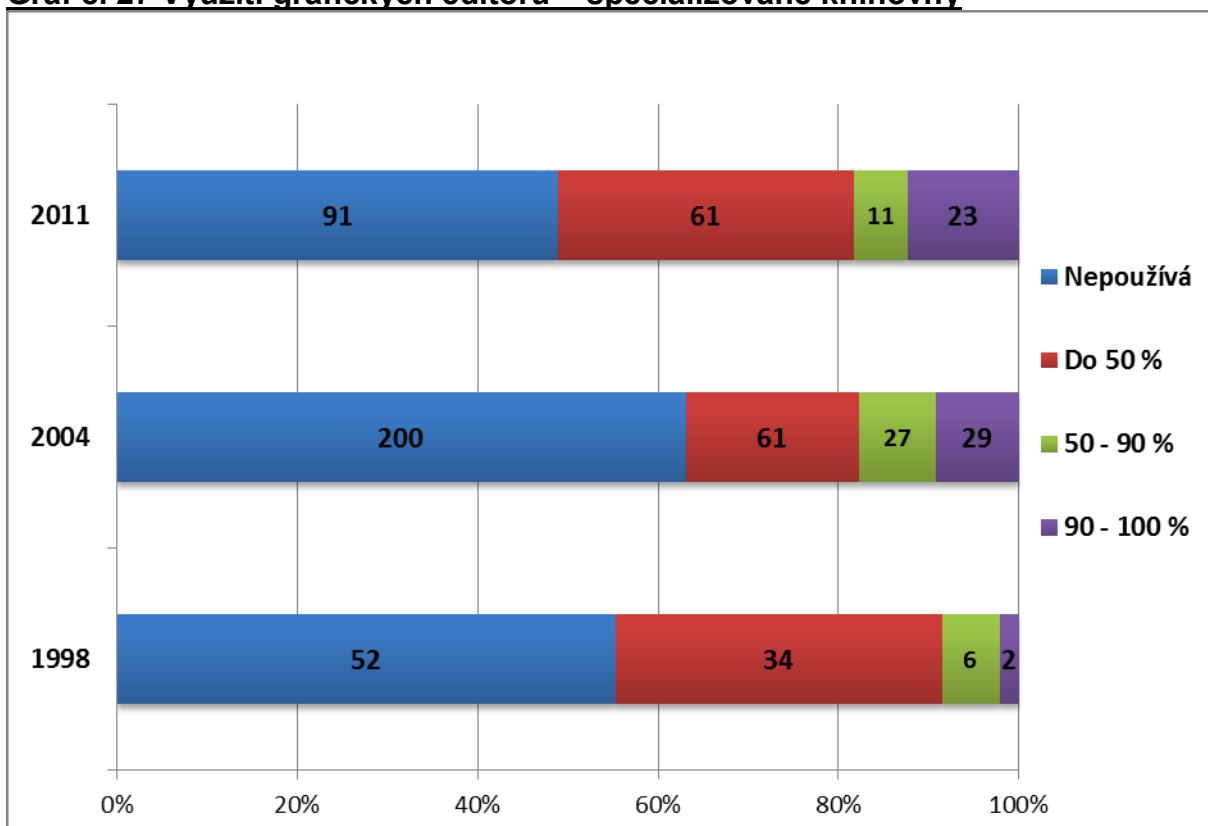
Graf č. 25 Využívání tabulkových procesorů – specializované knihovny

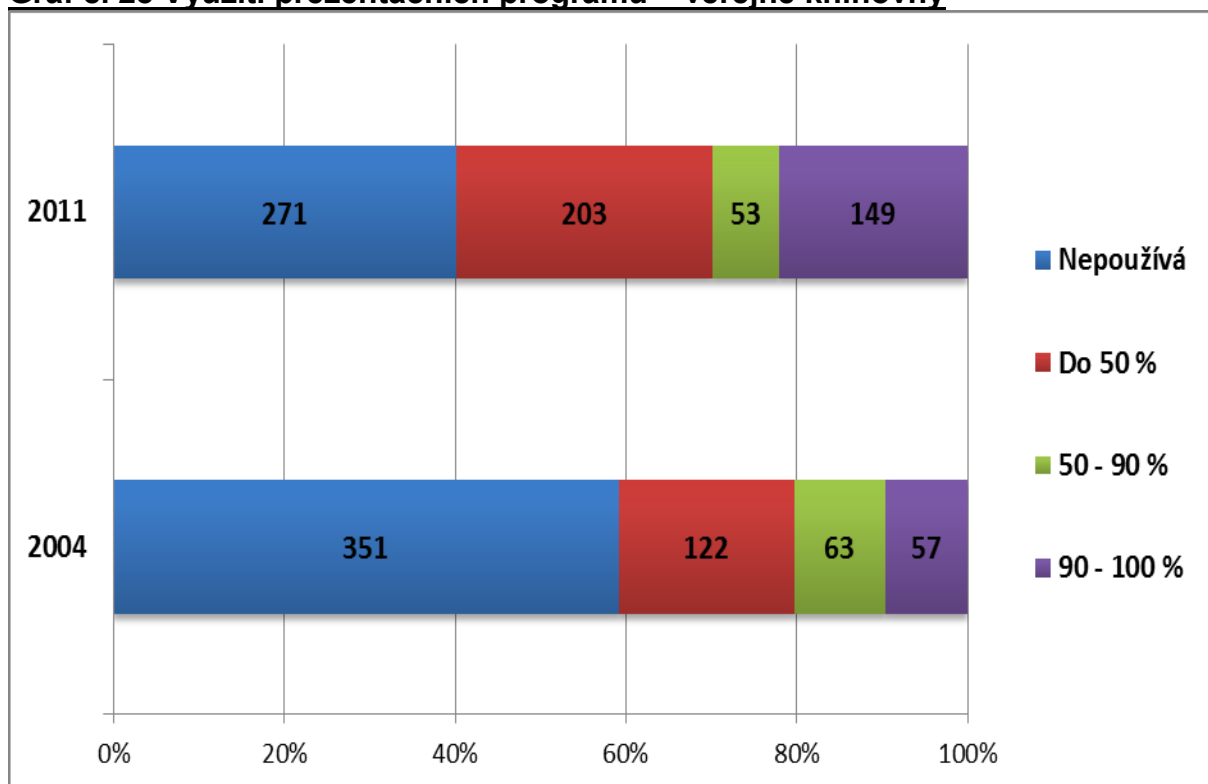
Graf č. 26 Využití grafických editorů – veřejné knihovny

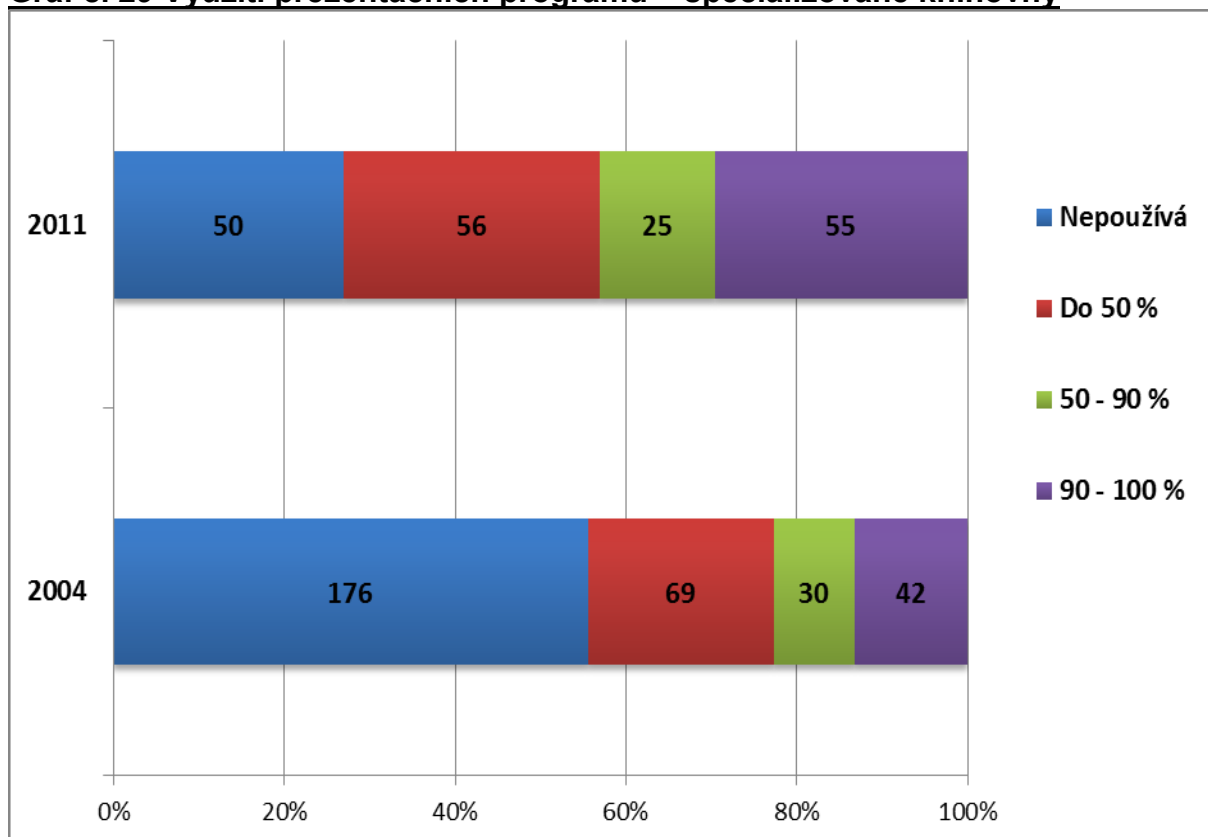
Graf č. 27 Využití grafických editorů – specializované knihovny

Graf č. 28 Využití prezentačních programů – veřejné knihovny

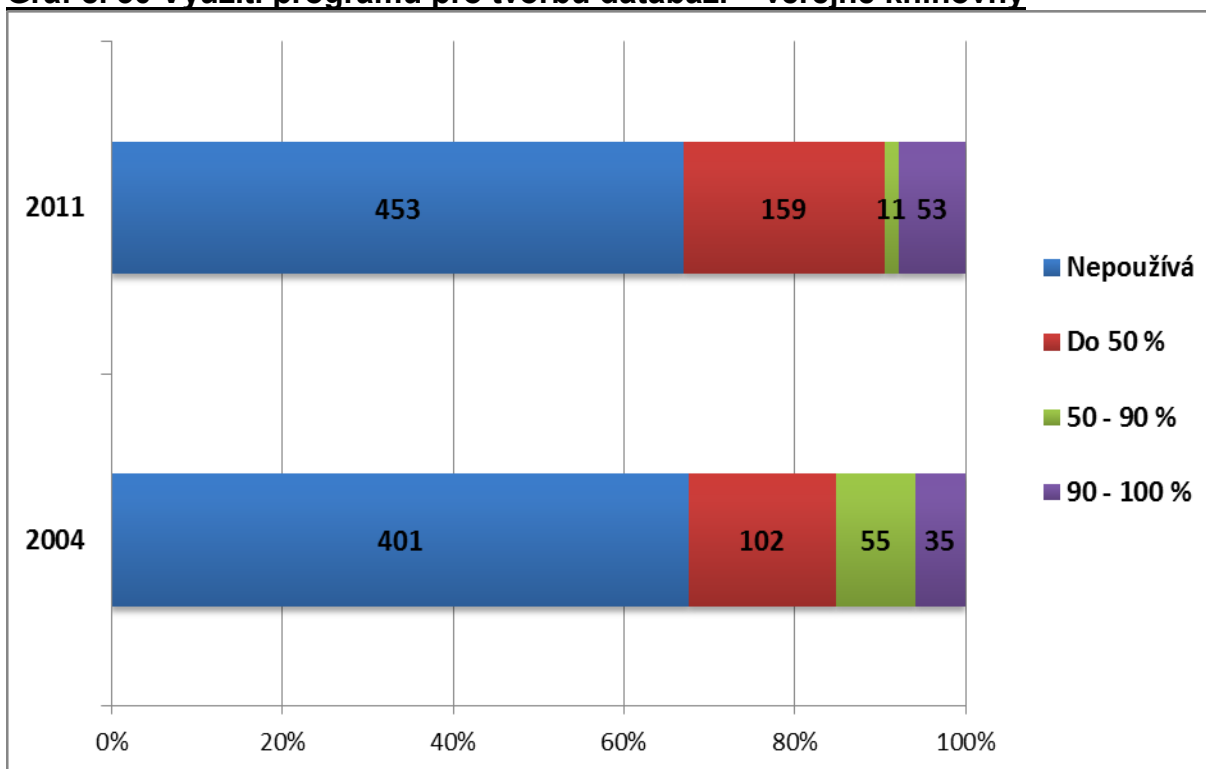

Graf č. 29 Využití prezentačních programů – specializované knihovny

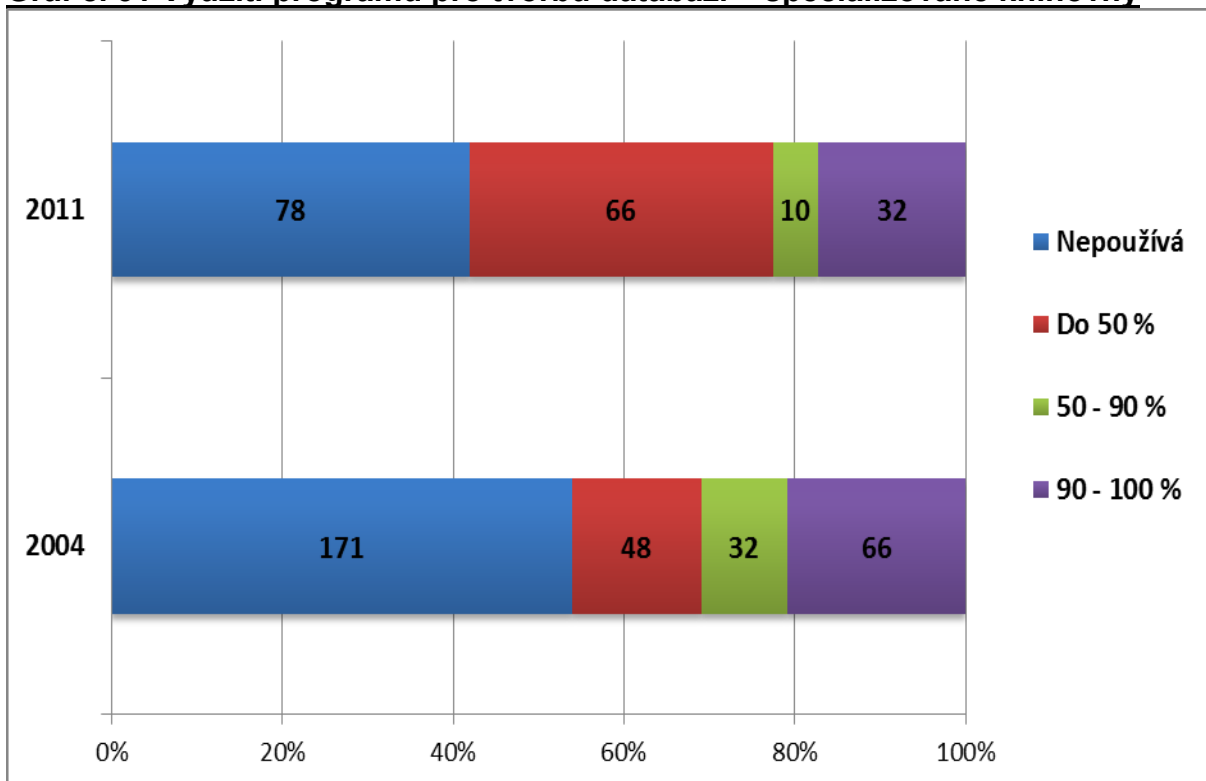

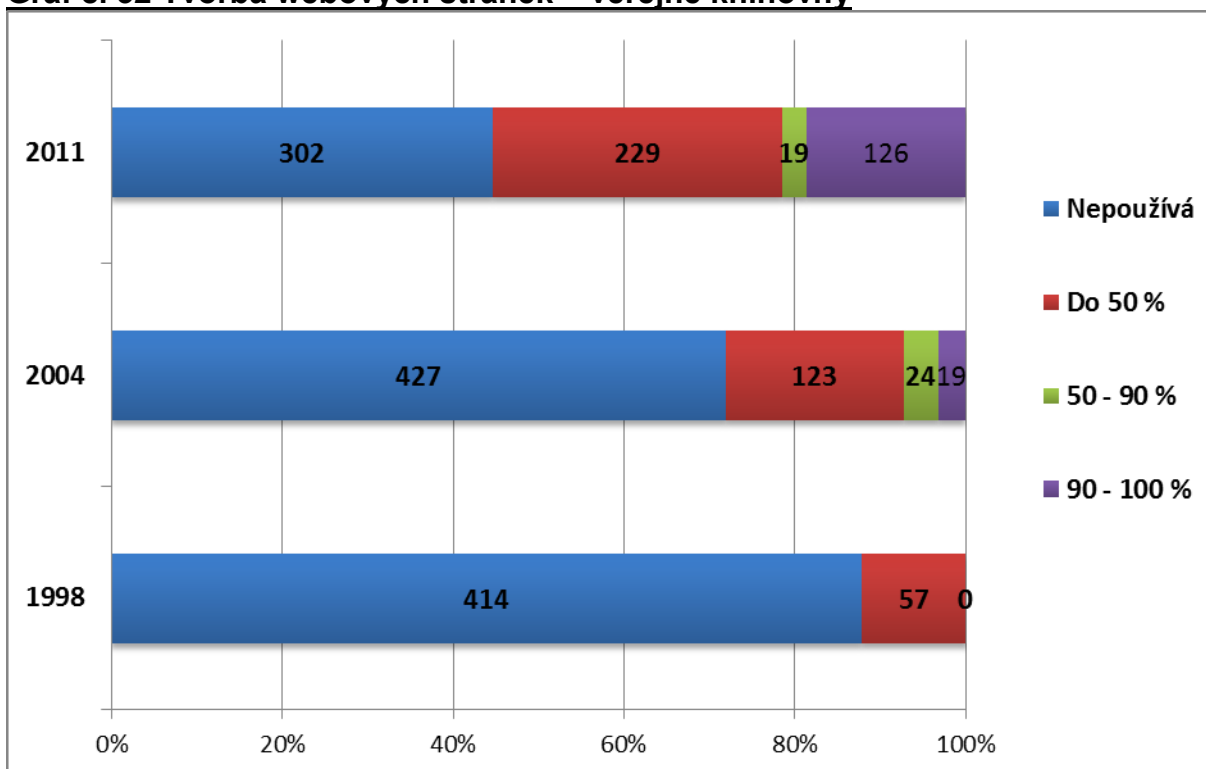
Graf č. 30 Využití programů pro tvorbu databází – veřejné knihovny

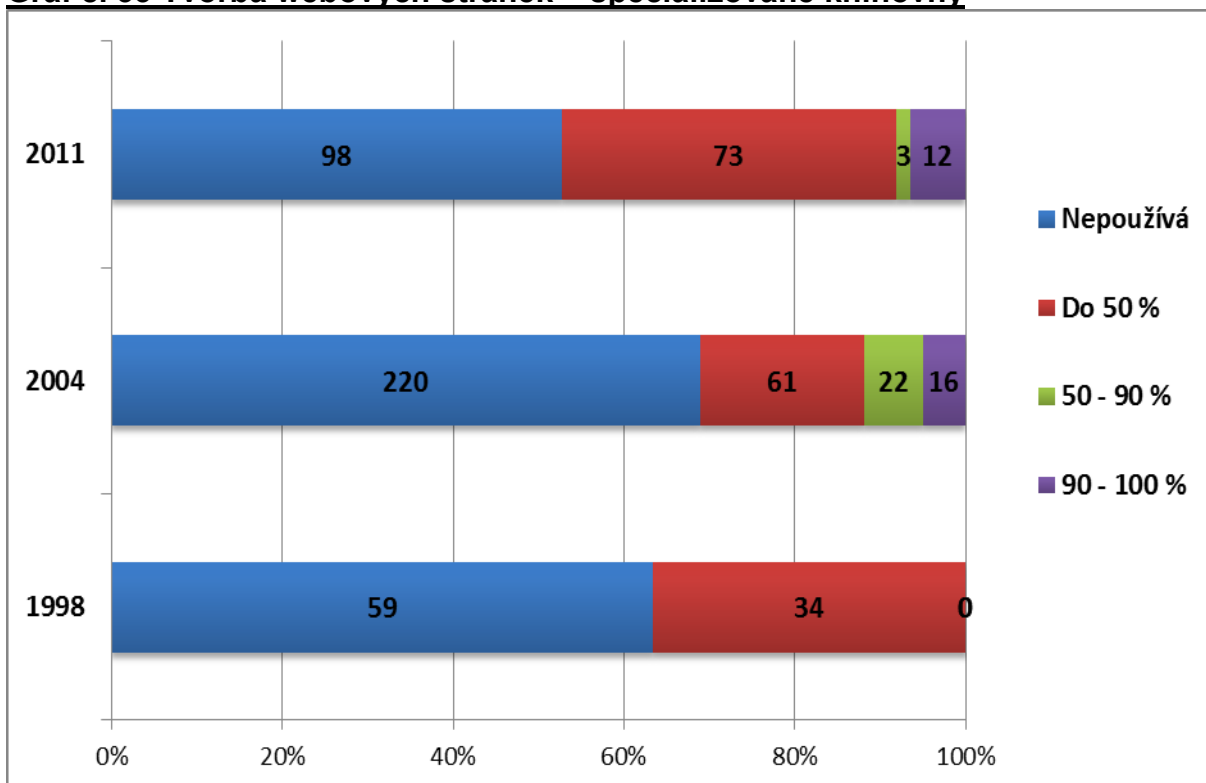
Graf č. 31 Využití programů pro tvorbu databází – specializované knihovny

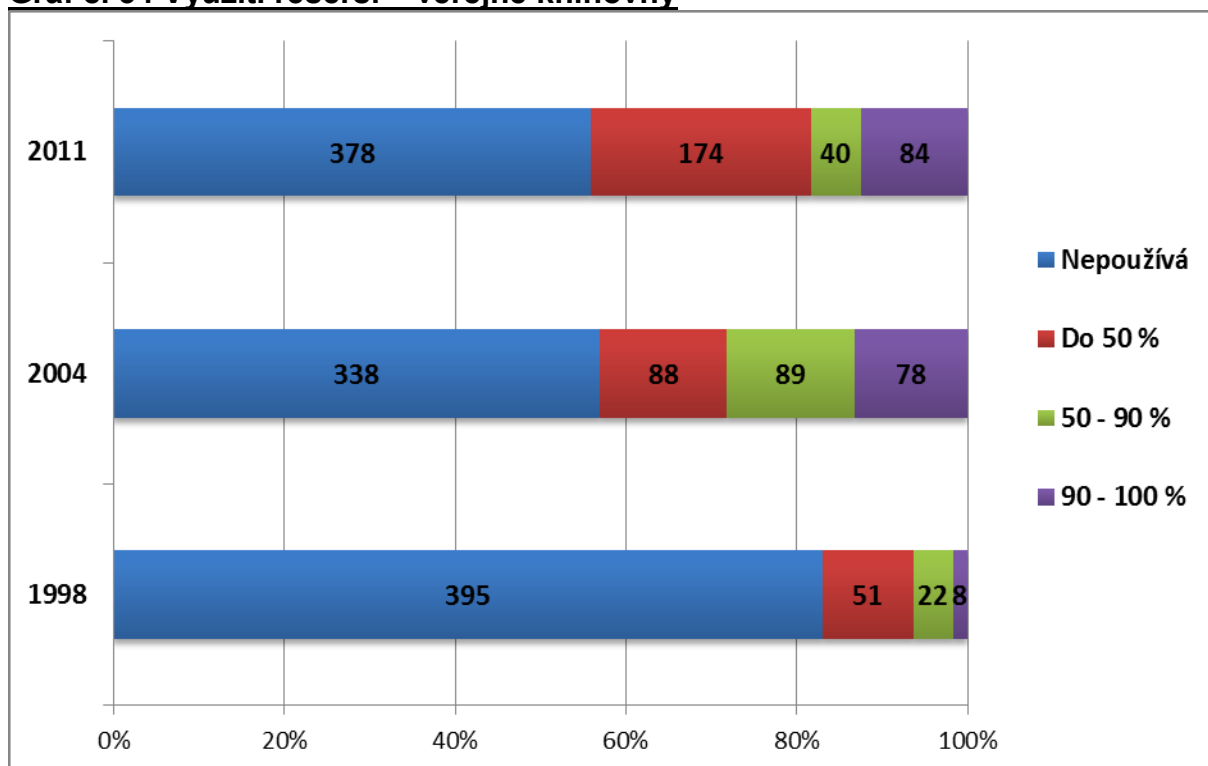
Graf č. 32 Tvorba webových stránek – veřejné knihovny

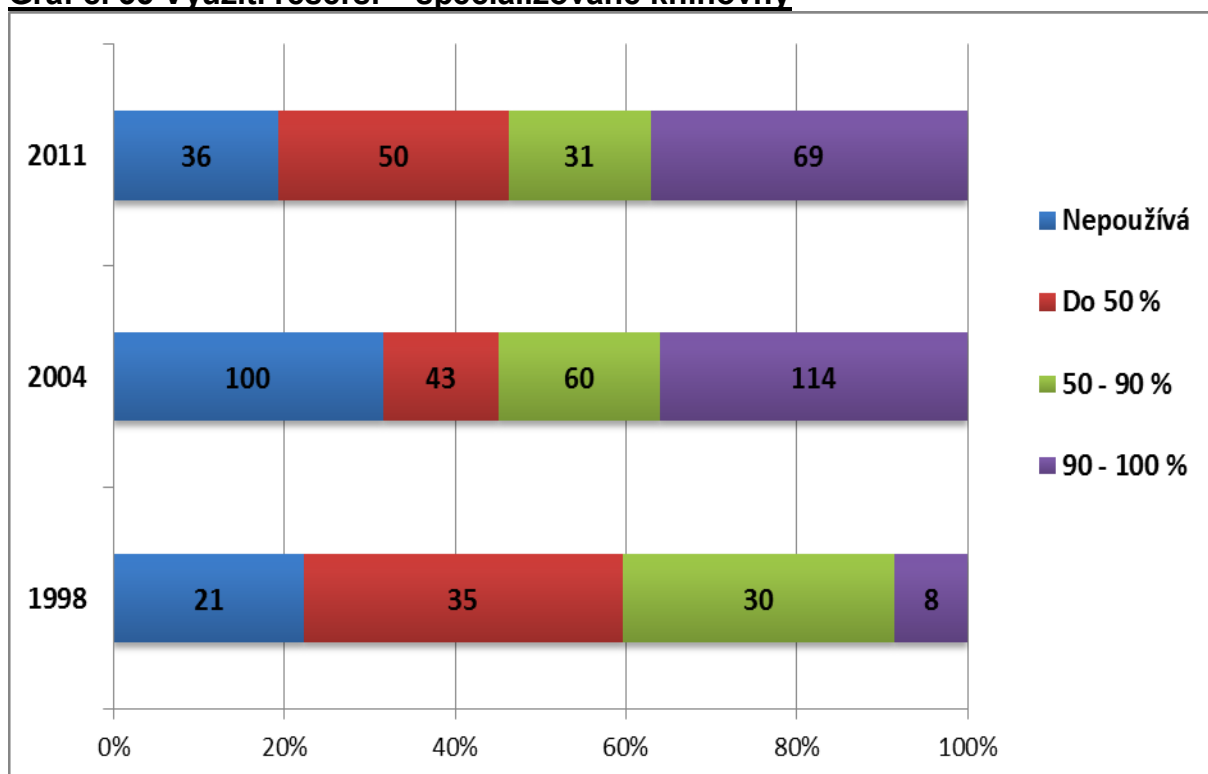
Graf č. 33 Tvorba webových stránek – specializované knihovny

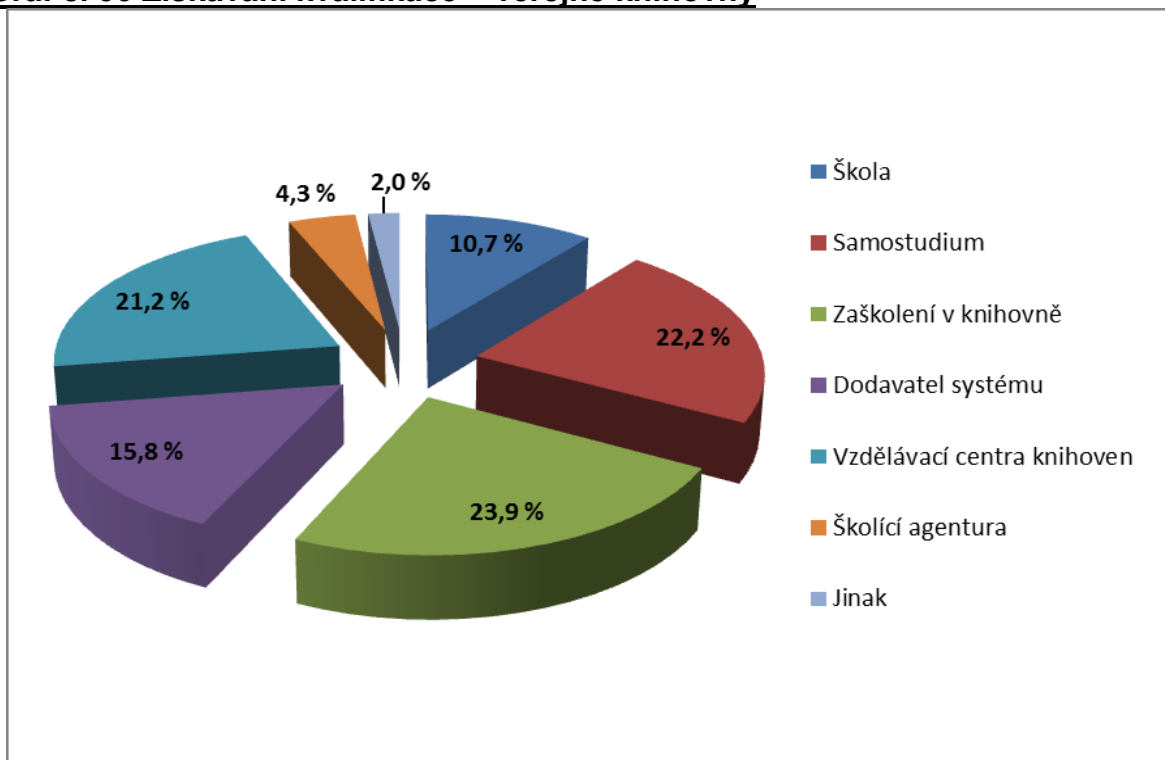
Graf č. 34 Využití rešerší – veřejné knihovny

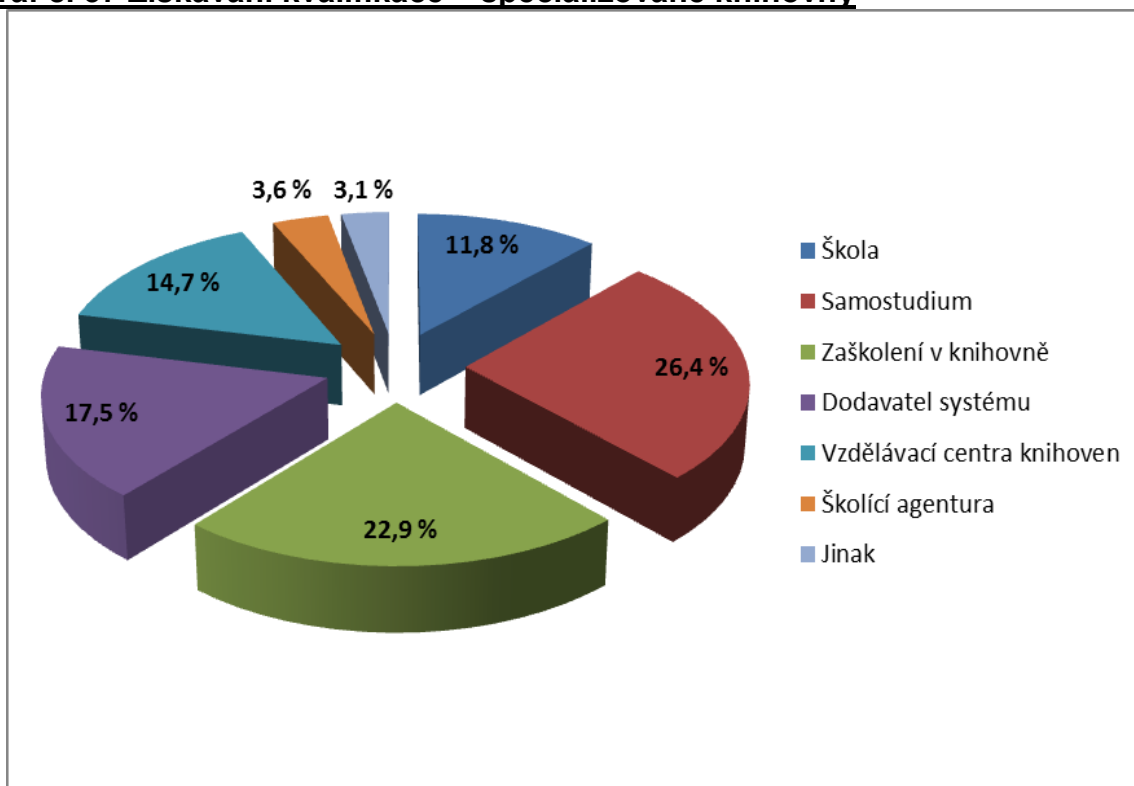
Graf č. 35 Využití rešerší – specializované knihovny

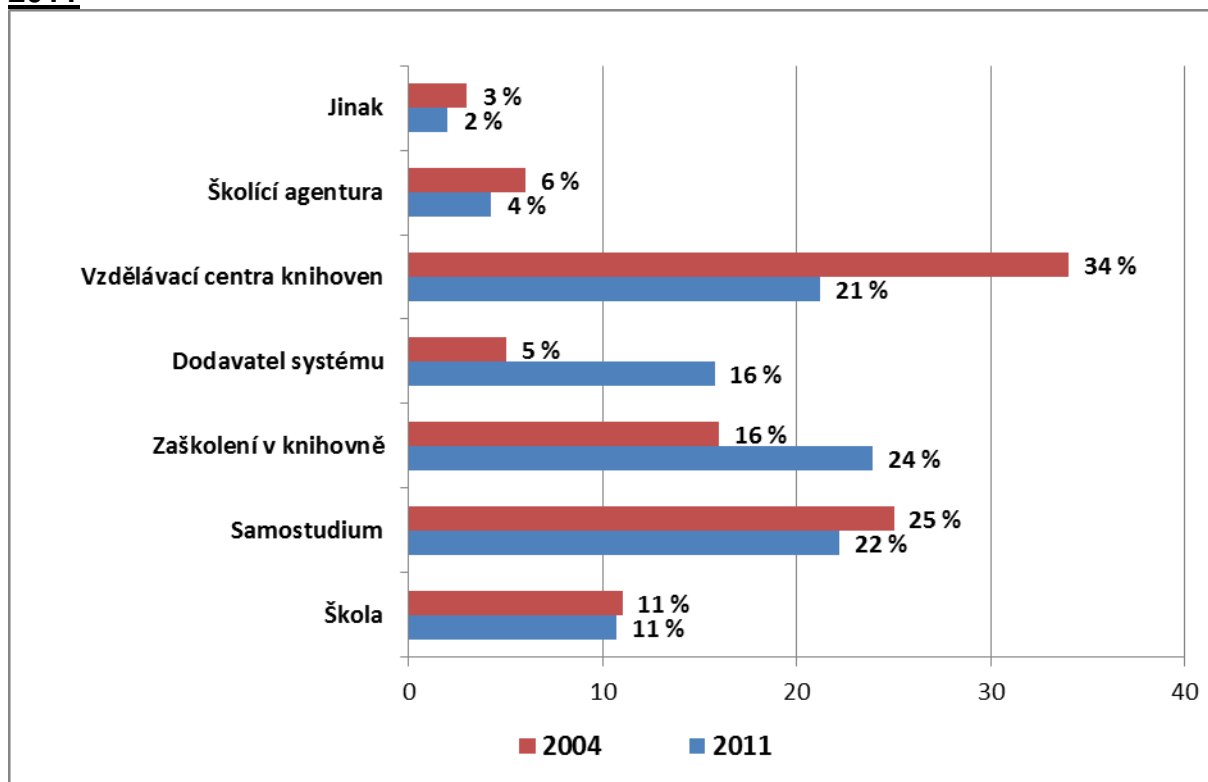
Graf č. 36 Získávání kvalifikace – veřejné knihovny

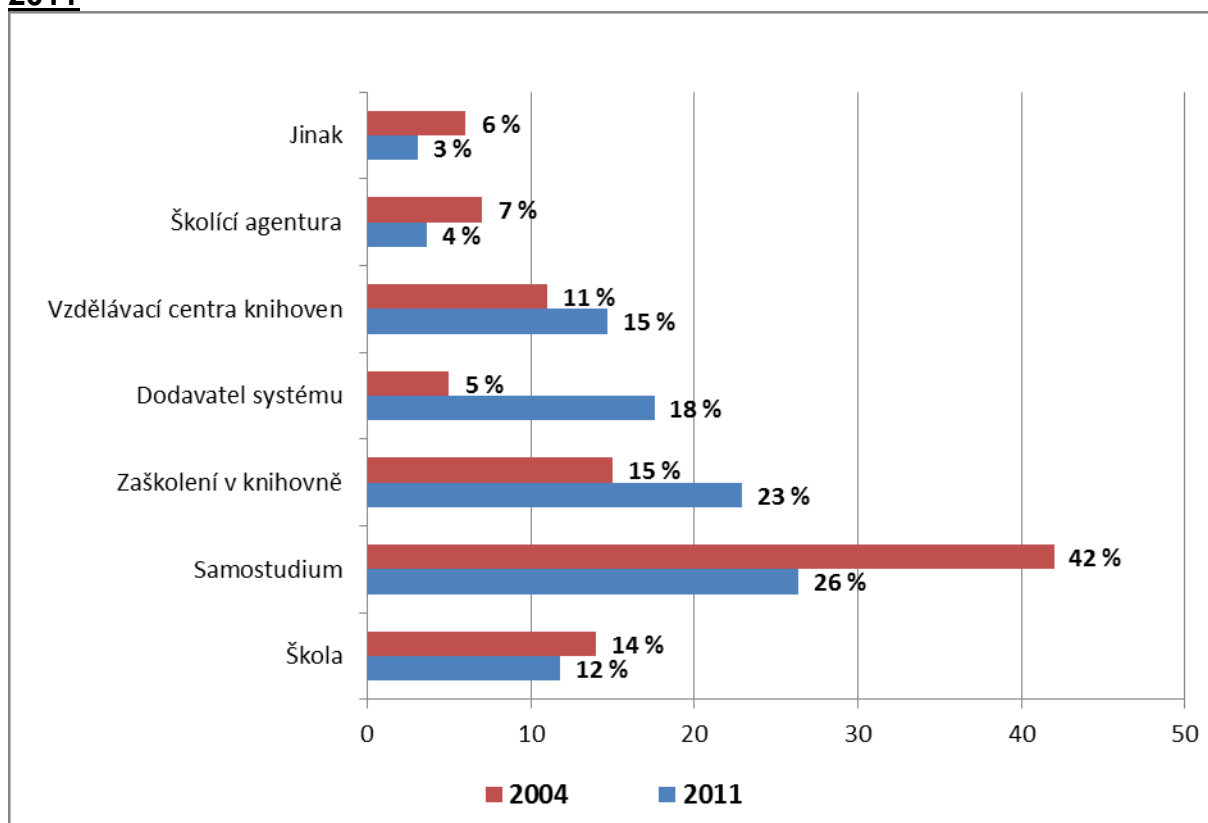
Graf č. 37 Získávání kvalifikace – specializované knihovny

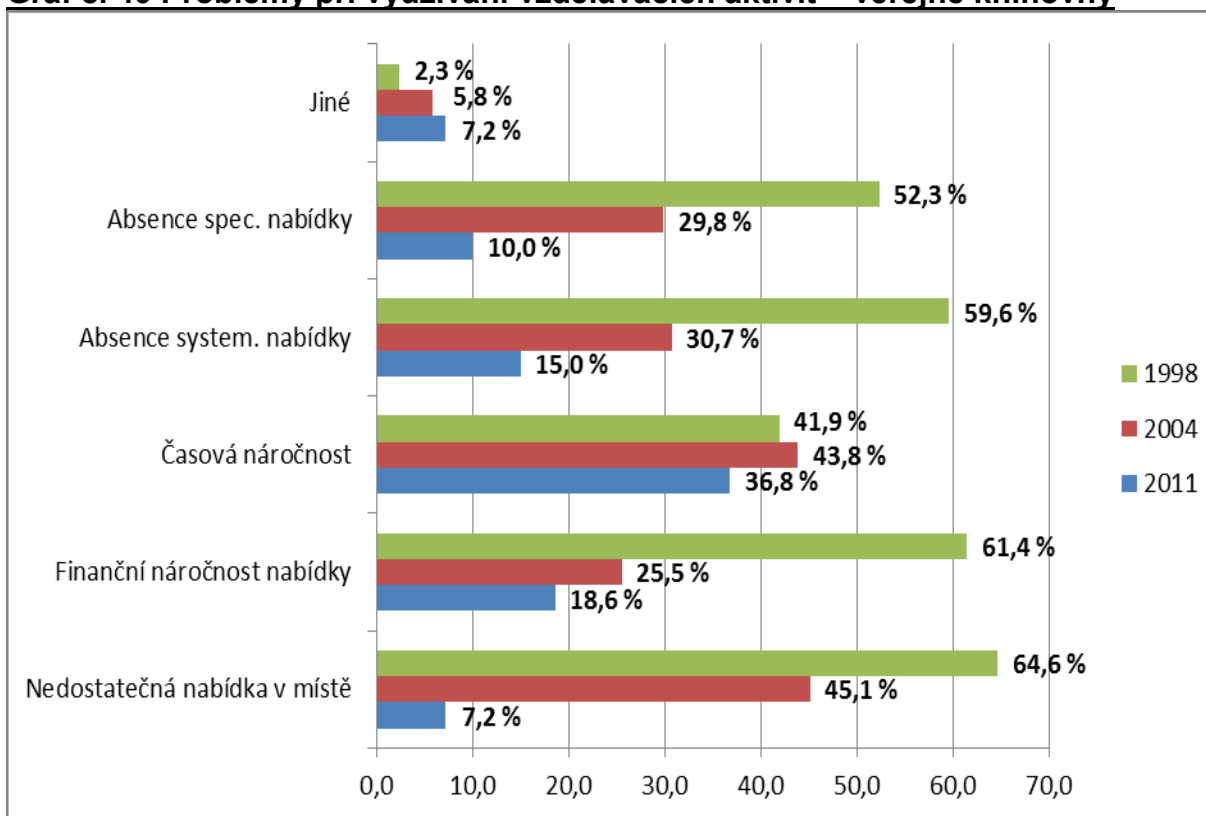
Graf č. 38 Způsoby získávání kvalifikace ve veř. knihovnách – srovnání 2004 a 2011

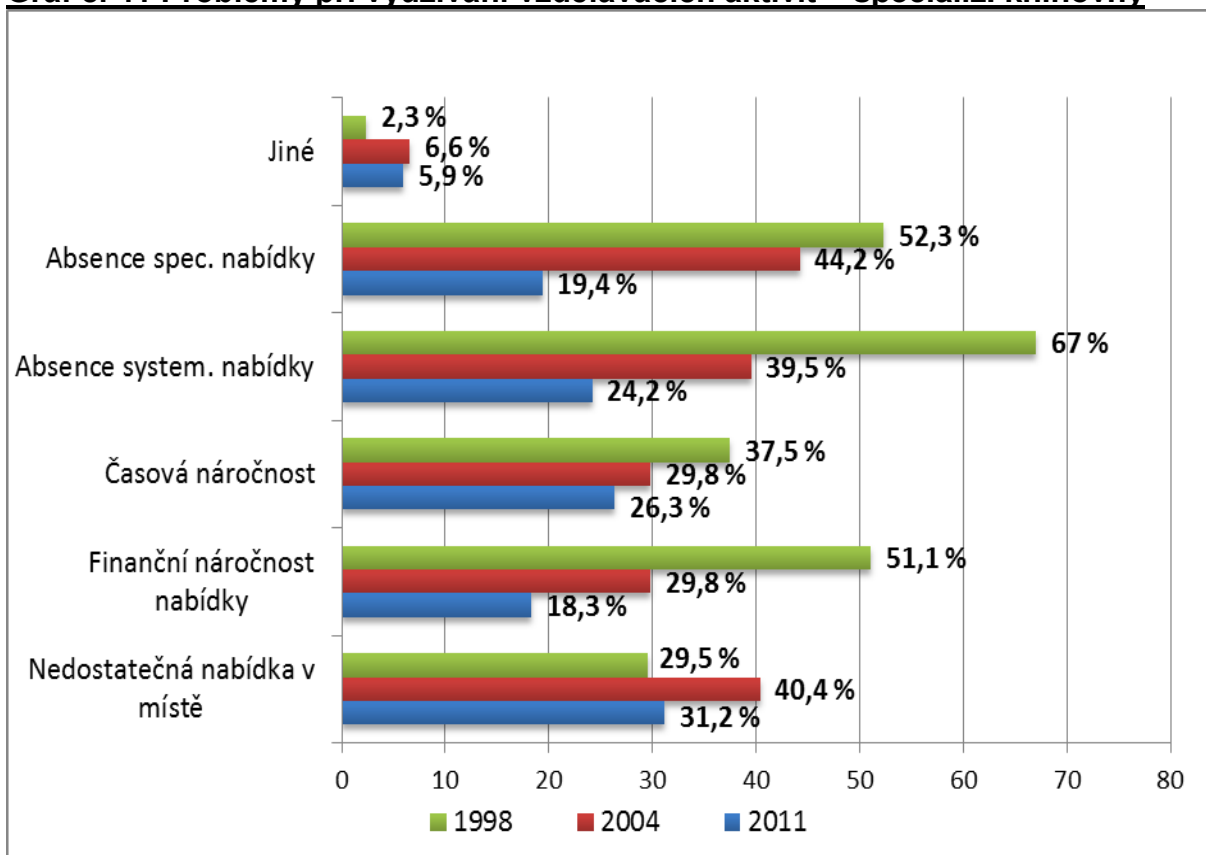
Graf č. 39 Způsoby získávání kvalifikace ve spec. knihovnách – srovnání 2004 a 2011

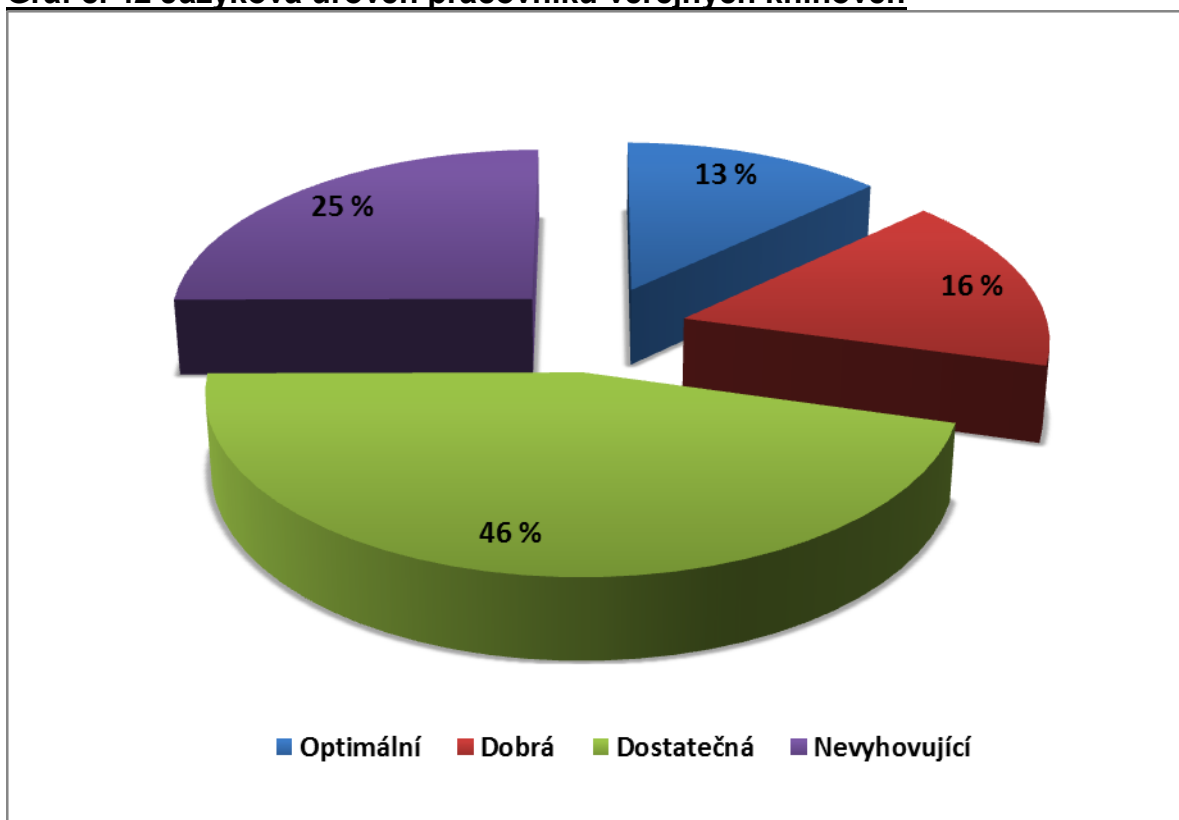
Graf č. 40 Problémy při využívání vzdělávacích aktivit – veřejné knihovny

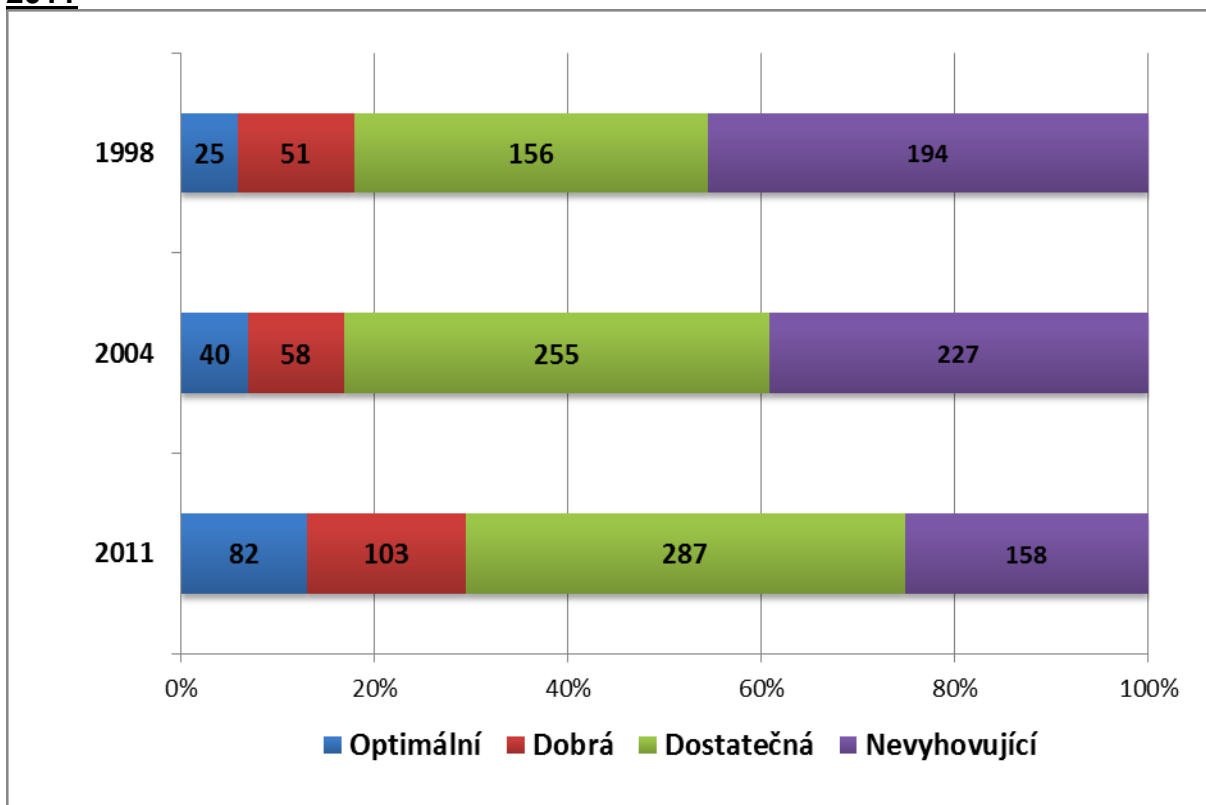
Graf č. 41 Problémy při využívání vzdělávacích aktivit – specializ. knihovny

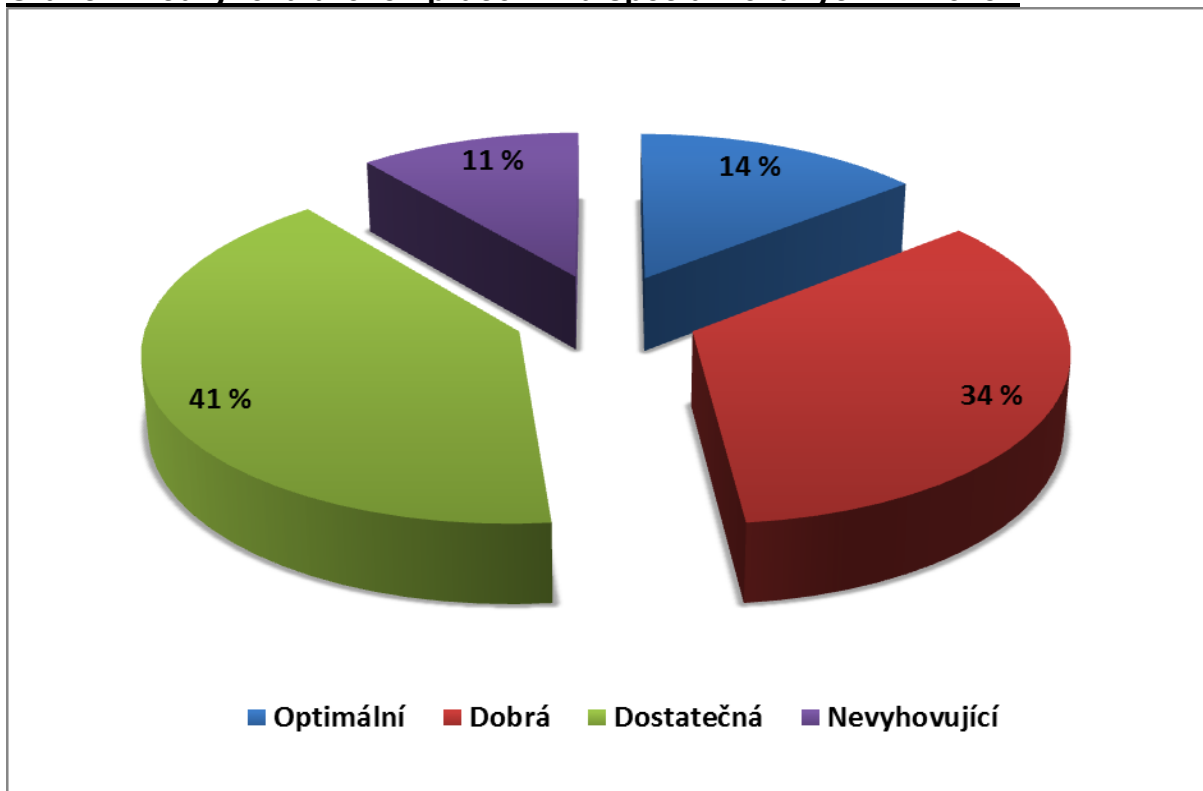
Graf č. 42 Jazyková úroveň pracovníků veřejných knihoven

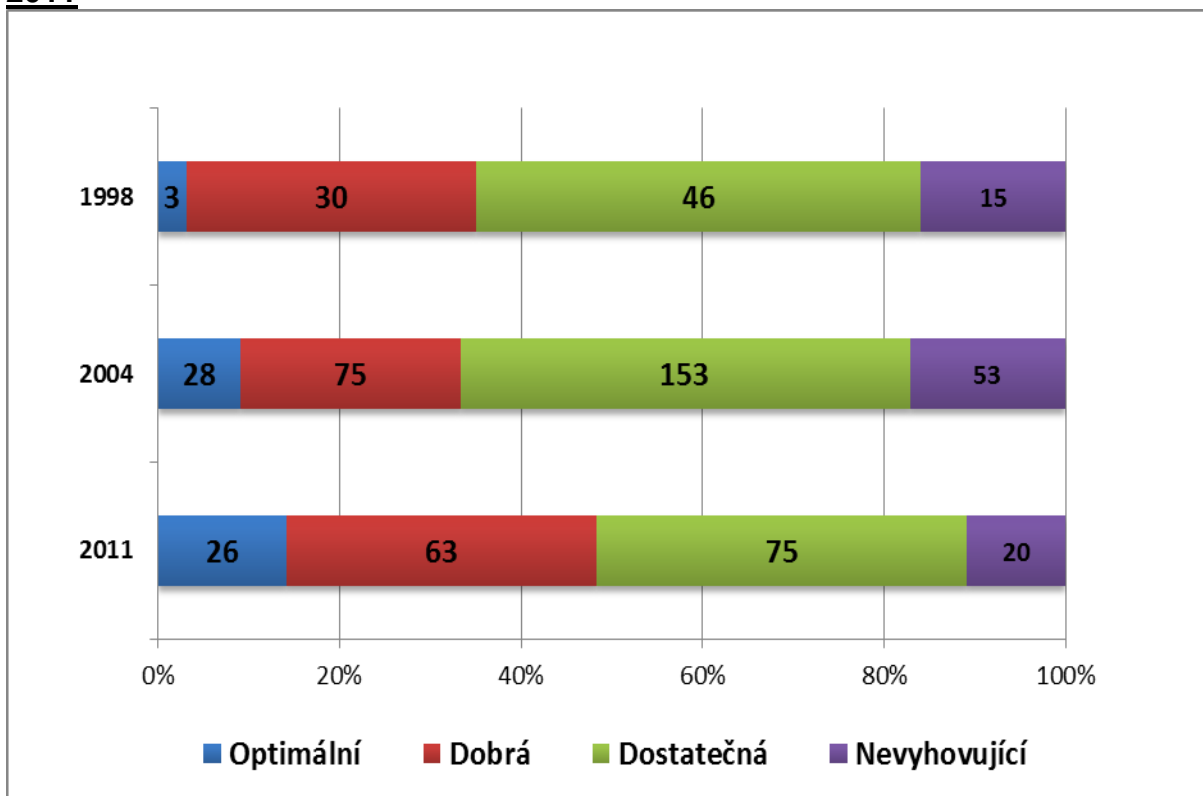
Graf č. 43 Jazyková úroveň pracovníků veř. knihoven – srovnání 1998, 2004 a 2011

Graf č. 44 Jazyková úroveň pracovníků specializovaných knihoven

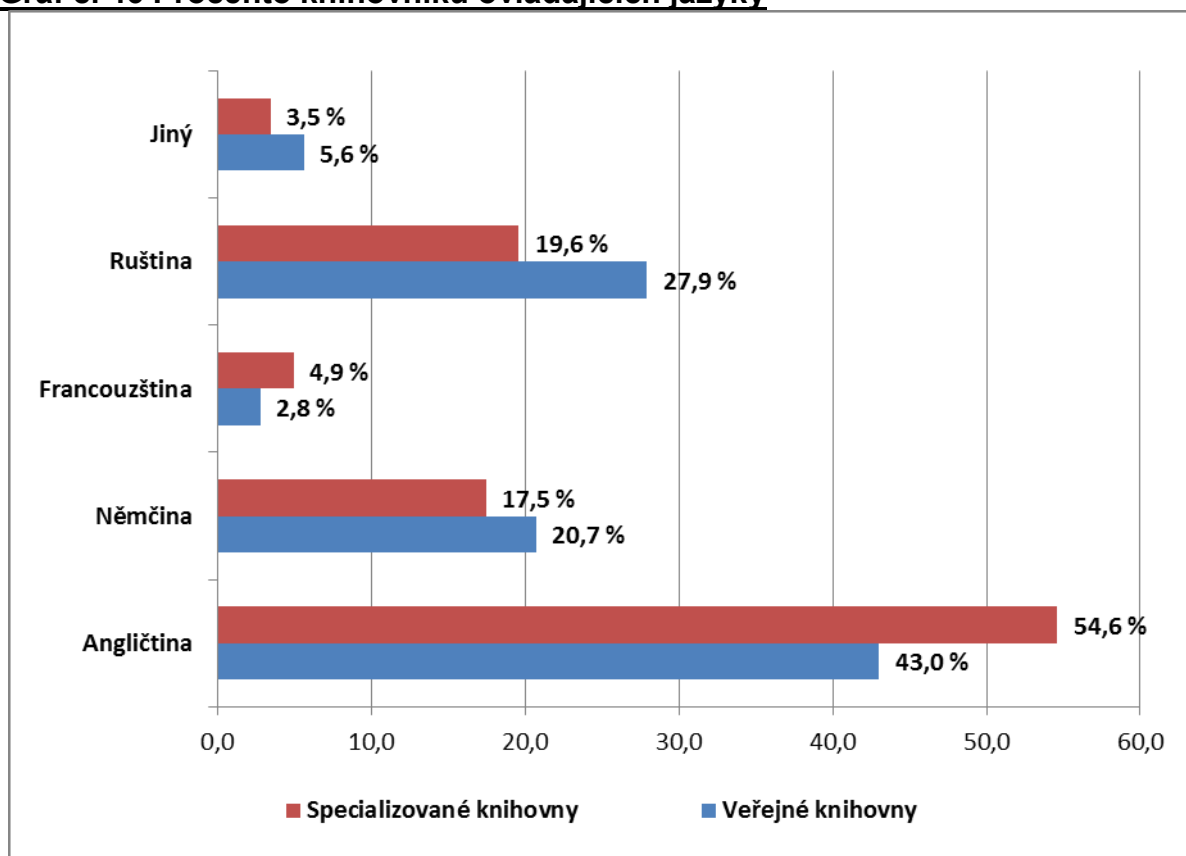

Graf č. 45 Jazyková úroveň pracovníků spec. knihoven – srovnání 1998, 2004 a 2011

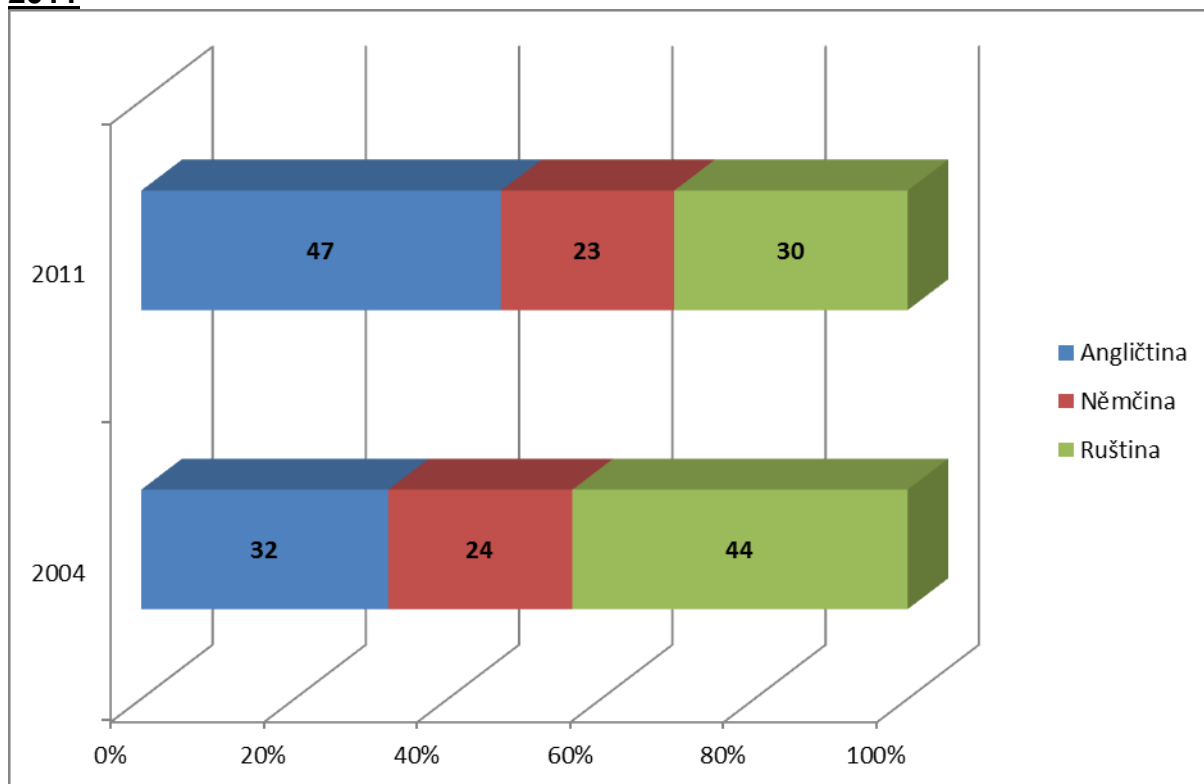

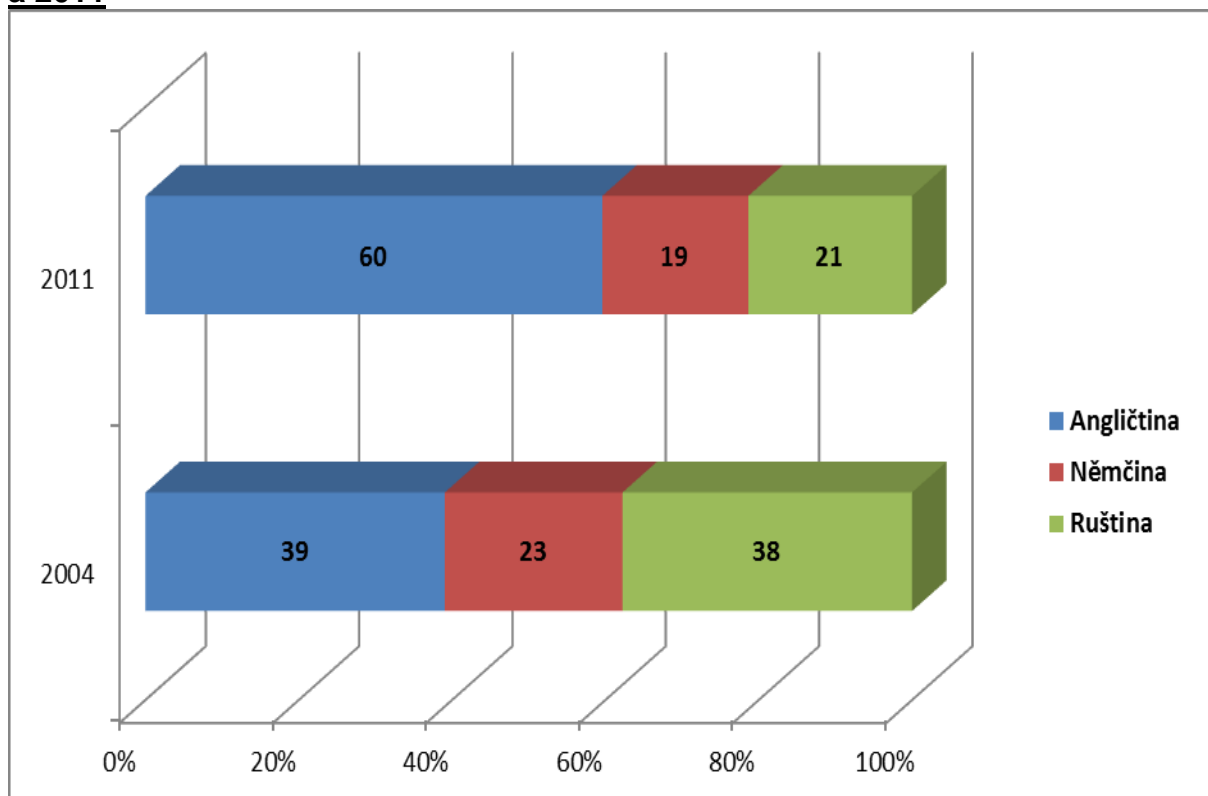
Graf č. 46 Procento knihovníků ovládajících jazyky

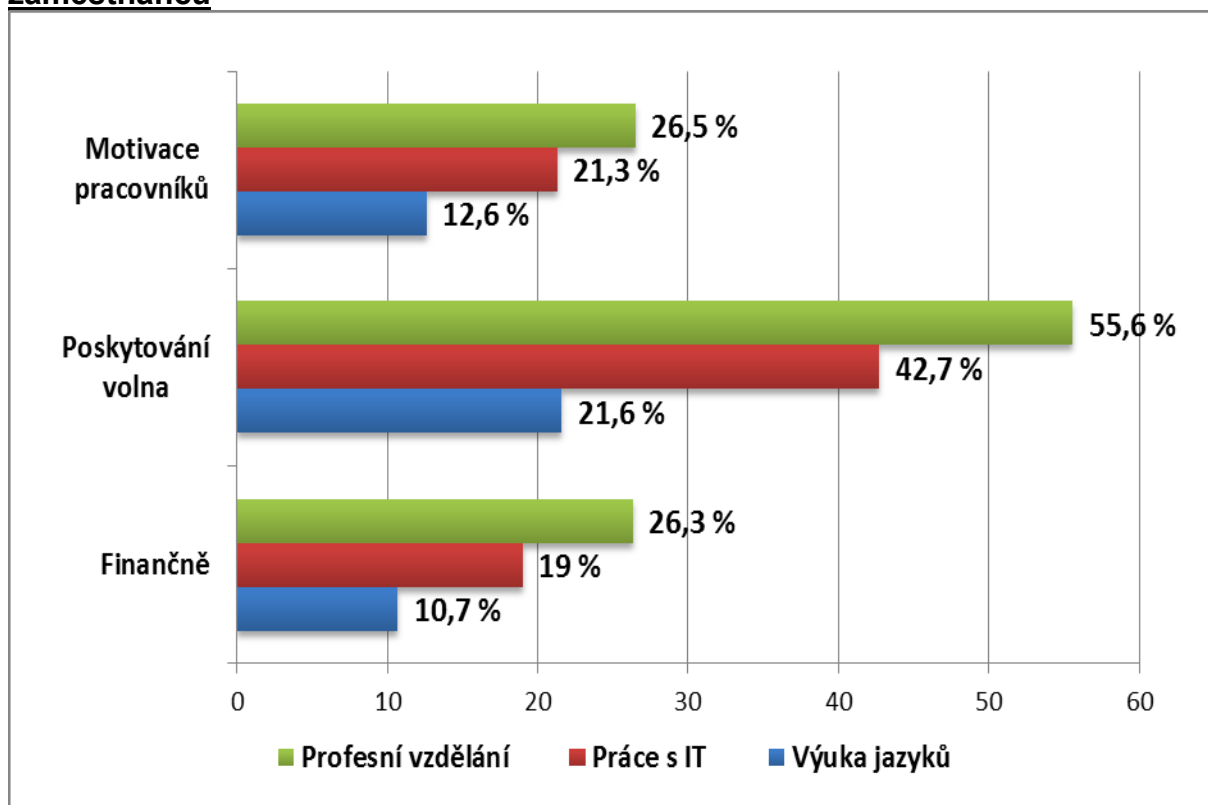
Graf č. 47 Počet pracovníků veř. knihoven ovládajících jazyky – srovnání 2004 a 2011

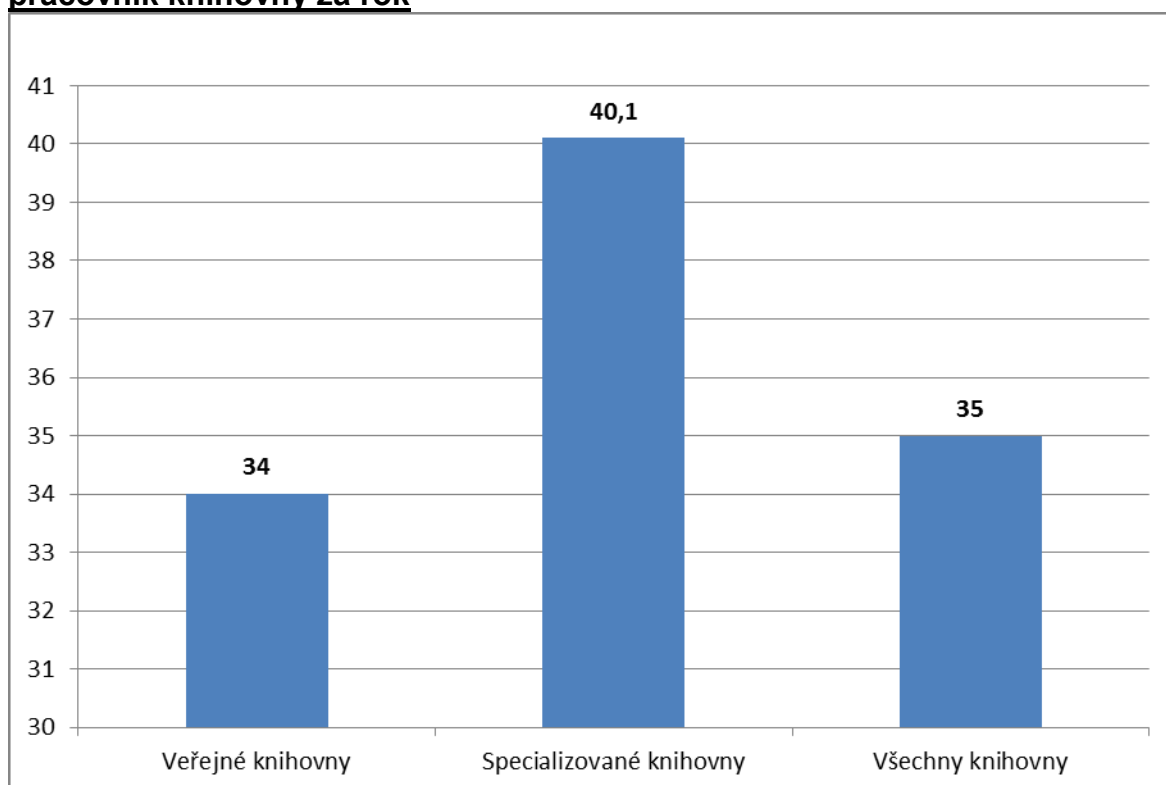
Graf č. 48 Počet pracovníků spec. knihoven ovládajících jazyky – srovnání 2004 a 2011

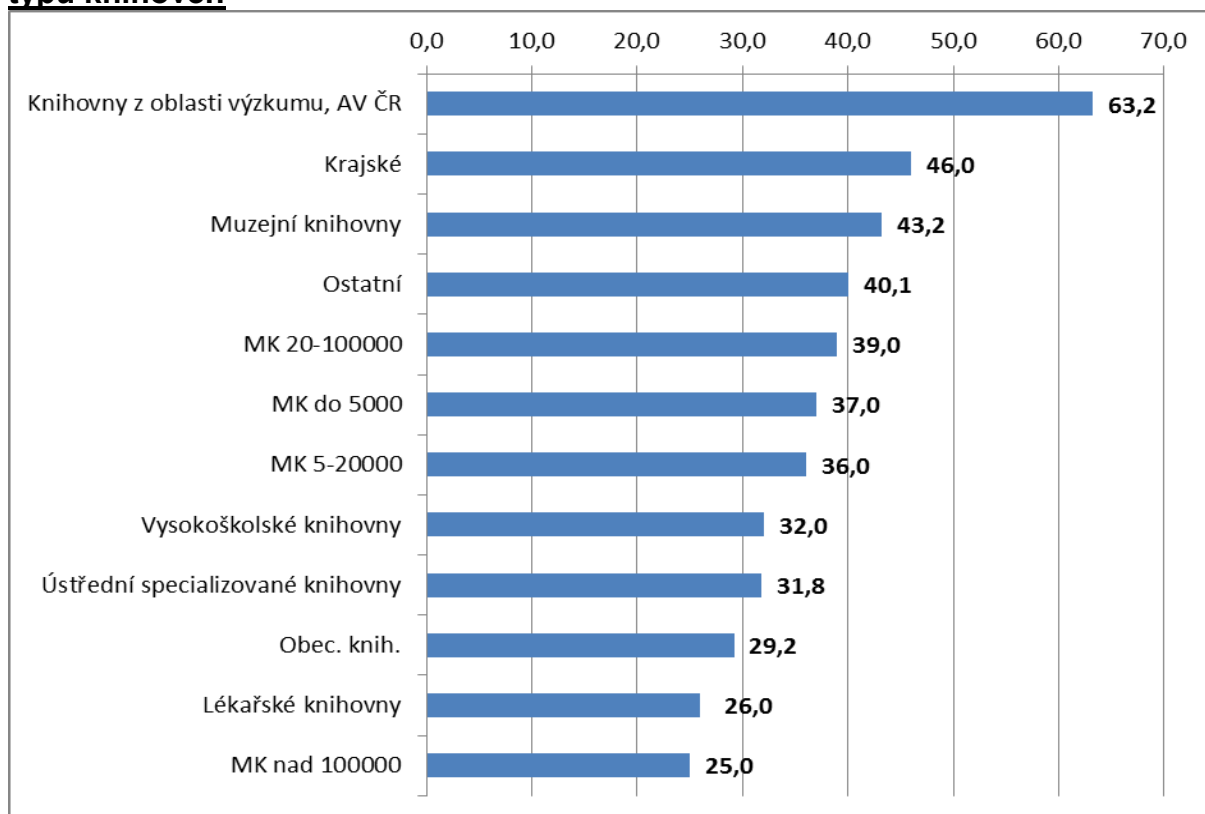
Graf č. 49 Podpora knihoven, zřizovatelů při rozšiřování kvalifikace zaměstnanců

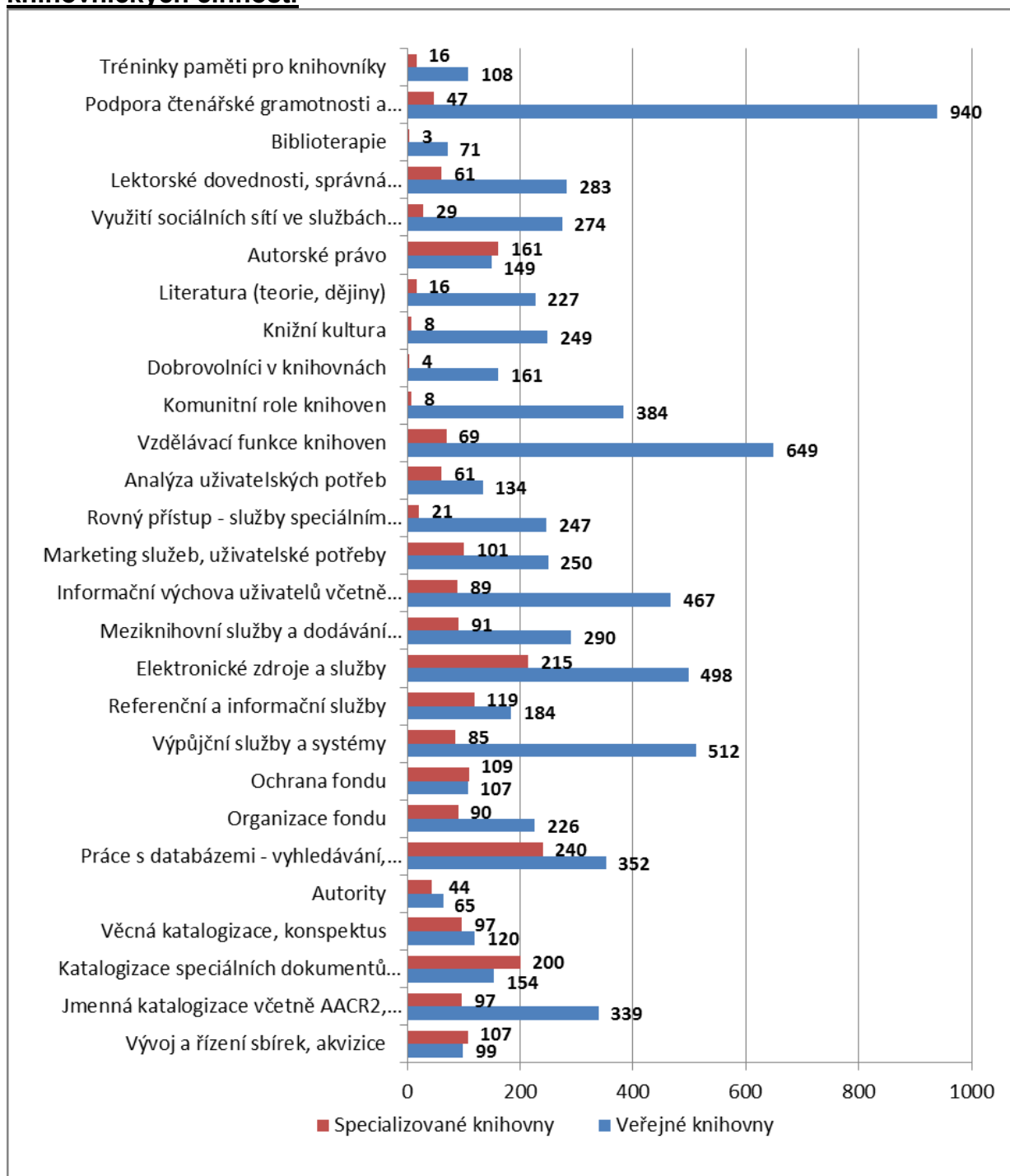
Graf č. 50 Průměrný počet hodin vzdělávání, které absolvoval odborný pracovník knihovny za rok

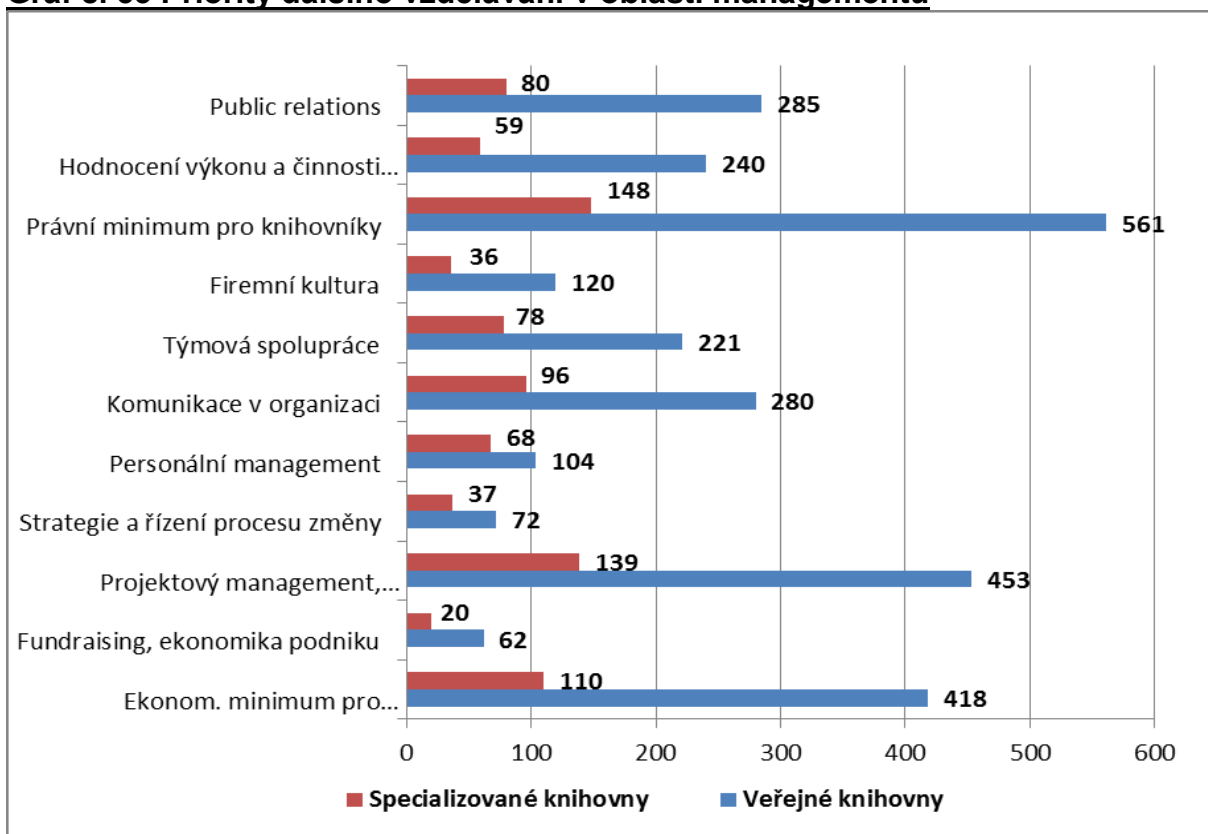
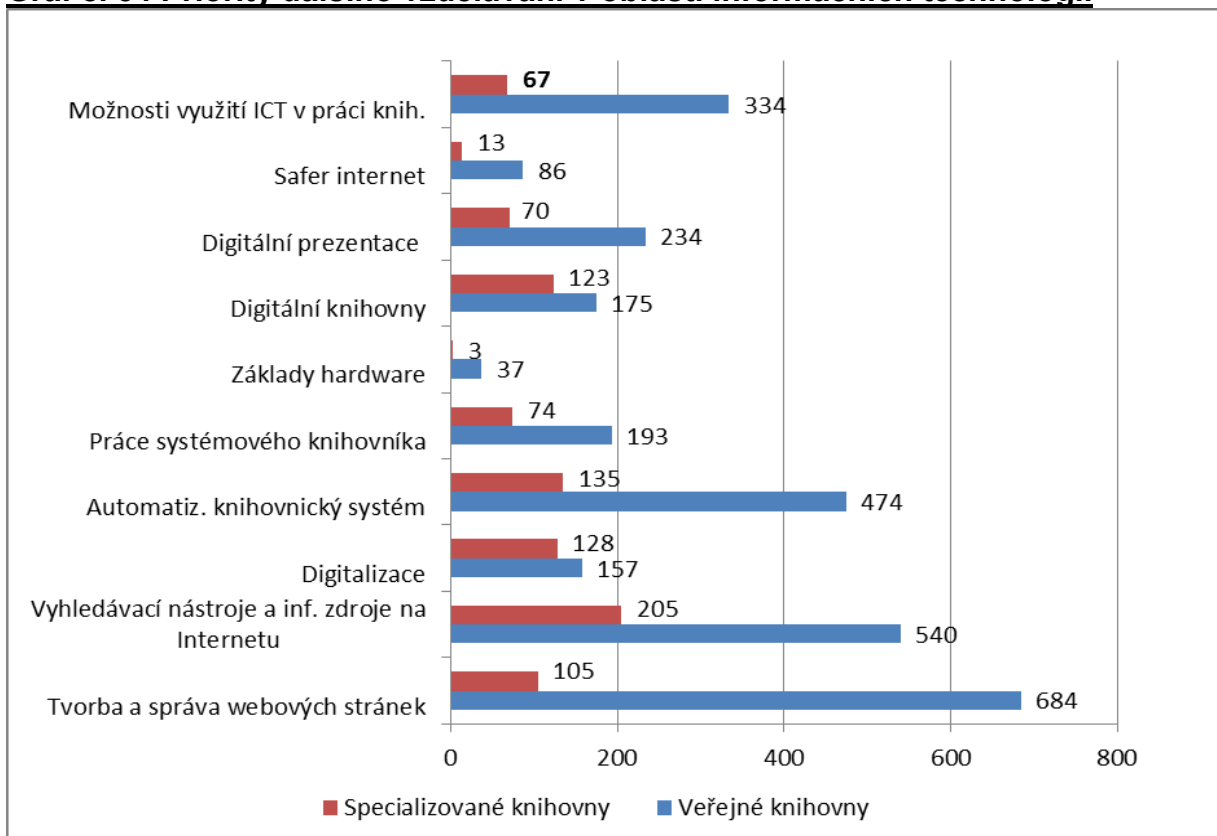

Graf č. 51 Průměrný počet hodin vzdělávání na pracovníka podle jednotlivých typů knihoven

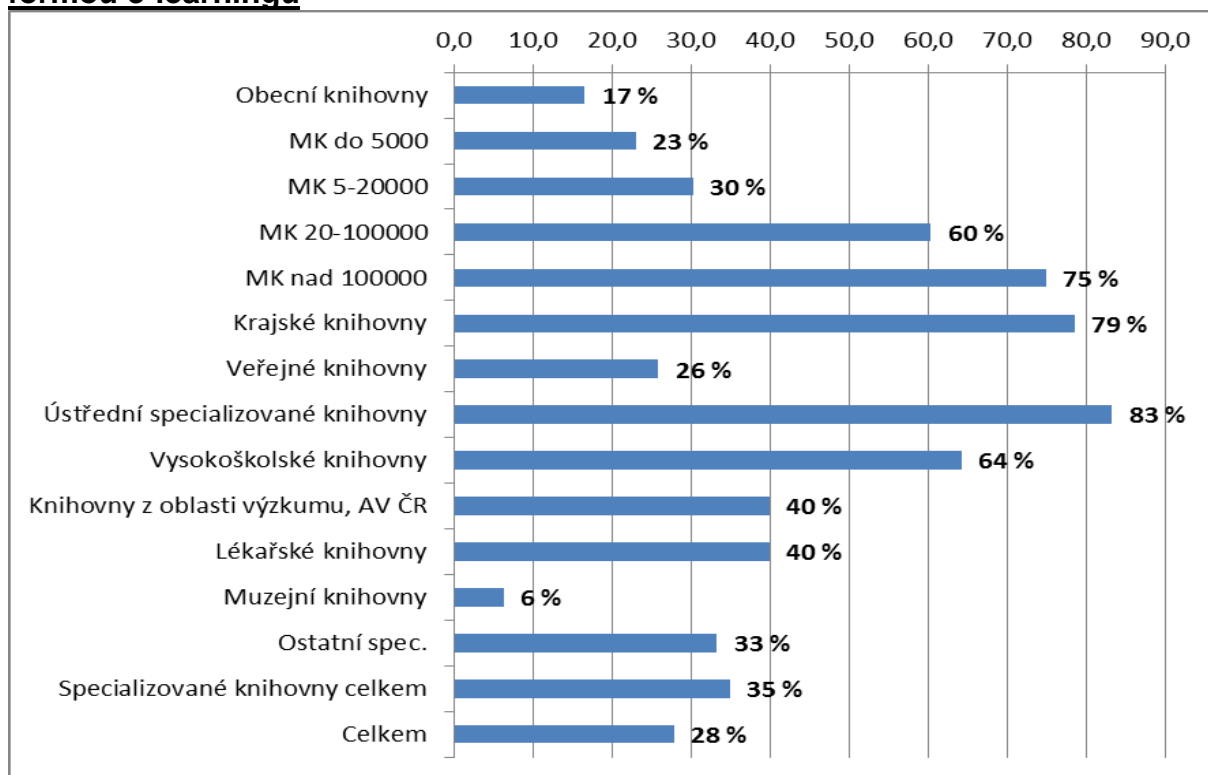

Graf č. 52 Priority dalšího vzdělávání knihovníků v oblasti základních knihovnických činností

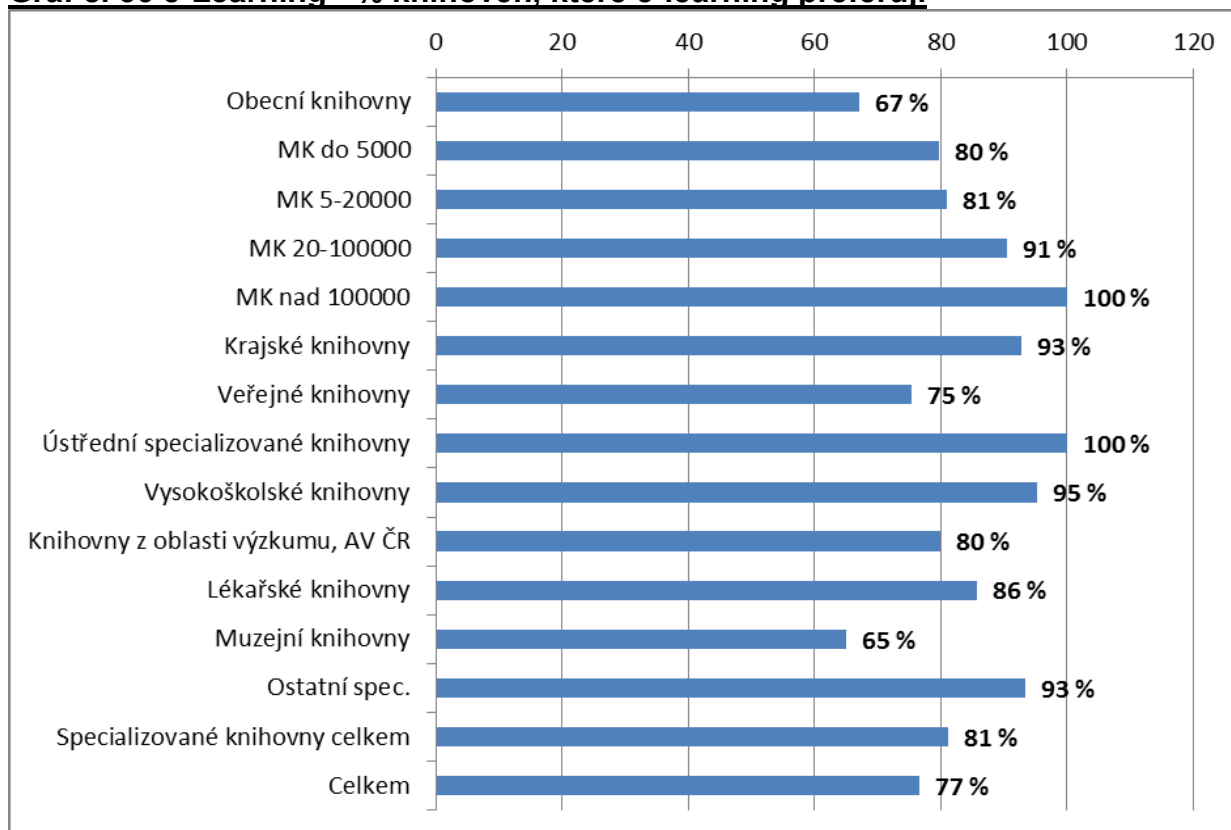

Graf č. 53 Priority dalšího vzdělávání v oblasti managementu**Graf č. 54 Priority dalšího vzdělávání v oblasti informačních technologií**

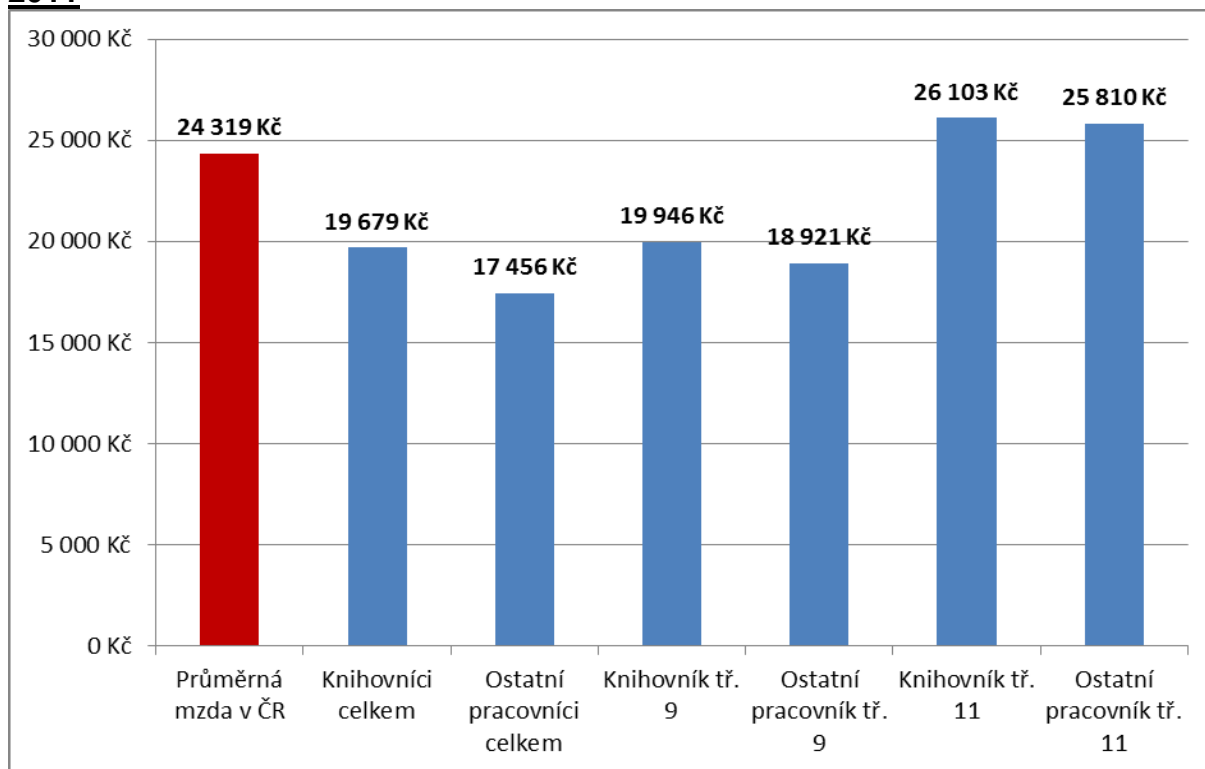
Graf č. 55 e-Learning - % knihoven, ve kterých prac. absolvovali vzdělávání formou e-learningu

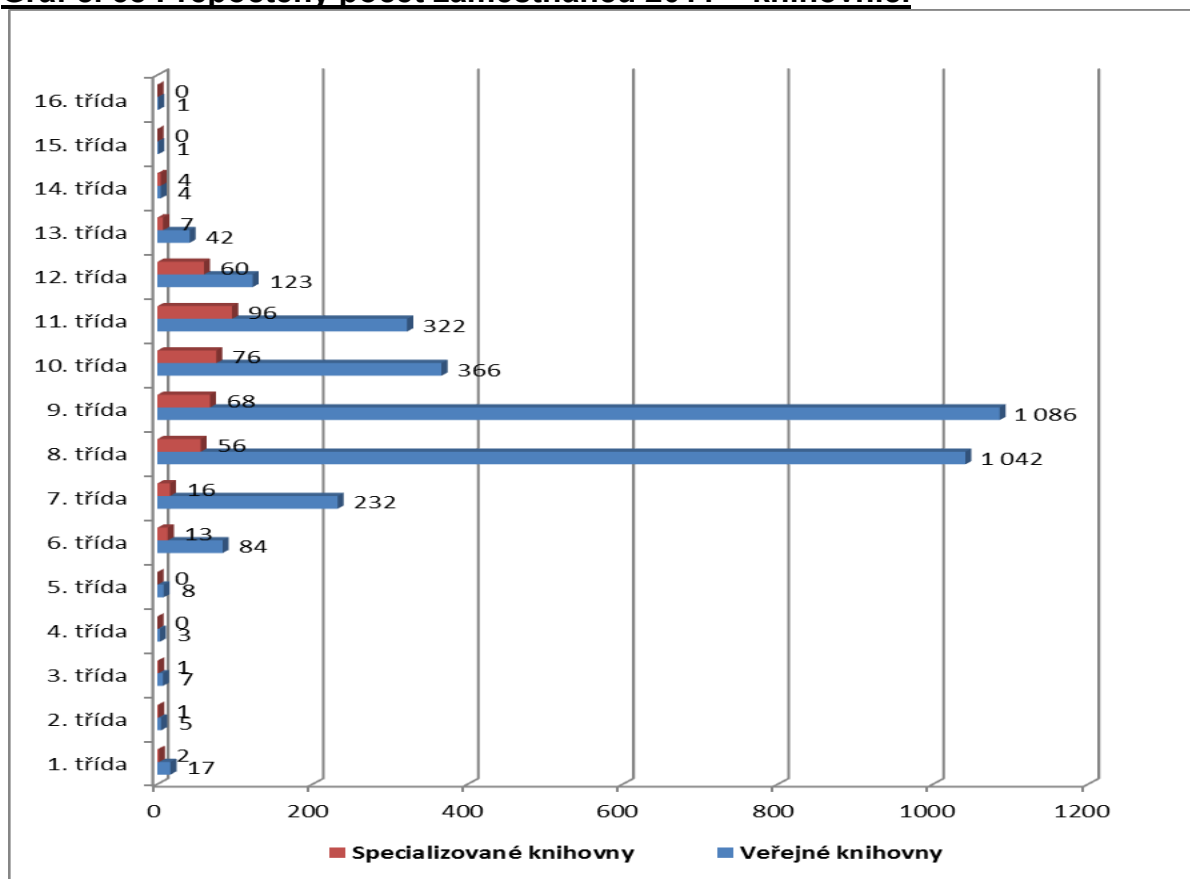
Graf č. 56 e-Learning - % knihoven, které e-learning preferují

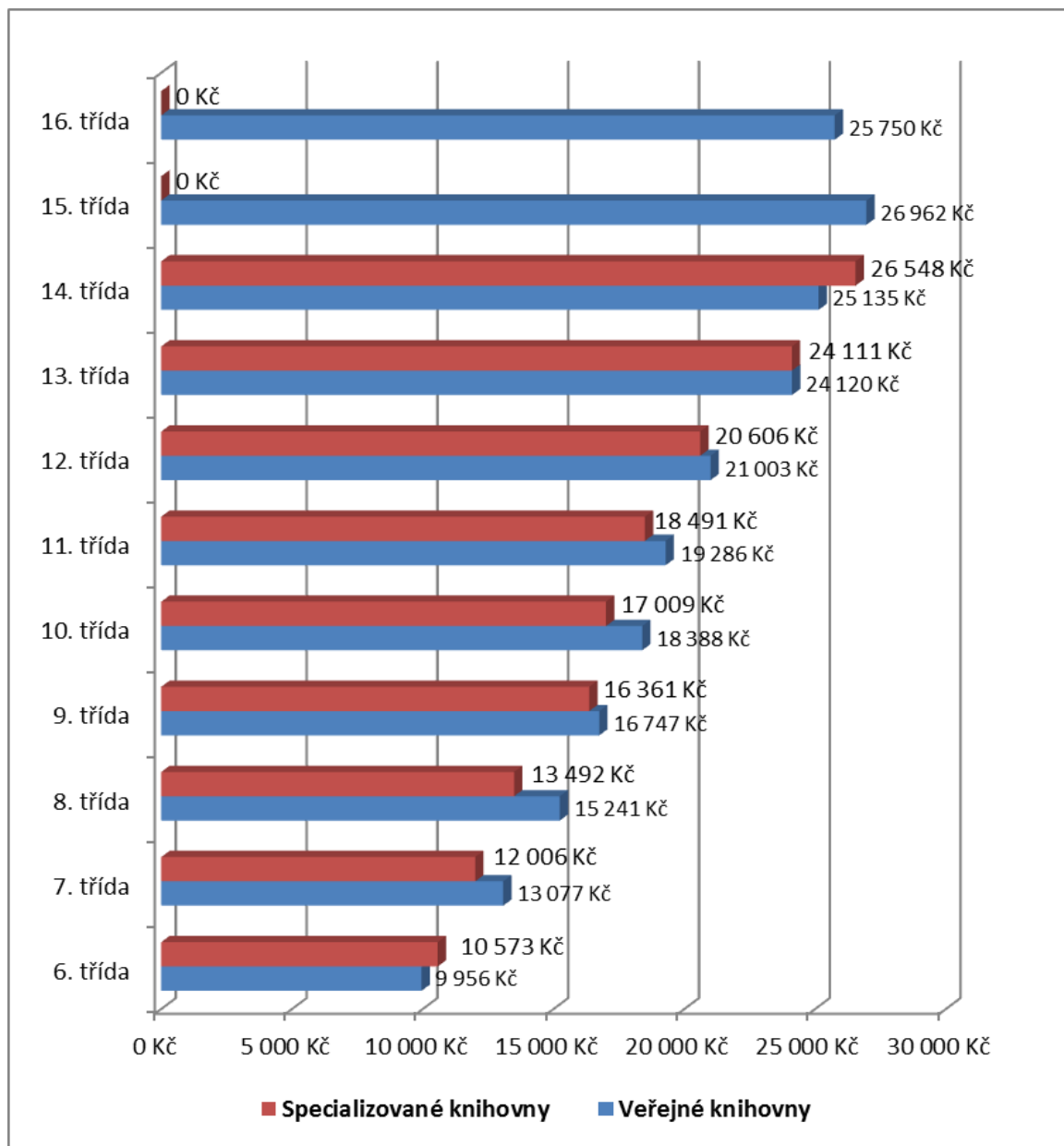
Graf č. 57 Srovnání průměrných platů ČR, knihovníci, ostatní pracovníci za rok 2011

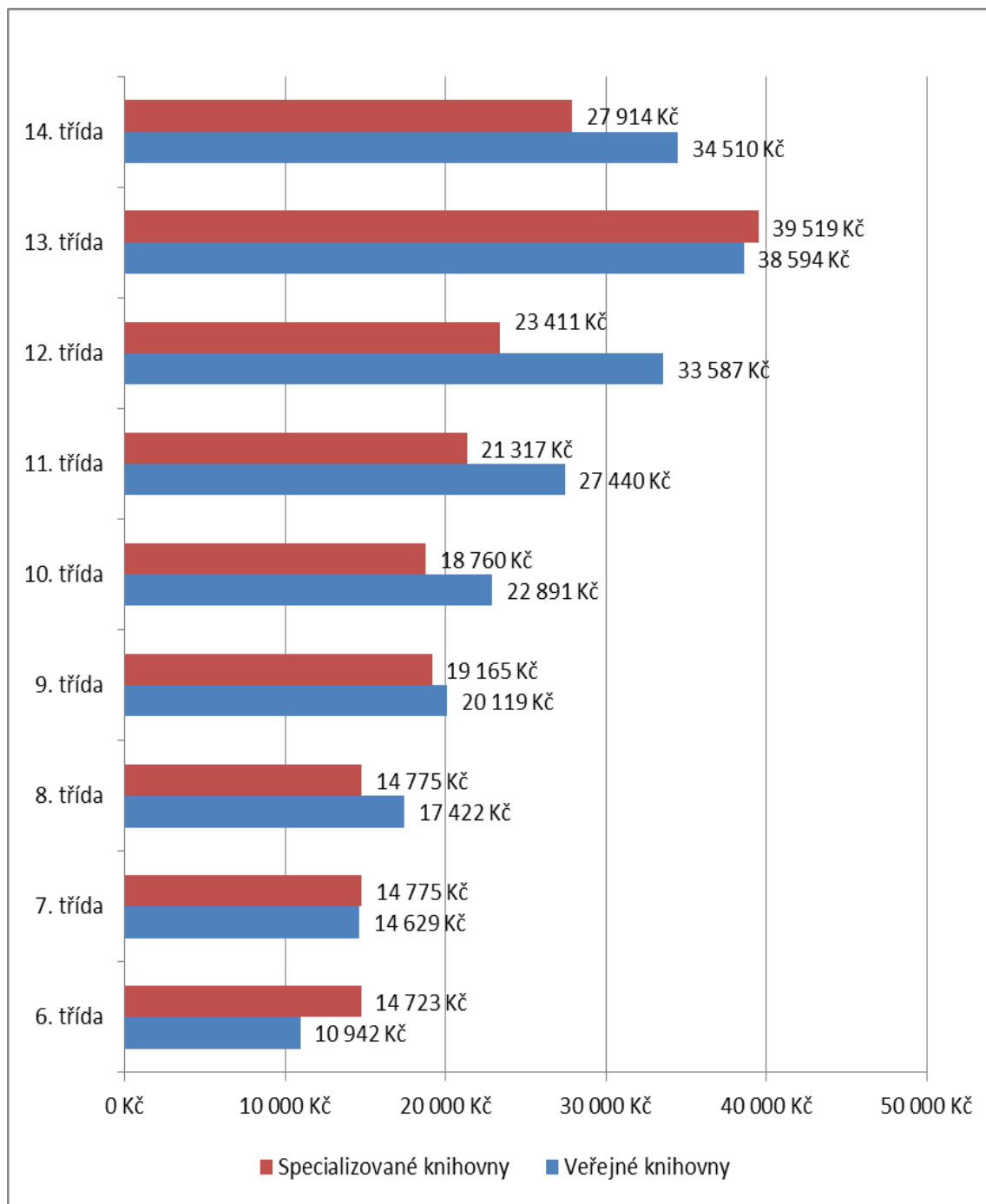
Graf č. 58 Přepočtený počet zaměstnanců 2011 – knihovníci

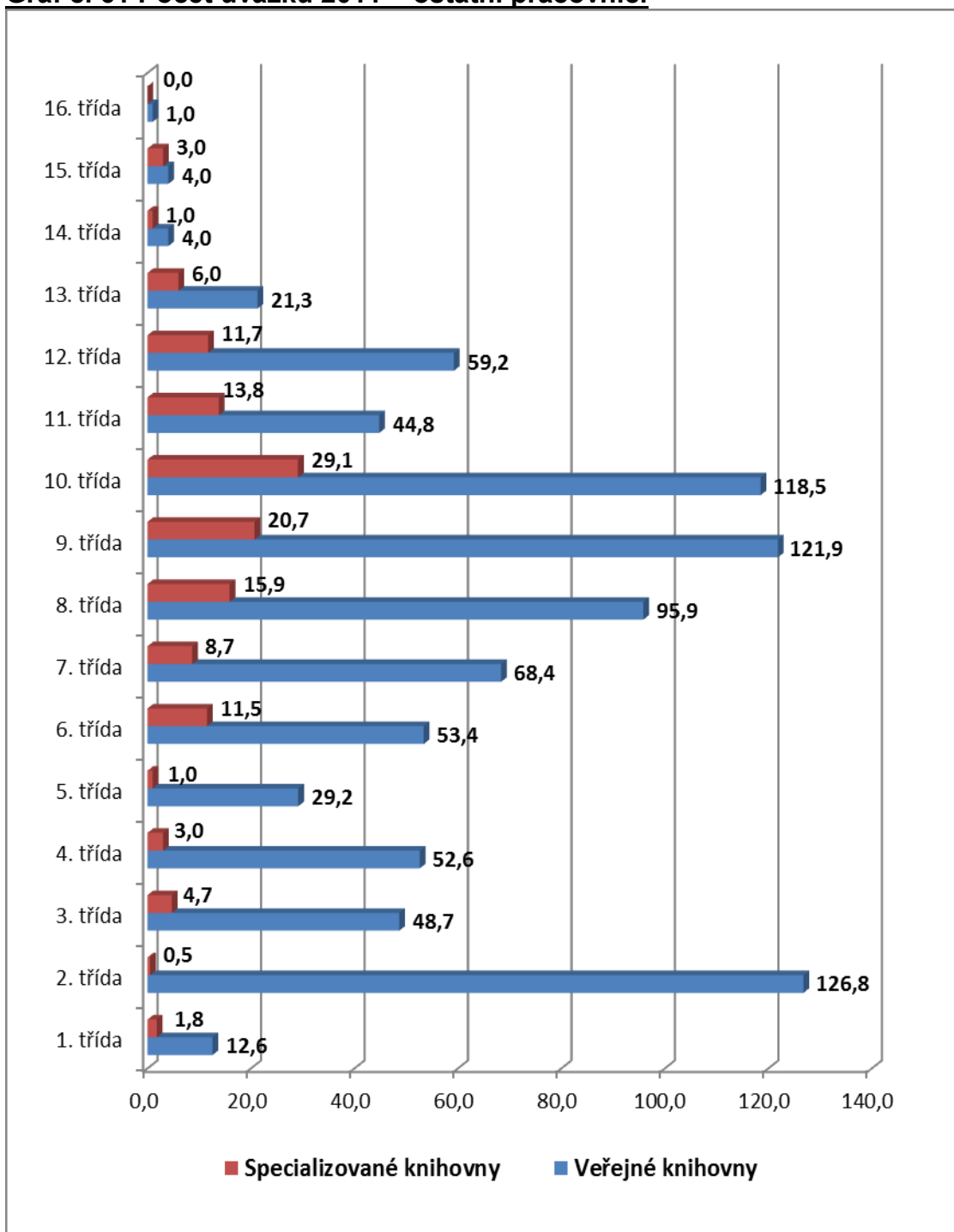
Graf č. 59 Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – knihovníci

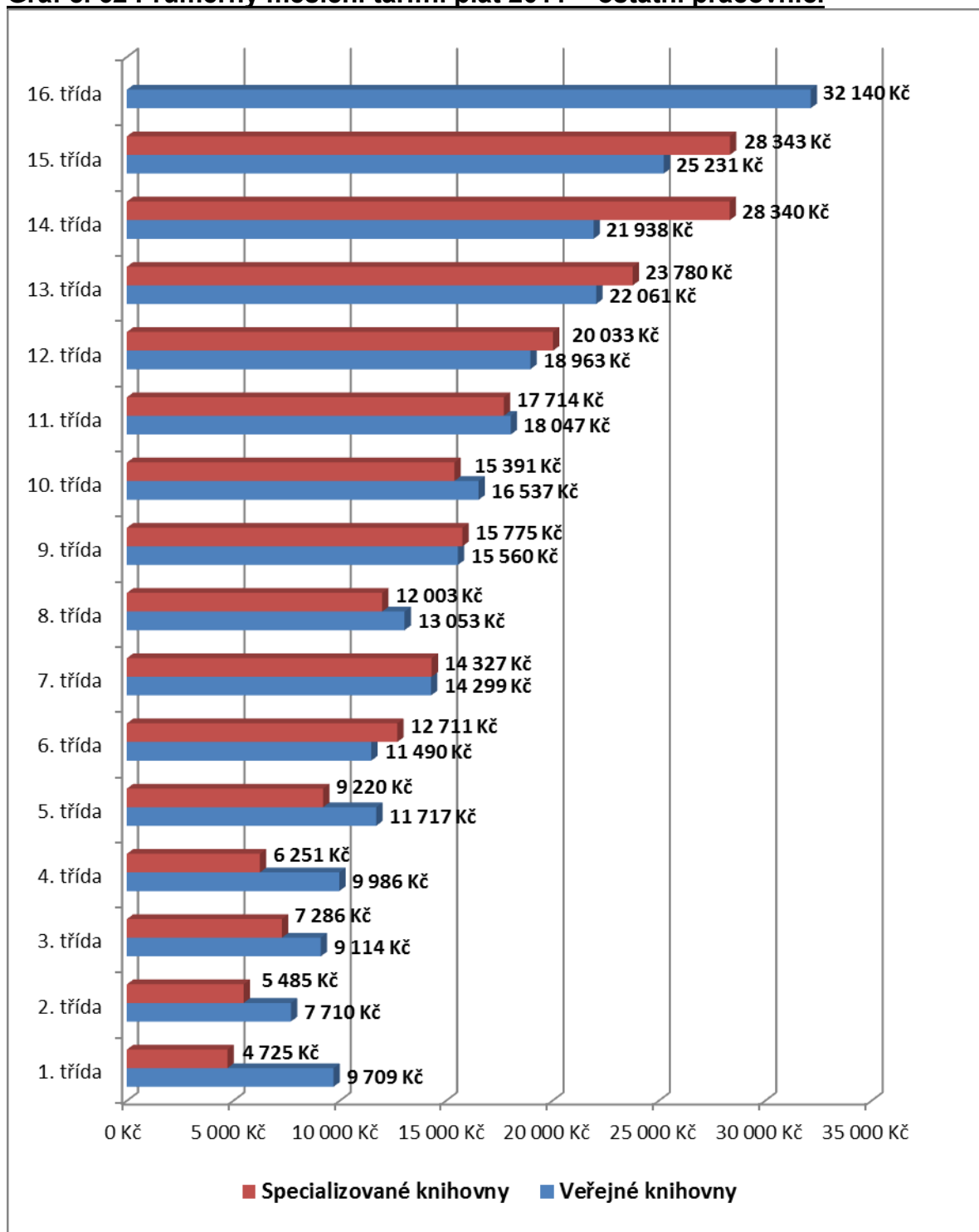

Graf č. 60 Průměrný měsíční celkový plat 2011 – knihovníci

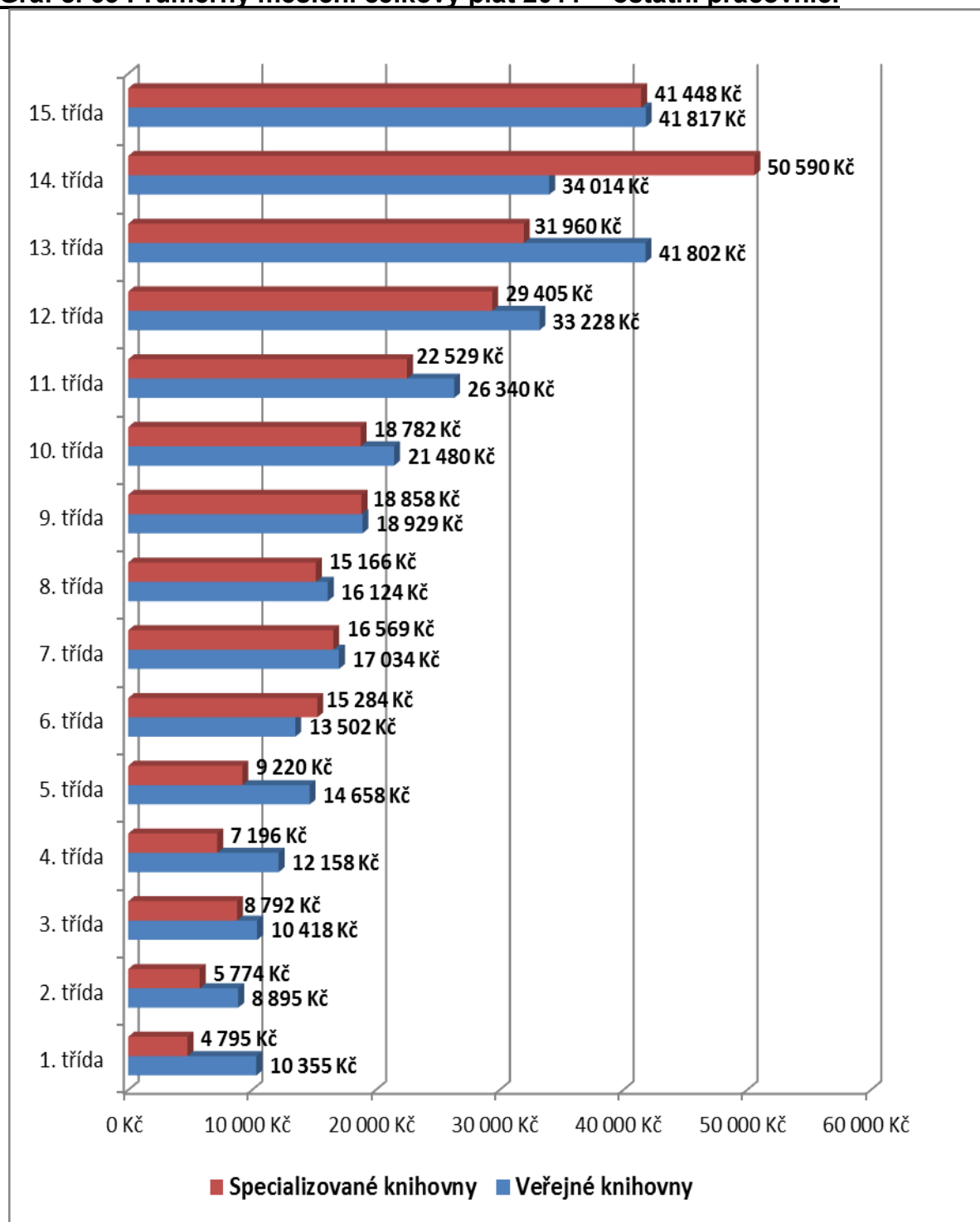
Graf č. 61 Počet úvazků 2011 – ostatní pracovníci

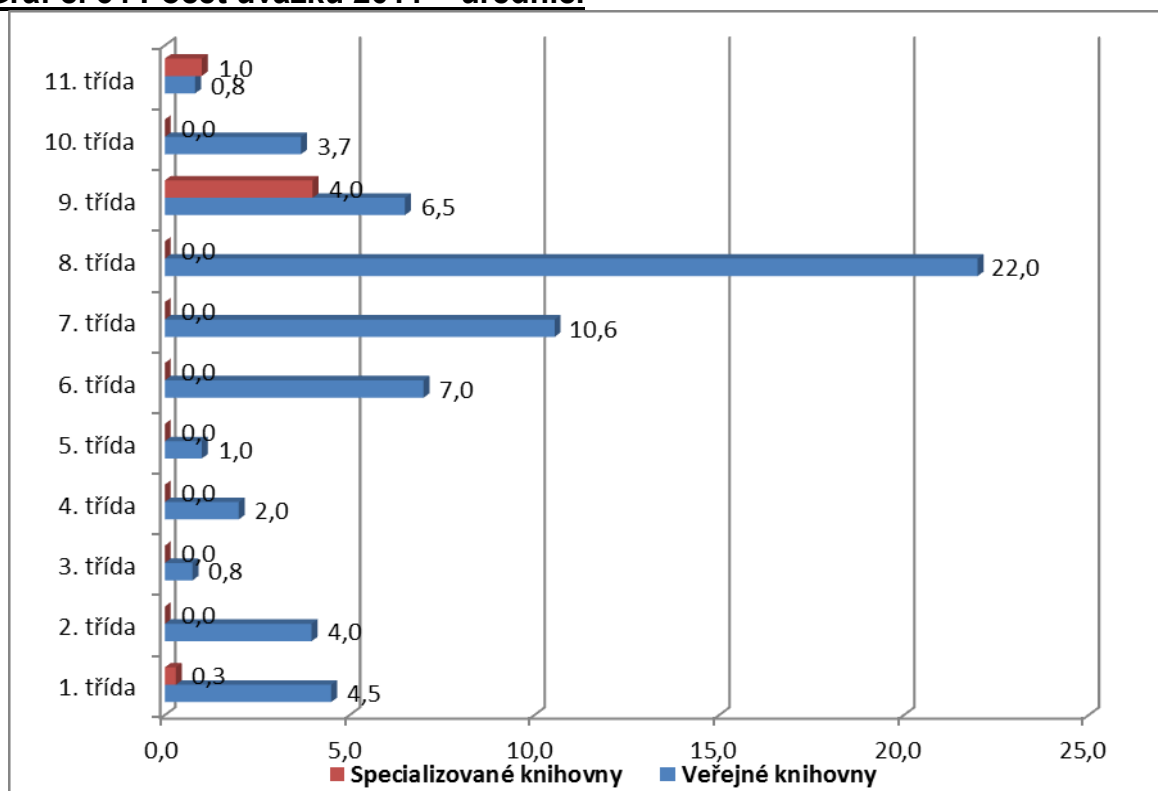
Graf č. 62 Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – ostatní pracovníci

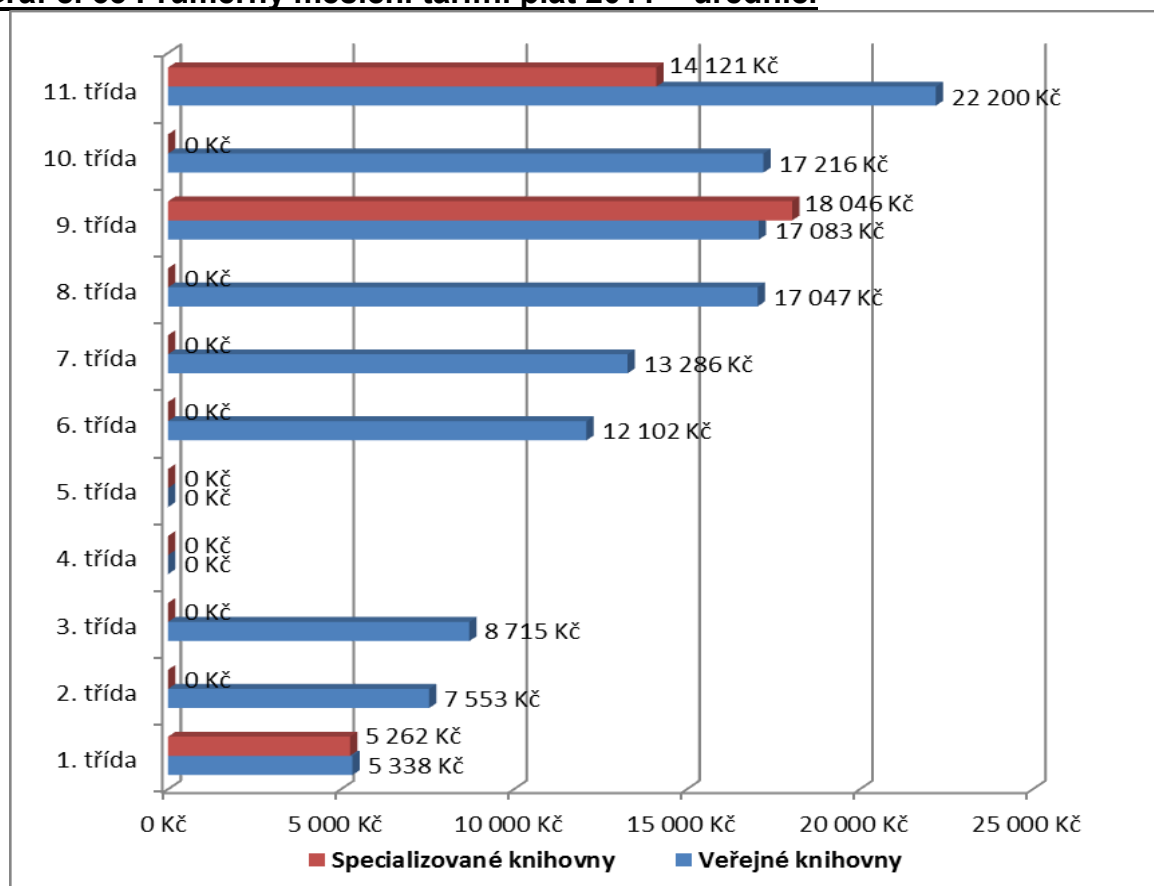
Graf č. 63 Průměrný měsíční celkový plat 2011 – ostatní pracovníci

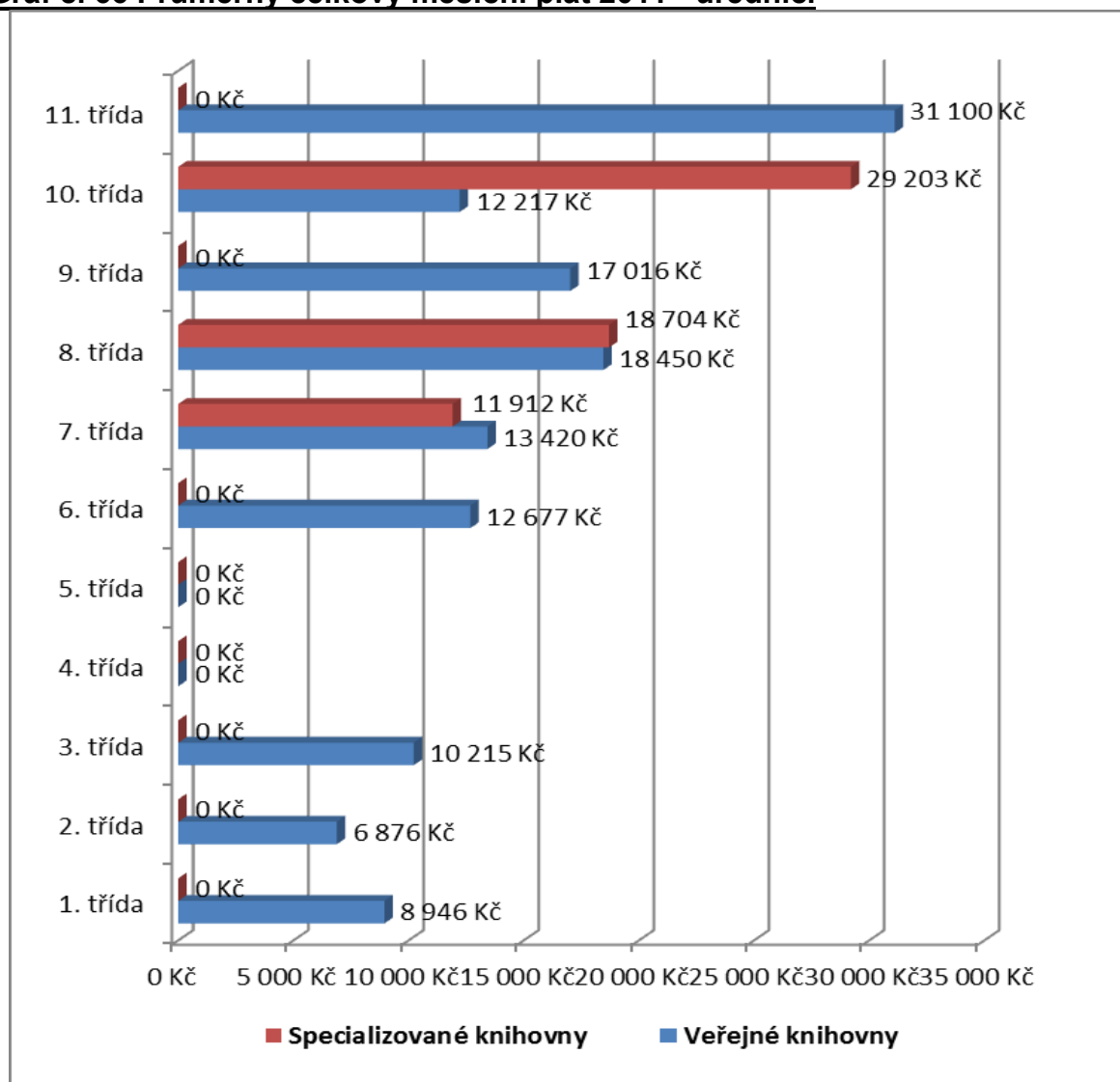
Graf č. 64 Počet úvazků 2011 – úředníci

Graf č. 65 Průměrný měsíční tarifní plat 2011 – úředníci

Graf č. 66 Průměrný celkový měsíční plat 2011 - úředníci

Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2011.
Zpráva z průzkumu

Zlata Houšková, Vladana Pillerová
Vydala Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut
Klementinum 190, 110 00 Praha 1
1. vydání
Praha 2013
103 s.
ISBN 978-80-7050-624-0